

Nógrádi Kovács György

Gyuri bácsi mesél

Nógrádi Kovács György

Gyuri bácsi mesél

Mesék..., akár felnőtteknek is

**Kiadta:
a Robinson Könyvműhely,
Szécsény.**

**ISBN
978-963-88502-9-4**

Nyomda: Polar Stúdió Kft. /Salgótarján/

TARTALOM

Ki csalhatja ki a medvét a barlangjából?	4
A póruljárt cseles király	10
A póruljárt róka.....	16
Az aranytojást tojó tyúk.....	21
Bolond mese	32
Az örökéletű gyöngyvirág	37
Ólomkatonák harca.....	42
A hazudós szőlőcsősz	45
A maci és az ördög	51
Este és az éjjel harca	56
Katonásdi	58
Menhelyi kiskutya az udvarban	64
A parasztkirály	70
Kifordított mese	81
Első napom az iskolában	87
A kócos baba.....	92
A bolond királykisasszony, és a kovács legény	99
Petykó	113

Ki csalhatja ki a medvét a barlangjából?

A nagy agyarú kan, a bős bivaly, a kapitális agancsú, kényeskedő szarvas, az éles fogait vicsorgató farkas, véletlen összetalálkoztak az egyik, gyönyörű, erdei virágokkal tele tisztáson.

- Hallottátok? - lépett elő a farkas. - A medve még mindig alszik.

- Lehetetlen - ellenkezett a szarvas. - Amiért te még nem találkoztál vele, attól ébren lehet. Elcsatangolt valahová.

- Te láttad már? - fogta kérdőre a kényeskedő szarvas. - Összevissza rohangálok az erdőben, ha én nem találkozok valakivel, az biztosan nincs az erdőben.

- Tényleg - döfött egy nagyot a levegőbe a bivaly, én se láttam még a medvét.

- Naponként mi is keresztül-kasul járjuk az erdőt, a medve sehol - állt a nagy agyarú kan a farkas pártjára. - Ez tényleg alszik, vagy... - húzta a szót sokat sejtetően, a tragédia szelét előre lebegtetően.

- Minden előfordulhat - károgta a mellettük lévő fán ülve az erdő legöregebb lakója, a százévesnél is öregebb varjú, és a most odatelepedő madártársai, meg a minden lében kanál szajkó, a legélesebb karmú s csőrű kánya, és az erdő mindentudó bölcse: a bagoly, ki-ki a maga nyelvén hangosan kiabálva:

- Még rágondolni is szörnyű, hogy a medve, még mindig alszik, holott - ebben mindannyian egyetértettek -, nem erdő az erdő, medve nélkül!

Egyre többen gyűltek egybe, lent a tisztáson a négylábúak, fent a fákon a madarak, akik mindnyájan a medvét hiányolták.

- Keressük fel a barlangját, s költsük fel! - javasolta a hangzavar elülte után - mert - mondanom sem kell -, olyan nagy zivajt csaptak, hogy már egymás szavát sem értették -, a bős bivaly, amellyel valamennyien egyetértettek.

Elindultak. Elöl ment a bős bivaly, utána a nagy agyarú kan, őt követte az agancsaira kényes szarvas, és az igen éles fogait vicsorító farkas.

A nyuszi tisztes távolságból, bokorból bokorba bújva, titokban lesve követte őket. A farkastól félt, merthogy elkapja, s felfalja. A madarak fáról fára repdestek utánuk.

A medve barlangjának bejáratát hatalmas kő fedte be, amelyet csak a bivaly bírt a harmadik, meglehet a negyedik nekiveselkedése, az izmai szakadásig megfeszítése, az erei a nagy erőlködéstől veszélyes kitágulása, a feje elkékülése közben elhengeríteni a helyéről, kinyitnia az ajtót.

- Ez nemcsak alszik, még horkol is! - jegyezte meg nevetve a kíváncsian bekukucskáló kan.

Elsőként nem az ajtót kinyitó bivaly lépett be, igaz nem is fért volna be a szűk ajtón, vagy a bekukucskáló kan, hanem valamennyiük között a legbátrabb farkas, s rázta meg a horkoló medvét.

- Mi történt veled, medve koma? Régen kitavaszodott, te még mindig alszol?

A társai az ajtó előtt, a madarak egymás hátán tolongva, a közeli fáról a barlangba belesve nevettek.

A medve ki tudja hányadik, mert senki sem számolta meg, rázás után, végre kinyitotta a szemét. Felült, s hatalmas mancsaival kitörölgette mind a két szeméből az ökölnyi nagyságú csipáit, s körüllesett.

- Mit akartok? - dörmögte álmosan, olyan nagyot ásítva, hogy a farkas azonnal kirohant, ugyanis félt, hogy bekapja.

- Láthatod - kiabálta be a bivaly - mindnyájan ébren vagyunk.

- Hosszú hetektől hétágra süt a nap - tette hozzá a kényeskedő szarvas.

- Az én kondámban, rakásnyi kismalac született már - dicsekedett a kan.

- Ilyenkor régen az erdőt járod - rikította le a fáról, be a barlangba a vércse.

- A fű nagyra nőtt, a virágok mind kinyíltak, néhány hét s nyakunkon a nyár - huhogott bölcselkedőn a bagoly.

A medve senkire sem hallgatva visszafeküdt a helyére, a tavalyi levélhalmazra.

- Itt alszom, amíg ki nem nő a bajsom - dörmögte, majd alig helyezkedett el, máris horkolni kezdett.

- Ez megint elaludt - tárta szét a kezét, elámulva lesve szét a bivaly, miután visszahúzta a barlang szűk bejáratába majdnem teljesen beszorult fejét.

- Hadd, aludjon, hadd, aludjon! - röhögte a kan.

- Medve nélkül nem erdő az erdő! - fújták, csicseregtek, füttyülték, huhogták, szajkózták, rikították, ki így, ki úgy a madarak.

- Ez bizony, igaz! - vágta rá a földön lévő állatok, egy kupacba összegyűlve.

- Álomkóros lett - sóhajtozott a kan.

- Hallhattátok, képzelt beteg. Bajuszt akar növesztetni medve létére - ellenkezett vele a bivaly.

- Ami lehetetlen. Fantázia - toldotta meg a kényeskedő szarvas, illetve-billegetve a hatalmas, díszes agancsát.

- Rázzuk fel még egyszer! - szájalt a farkas.

- Most én bújok be - tette fel a kezét a kan, s máris indult.

Sokáig rázta, hallózott, mire a medve megint felült, s mind a két mancsával megdörzsölte a szemét, majd ugyanazon módon máris visszarakta a fejét a helyére.

- Itt alszom, míg meg nem nő a bajsom!

- A medvéknek nincs bajsza - kiabálta fülébe a kan.

A medve rá sem hederítve tovább aludt, sőt, megint, tele torokkal horkolni kezdett.

A kan a szűk hely miatt, hátratólatott a többiek közé.

- Mit csináljunk, mit csináljunk? - törték a fejüket, ki így, ki úgy.

Ezt tették a madarak is. Hiába a bölcs bagoly összes tudománya, semmit sem agyalhattak ki, mígnem, teljesen váratlan, az egyik méhecske az ajtó elé repült, s nagyhangon zümmögni kezdte:

- Bízzátok ránk! Jól tudjuk, mit szeretnek a medvék.

- A mézet - kiáltottak közbe többen.

A méhecske nem hallhatta meg, mert elrepült, s néhány percen belül sokadmagával, az egész környéket betöltő zümmögésük közepette, hatalmas lépes mézzel tértek vissza.

A bivaly, a kan, a farkas, a kényeskedő szarvas, fent a fán: a varjú, a szarka, a kánya, a fogoly, mert most kivételesen ő is a többi madár között ült, a vércse, az egerészölyv, meg a társaik hangosan felujjongtak.

A legbátrabb méhecske berepült a medve barlangjába, és addig-addig dongott a füle körül, amíg ki nem nyitotta a szemét, s fel nem ült.

- Nézz csak az ajtóba - kiabálták az állatok, kik lent a földön, kik fenn a fán -, milyen hatalmas lépes mézet tartanak a kezükben a méhecskék!

A medve, anélkül, hogy most megtörölte volna a szemét, csak pislogott, pislogott, a bajsát keresgélte az orra alatt a mancsával, majd semmivel, senkivel nem törődve, újfent visszafeküdt a helyére.

- Itt alszom, míg ki nem nő a bajsom! - alig brummogta végig, már is elaludt, sőt megint horkolt.

- Ha a mézet is visszautasítja egy medve, ott nagy a baj! - nyögte a kényeskedő szarvas, mialatt a méhecskék megszégyenülten elrepültek a hatalmas lépes mézükkel.

- Mániákus.

- Vagy ráijesztett valaki.

- Rosszat álmodott.

- Nem tudja eldönteni: ébren van-e, vagy még mindig álmodik.

Ezeket kiabálták, amelyhez a bölcs bagoly ezt is hozzátette:

- Beteg, ez bizony beteg!

A madarak java összenézett, majd hirtelen felrebbentek, s nemsokára - amelyen az ott maradtak - mindannyian elcsodálkoztak, egy óriás kosár málnával tértek vissza.

- Varjú, koma! - szólt egyikük a varjúra. - Te vagy a legöregebb, a legtapasztaltabb - amiért máris megharagudott a bölcs bagoly s a holló, el is repülnek, ha a kánya vissza nem tartja őket - gyere, költsd fel a medvét!

A varjú azonnal szót fogadott. A bivaly, a kan, a farkas, a kényeskedő szarvas biztató mosolyának kíséretében repült be a barlangba, s kopogtatta meg a medve kobakját, aki azonnal felütötte a fejét. Felült, megpödörte, azaz, csak meg akarta pödörni a nem létező bajsát, majd elszomorodottan leste a nagykosár málnát, amelyet az ajtaja előtt pillantott meg. Megnyalta a szája szélét, majd elszontyolodottan, már nem is tudták hányadszor, visszafeküdt a vackára.

- Itt alszom, még ki nem nő a bajsom - morogta már félig alva, sőt horkolva.

- Ez sem sikerült, pedig már a szája szélét is megnyalta - bödült fel a bivaly mérgesen.

A farkas, a kan, a kényeskedő szarvas, a bivaly a fejét vakargatta kínjában.

- Mit tegyünk, mit tegyünk! - hangzott letről a földről, fentről a fákról egyszerre.

- Ülünk össze, s tanácskozzunk! - javasolta a bölcs bagoly.

- A bivaly, a farkas, a kan, a kényeskedő szarvas a fa alatt, a madarak fenn, a legterebélyesebb fán gyűltek össze.

S egyik nap a másik után tanácskoztak, mégsem jutottak egyről a kettőre. A rettentő erős bivaly nemcsak éhes volt már, nagyon mérges

is, olyan nagyot bődült, hogy a fészükön ülő madarak, de még a földalatti üregében tanyázó róka s üregi nyúl is felriadt.

Mindenki odaszaladt, aki eddig még nem volt ott.

- Elintézem én, el ám! Neki rontok, s egykettőre összedöntöm azt a rozoga barlangját, rá a mániákus medvére. Ne féljetek, azonnal kirohan...!

- Ne, ne, ne! - kiabáltak közbe, álltak elébe.

- Nem szabad, meghal - sírt fel a kényes, de egyébként jószívű szarvas.

- Nem erdő az erdő medve nélkül - szavalta, ha nem is egy hangon, de egyetértően az összes állat.

Tovább tanácskoztak, addig-addig hányták-vetették a szót, mígnem, legnagyobb meglepetésükre, ki más jelentkezett, mint a pici bolha.

- Ha megbíztok bennem, én kizavarom barlangjából a medvét.

Amelynek az lett a következménye, hogy olyan hangosan felnevettek, kik a fa alatt, kik fent a fán, hogy megint zengett az egész erdő.

- Te? - esett neki a bivaly. - Annyira kicsi vagy, hogy alig látlak.

- Vegyél fel szemüveget - nevette ki a bolha.

- Kicsi a bors, de erős! - szavalta a kánya s a kan, anélkül, hogy összebeszéltek volna.

- Próbá, szerencse - tette hozzá nagy komolyan a farkas, talán, mert éhes volt, szeretett volna az erdőben vadászni. Az előbb odafutó üregi nyúl észrevette, azonnal eliszkolt, be a földalatti lakásába. A bokrokon fészkelő madarak a tojásaikat és a fiókáikat féltették.

Addig-addig, ki ezért, ki hátha, némi tanácskozás után beleegyeztek.

A bivaly, a kan, a farkas, a kényeskedő szarvas annyira eltakarta az ajtót, hogy a madarak rájuk szóltak: húzódjanak félre, mert nem látnak be a medvére, mire azok, ha morogva is, ha ímmel-ámmal is, belátást biztosítottak a fáról leselkedő madaraknak is.

A bolha vígan dalolva ugrott be a barlangba, fel a mélyen alvó, horoló medve szőrébe.

Olyan sokadalom támadt kint, hogy külön őrséget kellett állítani, lent s a földön is, fent a fákon is a felbomlott rend visszaállítására.

Szemükben a bolha bohócként szerepelt, amelyen jót akartak nevetni, noha egyelőre semmit sem láttak, de mit is láthattak volna, amikor a kicsike bolha teljesen láthatatlan volt, a hatalmas maci dús szőrében. Úgy elbújhatott, hogy ezer ilyen-olyan állat sem leli meg.

Azok nem is, de a maci igen. Először, amit eddig soha, megfordult, s vakargatni kezdte az orrát. A füle belseje is viszketett, de ahhoz nem

fért hozzá. Később a szemét dörzsölgette a mancsával, majd összevissza kapkodott.

S csak vakarózott, vakarózott, mígnem felült, és mind a két mancsával vakarni kezdte a combja tövét.

Az állatok, kint - az ajtó elől, fenn a fákról -, némán figyelték a viszkető, a vakaródzó medvét, aki kínjában végre talpra állt.

Két mancsát a fejéhez szorította, és az ajtó felé futott, ahol a leselkedő állatok utat engedtek neki.

- Nem kell a bajusz - kiabálta a még mindig vakaródzó medve -, ha a bolha ennyire nyúz!

A bivaly, a kényeskedő szarvas, a farkas, a kan, fent a fán a madarak népe kitörő örömujjongással fogadta, dicsérte a pici bolhát, aki valamennyijükkel ellentétben, felkeltette, kicsalta barlangjából a medvét.

Mert, igaz-e gyerekek, nem erdő az erdő, medve nélkül.

* * *

Ismeritek-e - a bolháról jutott eszembe - ezt az éneket?

Volt nekem egyszer egy kis bolhám, mert ez az én kedvenc állatom
Nagy, lila masni volt a torkán, így vészett el egy szép napon.
Nagy bánat ez az én szívemnek, megkérek mindenkit, ha rálelnek.
Hogy a nagy, lila masnit küldjék vissza, ám a bolhát tartsák meg!

A póruljárt cseles király

Hol volt, hol nem, pontosan a világvégén, ahonnét nem vezet tovább út, nincs semmi csak a nagy, feneketlen mélység, amelyben ki tudja hány ezer ördög üti-veri egymást. Nos, pontosan ennek a legeslegsze-lén állt egy, ki tudja hány aranytornyú, gyémánt veretekkel díszített, gyönyörűségesnél is gyönyörűségesebb palota, amelyben ugyan ki más lakhatott, mint a cseles király.

Miért nevezték cseles királynak? Azt is megtudjátok majd, csak he-gyezzétek ki jól a fületeket!

Ez a cseles király, hogyan, miért, én nem, csak ő tudja, ha tudja, ösz-szeveszett a két szomszédos ország királyaival, akik azonnal háborút üzentek neki, s amint az ilyenkor szokás, óriás dirrel-dúrral, többféle hadseregekkel felvonultak a határaik szélére.

- Nos, ennek a fele sem tréfa, tolta feljebb színarany koronáját, va-karhatta meg alatta a kócos fejét, mert fészülködni is elfelejtett nagy ri-adalmában a mi cseles királyunk.

Pontosan hét nap és hét éjjel törte a fejét, persze a szemét egyetlen pillanatra sem hunyta le, mire úgy kicsavargatta az eszét, mint a mo-sogató rongyot, több mint csalafinta, csúfos szándékot agyalt ki.

- Bandi fiam - pislogott nagyokat, ásított kettőt-hármat - gyere köze-lebb! - dünnyögte álmoosságától elbambultan, ám meglepően friss észjá-rással. - Te vagy a leggyorsabban futó katonám.

- Nem létezik olyan ember, aki engem megelőzzön! - verte a mellét, mint egy nagydobot. Kongott is eléggé.

- Ülj mellém, a zsámolyra, s hallgasd, jegyezd meg jól valamennyi szavam!

Az leült. A király addig-addig beszélt, mígnem az álmoosság le nem terítette. Oldalra fordította a fejét, és úgyannyira horkolt - egyetlen ab-lak sem volt nyitva, mégis úgyannyira kihallatszott -, hogy az összes kutya, voltak néhány tucatnyian, ijedten, ki merre látott elpucolt a kas-tély kertjéből.

Bandi, a legjobb futó, annyiból is bőven megértette: mit szánt neki a király, amennyit elalvása előtt elmondott neki.

Nyugodalmas jó éjszakát kívánt, s a dolgához látott.

Mi volt a dolga, pontosabban a feladata, hamarosan kiderül. Mikor ébredt fel a király, nem emlékszem már. Egy valami biztos: felébredt. Mi a bizonyíték rá? Hát az, hogy a mese folytatódik.

Befogatta az arannyal s gyémántokkal díszített hintójába a szín-aranyból készült hámokat viselő, ki tudja hány paripáját, és kihajtatott a határra, ahol a két ellenséges király már várta.

Hogyan s miért várták? Mert üzent nekik, hogy kész tárgyalni velük.

Illedelmesen megemelték a kalapjukat, akarom mondani: a koronájukat, majd egymásra lestek, hogy ki kezdje.

Ki más lehetett volna, ha nem a cseles király! Megpederte a bajsztát, mert ha nem mondtam volna eddig, az is volt neki, de mennyire hosszú!

- Ne háborúzzunk, mert akkor több ezren halnának meg. Békét ajánlok. Mi lenne a feltétele? Mert, mint mindennek, ennek is akad mikéntje. Van egy jól futó katonám. Senki fia nem győzte le eddig. Egymagát felajánlom, az összes seregetek ellenében. - miután azok egyszerre felhördültek, feléjük intett a mutatóujjával, és folytatta: - valamennyi katonátok, legyenek több ezren, utána futhatnak. Ha elkapja valaki, ti győztök, ha senki sem éri utol, csípi nyakon, kapja el a fülét, akkor én győzök.

A két király sandán összenevetett: Ez vagy nem tudja, mit beszél, vagy berezelt, netán..., mivel más nem jutott eszükbe, mert hiába voltak királyok, nekik sem létezett több esze, mint másnak, úgy tettek, mintha gondolkoznának azon, amin semmi fogás nem akadt, mialatt tovább vakargatták a fejüket.

Addig-addig huzakodtak-vonakodtak csupán a látszat és az időhúzás miatt, mígnem egyetértően nevetve, egymás markába csaptak.

Minekutána a díszes, minden jó, enni-innivalóval tele asztalhoz ültek, ahol evés és ivás közben részletesen megtárgyalták a feltételeket.

Mindez csupán annyiból állt, hogy Bandi, hol egyik, hol a másik bokor mögé bújik, ahol el-elkiáltja magát: itt vagyok, fogjatok meg! S a két ellenséges ország összes, több százezer katonája, akik már mind a határszélen sorakoztak, utána rohannak. Aki elkapja, generálissá léptetik elő. Bandit meg örökre börtönbe vetik. A vesztes királynak, avagy királyoknak át kell adniuk a koronájukat, s az egész országukat a győztes királynak, avagy a győztesek királyaiknak.

Áldomást ittak, és békésen hazakocsikáztak.

A „csata” a harmadik nap kezdődött el.

Bandi bokorból bokorba bújva egészen a világvégén lévő gyönyörű, ki tudja hány aranytornyú palotáig csalta be a két ország királyainak összes, több százezer katonáját, ahol kényelmesen beült az egyik oda-készített karosszékbe, s két erős katona, néhány méternyire leengedte a végtelen, feneke sincs mélységbe.

Mást sem tett többé ott, minthogy lábát vígan lelógatva a mélybe, elkiáltotta magát:

- Itt vagyok! Fogjatok meg!

S a két ország több százezer katonája, mert melyik katona ne akart volna generális lenni, nyakra-főre rohant utána.

Nos, ki találja-e valaki, mi lett a vége?

Persze, hogy kitaláltátok! A karosszéken ülő Bandi szemeláttára, az ellenség katonái, valamennyien belebuktak és lezuhantak a feneketlen mélységbe.

Mit tehetett a két szerencsétlen csatát veszített király, minthogy, sírva-ríva, koronájukat a hónuk alatt cipelve, porig megalázva, a győztes, cseles király elé hódolva, az asztalára rakták a koronájukat.

No de, mi lett Bandival?

A már nemcsak cseles, gyilkossá vedlett király, hogy ne maradjon egyetlen tanú sem, elvágatta a karosszéket tartó kötelet, mire Bandi is a ki tudja hány ezer katona után zuhant a mélybe. De nemcsak őt, mindenkit mélybe dobott a cseles király, akik a legkevesebbet is tudtak a cselszövéséről, meg Bandiról.

- Na jó! - mosolygott a cseles király a bajusza alatt, miután átvette a két aranykoronát a vesztes királyoktól. - Menjetek hátra a feleségemhez, egy csésze teára, aki a teraszon vár benneteket! Megisszátok, hódolatteljesen kezet csókoltok neki, aztán hazamehettek!

A két vesztes király mélységes hódolattal köszönte meg, hogy nem végeztette ki őket, sőt hazaengedi, egymás sarkát taposva rohantak a palota hátsó részén lévő erkélyhez, meginni a teát, kezet csókolni a királynénak.

Mondanom sem kell: mind a ketten a világvégének feneketlen mélységébe zuhantak, mire a cseles király, mintha a port verné le - győzelmi mámorában hangosan nevetve -, összeverte a két tenyerét, s diadalmasan bevonult a palotájába.

Az idő telt-múlt. Közben az öreg Föld is fordult egyet a saját tengelye körül. Ami régen ide, az oda, ami oda, az ide került. A régebbi világvége is átfordult, pontosan a szemben lévő oldalára, s kinek a kastélya legeslegszéjére? Az egyik özvegyen maradt, és bosszút forraló

királyné palotájának szélére, éppen ugyanúgy, mint azelőtt a cseles király palotájánál.

Ha nem mondtam, most megteszem: a másik, magára maradt özvegy királyné, a férje elvesztése miatti nagy bánatába belehalt.

A mi cseles királyunk unalmában-e, vagy kíváncsiságból, mert miért ne lett volna az, elhatározta, hogy feleségével együtt, körbeutazza a győzelme utáni, katonáival megszállás alatt tartott két országot.

Befogatott az arannyal s gyémántokkal szegélyezett hintójába, és a ki tudja hány, aranyszerszámokba fogott lovakkal világgá indult.

Hét évig, hét hónapig, s hét napig járták az országokat, ám ennyi idő után sem értek a végére. Pontosan egy nap kellett még, hogy megállhassanak az özvegy, a királyi férj nélkül maradt nő palotájának a közelében.

Igaz, ami igaz, még akkor sem állnak meg, ha a cseles király meg nem rángatja a szemben lévő ülésen, éppen szundikáló felesége ruháját.

- Mi a bajod? - förmedt rá mérgesen, merthogy felverte a legszebb álmából.

- Cselezzük ki önagyságát! - Igaza volt, másként, miért neveznék cseles királynak?

- Annyira megtetszett az ötlet a feleségének, hogy azonnal kiment szeméből az előbbi álom.

- Vessük le a királyi gúnyánkat, és öltünk magunkra egyszerű vándorruhát.

- Ha már dísz nem is, legalább három fodor azért legyen rajta.

- Csizma, meg fodros nadrág? - nevette ki a király.

- Az én szoknyámról beszéltem.

Addig-addig vitáztak, mígnem megegyeztek.

Az arany és gyémántokkal szegélyezett hintójukat, a ki tudja hány aranyszerszámú lovaikat a bírónál hagyták. Átöltözködtek, s visszaballagtak a palota elé, ahol bezörgettek.

- Ki az? - kiáltott ki a kapuőr.

- Nemes urak vagyunk. Hintónk egyik kereke összerogyott. Hozzánk illő szállást nem kaptunk. Hintónkat, lovainkat, cselédeinket a bírónál hagytuk. A kerék megjavítására legalább egy napot várunk kell. Szállást kérnénk egy éjszakára.

A kapuőr beengedte őket a kapualjba, ahonnét az egyik cseléd befutott az özvegyen éldegélő királynéjához.

- Azt üzeni az úrnőm, hogy szívesen fogadja méltóságukat. Tessék befáradni utánam a kastélyba.

Bementek. Az özvegy királyné azonnal megismerte őket. Csak azért nem kapott a szívéhez, hogy leplezze a felismerését, s egyébként már is végzetes terv ütött tanyát az állandóan körülötte lebzselő ördög sugallatából, az ő királyi férje elvesztése miatt, állandóan vérző szívébe.

Összecsapkodta a két tenyerét, mire az összes cseléd odafutott.

- Azonnal terítsetek meg a díszteremben!

Azok ahányan voltak annyi felé rohantak. Nem kellett sokáig várniuk. A főszakács nemsokára jelentette a fotelekben ücsörgő, vígan diskuráló úrnőjének s vendégeinek, hogy máris minden készen várja őket.

Átmentek a sok aranytól, ezüsttől, kristály csillároktól napfényszerűen ragyogó díszterembe, ahol rogyadozásig minden jóval megrakott asztal fogadta a vendégeket.

- Tessék, tessék! - kínálgatta őket a királyné. - Ezt is, azt is kóstolják meg! Igyanak, legalább hamarabb elalszanak, szépeket álmodnak.

Így tovább, csak tuszkolta, erőltette beléjük az ételeket, italokat.

Egész lefekvésig így tartott. Igaz, nemcsak ettek-ittak, sokat beszélgettek, trécseltek is.

Amikor elérkezett a lefekvés ideje, a cseles király olyan nagyokat ásított, hogy a levegő is forogni kezdett a szája körül, mígnem a felesége karon ragadta.

- Le szeretnék feküdni - fordult az özvegy királynéhez. - Lehetséges lenne?

- Persze. Megmutatom az utat.

- Nem bent... - álmélkodott a cseles király felesége, álmosan pislogva.

- A palota hátsó szárnyában lévő külön lakosztályban rendeztettem be a szálláshelyeteket... Mialatt ti hátulról, a jó illatú, friss levegőjű virágkerten át, egy kis jóleső séta közben, a terasz felől befáradtok, én előreszaladok, és fülön csípem a cselédséget. Manci! - kiabálta. - Gyere, kísérd be az urat s kedves feleségét a hátsó lakosztályba!

- Igenis! - kiáltotta vissza a cselédlány - s máris előbukkanva, a cseles királyra és a feleségére mosolygott. - Méltóztassanak előttem fáradni!

Persze a cseles király és a felesége nem tudta, hogy a föld közben megfordult. Ami ezelőtt északon volt, most délre esett. Így a feneketlen mélység is. Amelynek az lett a következménye, hogy a cseles ki-

rály és a felesége menthetetlen belebukott a feneketlen mélységbe. Az özvegy királyné olyan hangosan nevetett, hogy az összes madár felrepült a palota tetejéről. A kutyák vonyítani kezdtek.

- Megbűnhődtetek a férjem és a rengeteg katona meggyilkolása miatt - kiáltotta utánuk, mialatt elővette aranyhímzésű zsebkendőjét, és megtörölte az előbbi nevetéstől könnybe lábadt szemét.

- Hohó! - ujjongott fel a feneketlen mélységben a sok kis ördög, mert, halljatok csodát, ott kapott helyet a pokol is.

Kitörő örömmel fogadták a cseles királyt és a feleségét, kísérték maga Lucifer, a főördög elébe.

Lucifer háromszor is megvakargatta a feje tetején lévő szarvait, mire szóhoz juthatott.

- Nem akárkik vagytok: a király s a felesége. Nem rakhatlak benneteket a többi ördög közé a katlanba. Különös feladatot kaptok. Te király: éjjel-nappal vágod, s hordod be a fát, tüzelsz a katlan alatt. Te királyné, óránként kicseréled a katlanban lévő forró vizet, hideg vízre!

- S a fodros szoknyám? - sírt fel az.

- Nem lesz rá gondod, mert az első órában megég, nemcsak a fodor, a ruhád, te magad is - s eltűnt.

Sosem látták többé Lucifert, csak a sok ezer kisördög maradt velük, hajtogatták mindkettőjüket a korbácsaikkal, gyorsabbnál gyorsabb munkára.

Eddig volt, mese volt, aki nem hiszi el, nem, ne járjon utána!

A póruljárt róka

A se eleje, a se vége erdő kellős közepén, élt egy maci, meg sok-sok ilyen-olyan - négy vagy több lábú, és csúszó-mászó állat, a fák sűrű lombjai között pedig szebbnél-szebb madár.

Ez a mi macink azonban nem félelmetes medve volt - noha nyomott annyit, mint egy ökör vagy egy víziló -, hanem olyannyira szelíd, hogy már-már butuskaként tartották számon a társai.

Közvetlenül az örökké csörgedező, kristályvizű patak fölötti, napsütötte hegyoldalon, hatalmas, messziről pirosló, mézédess igen illatozó málnabokrok sorakoztak... Majdnem elfelejtettem: a patak hűs vizében, vidám pisztrángok lubickoltak. A partnak ezen és azon az oldalán is óriási fák lombjai ontották hűs árnyaikat. Rengeteg madár csicsereggett, berregett, csattogott, károgott. A levegőben óriás sas keringett, fölötte - nász táncot lejtve - gólyapár szeldeste, elegánsan körkörözve a levegőt.

S mit gondoltok: a mi macink mit csinált ez alatt?

Igazatok van: málnát szedett.

Nem is akárhogyan, hanem mondókázva:

- Egyet a kosárba - mert az is volt a karján -, egyet a szájba! - dörögte közben, a szája szélét nyaldosva.

Telt, múlt az idő. Lassan a kosár is megtelt, mézédess, piros, illatos, óriás málnaszemekkel, és a mi macink is jóllakott.

Nos, szerintetek ki közeledett az úton?

Hát, az, aki eddig a bokorból leste: maga, a ravasz róka koma.

- Mi van a kosárban? - érdeklődött ravaszdin, mintha nem látta volna, hogy tele szedte, mézédess, illatos, óriás szemű málnával, holott dehogy nem látta, sőt már ki is agyalt valamit a kacskaringós eszével.

- Egyet a szájba, másikat a kosárba. Tele szedtem dugig - dugta a róka felé a tele kosarát, hogy nézze és szagolja meg.

- Adjál néhány szemet nekem is! - kunyerált a róka.

- Van ott még elég. Menjél, szedjél te is magadnak!

- Úgy van, szedjél! - rikoltott a szarka, a többi madár helyeslése közben.

- Tüske ment a kezembe - hazudta a róka, fájdalmasan sziszegve.

- És a szád?

- Megszúrja az inda.

- Szúr, szúr? Ha...zudsz!! - káromta a varjú.

- Nagyon sajnálom, de nem adhatok - mormogta bánatosan a maci. - A barlangomba viszem, s elteszem télre. Ha esik a hó, felébredek téli álmomból, jókat majszolok ezekből az óriás szemű, piros, illatos, mézédés málnaszemekből.

- Csak egyetlen szemet adjál! Azt, amelyik legfelül van. Kér...lek!

- Tessék! - sajnálta meg a lány szívű, jóságos maci a rókát.

Az rögvést neki esett: csak ezt az egyet, amelyik legfelül van. Mindig a legfelsőt! Jé! Most meg ez-az van legfelül. Ham..., ham! Addig, addig, mígnem az egész kosár, óriás szemű, piros, illatos, mézédés málnát az utolsó szemig felfalta.

- Zsivány..., zsivány! - korholták a madarak.

- Mind megette - fakadt sírva a jóságos maci.

- Ne sírj! - vigasztalta a ravasz róka. - Most elmegyek, de nemsokára visszajövök, és tele szedem a kosarad!

- Hazudsz. Fáj a kezed - rikította a vércse.

- Kihúdom a tövist, s meggyógyul. Ülj le nyugodtan maci, és várj!

A maci engedelmesen leült, a legközelebbi hársfa alá a fűbe. Várt estig, várt éjjel, várt másnap..., de a róka csak nem jött meg.

- Átvert! - káromta a varjú.

- Becsapott! - bögicsélt, sajnálkozva az őzike.

- A róka sohasem mond igazat - mekegte a vadkecske.

Mialatt azok, meg a többi, a maci vigasztalására összesereglett madár, csicsergett, berregett, hurrogott, sivített, füttyült, jajgatott, átkozódott, az egyik nagy bokor alatti levélkupacból, utat tört magának a tavalyi kórók, a letöredezett gallyak között a süni is. A maci elé állt, fellesett rá, és megkérdezte:

- Miért szomorkodsz, ülsz egy helyben, nem is tudom mióta?

- Málnát szedtem: egyet a kosaramba, másikat a számba. A kosár is megtelt, én is jóllaktam. Idesomfordált a róka. Málnát kért, merthogy neki fáj a keze. Tüske ment bele. Csak egyet, a legfelsőt! Addig, addig, hogy megsajnáltam. Mire ő, most ez, most az a legfelső..., az egész kosárnyi, óriás szemű, piros, illatos, mézédés málnámat mind bezabálta. Ő elmegy. Én várjam meg nyugodtan. Kihúzza kezéből a tüskét. Visszajön, és teleszedi a kosaramat. Már a második napja várom, ő meg sehol - panaszkodott, szomorgott a maci.

- Úgy igaz! - berregte a szarka.

- Hazudott..., hazudott a róka - sivította a sas.

- Hiába vár, hiába! - füttyögött a sárgarigó.

- Nagyon kicsi vagyok hozzád képest - így a sündisznó -, de az eszem, ha kevés is gyorsan forog. Ha eddig senki, én segítek neked. Semmit, semmit sem tegyél magadtól, csak azt, amit én mondok. - Maci felé nyújtotta a kezét. - Rakjál bele a kosaradba!

- Málnát akarok vinni a barlangomba a kosaramban. Várok még egy kicsit. Hátha mégis visszajön a róka!

- Ne higgyél a rókának. Egyszer már rászedett. Megette az összes málnádat. Egy egész napot, éjjelt vártál rá, és visszajött? Hallgass rám, úgy megtréfáljuk, hogy örökre elmegy a kedve a málna zabálásától.

- Hallgass rá! - csicseregte, csattogta, károgtat, fütyülte, kinek milyen volt a hangszere, a körülöttük röpködő madársereg.

- Jól van - egyezett bele végre a maci. Megfogta a sünit, kicsit szúrta a mancsát, ám nem törődött vele, belerakta a kosarába.

- Most - szólt ki a kosárból a süni -, közel van a málnás. Vigyél oda, és a valamennyi tuském hegyére szúrjál egy óriás, piros, illatos, méz-édes málnaszemet.

A maci szót fogadott. Mire végzett, úgy nézett ki a süni, mint az egész kosarat betöltő, nagy, piros, illatos labda. Avagy, mintha az egész kosár tele lenne málnával.

A süni parancsára elindultak. Mentek, mendegéltek. A nyuszi, a vadkecske, az őzike, bokortól bokorig követte őket. A madarak népes serege a fák lombjai között, kíváncsian keringtek felettük...

Ki mással találkoztak volna, ha nem a rókával.

- Miért nem jöttél vissza, amint megígérted. Egy egész nap és egy egész éjjel vártalak a fa alatt. Becsaptál.

- Nem gyógyult meg a kezem - hazudta.

- Lódít - károgtat a varjú.

- Ne higgyél neki! - mekegte a vadkecske.

- A róka sosem mond igazat - koppantotta a fakopáncs.

- Alamuszi - kríkogta a fácánkakas.

- Hazug, ravasz! - kapcsolódott be a vadállatok és a madarak kórusának hangversenybe a nyuszi is.

- Nem hazudok! - felelt velük a róka. - Nézzétek meg a kezemet. A tuskét kivettem, a seb még be sem gyógyult egészen, és én máris igyekeztem, ugyanis éppen hozzád megyek. Égen-földön kerestelek.

- Ne higgyél neki! - intette meg az őzike.

- Engem is becsapott már - panaszkolt a nyuszi.

- Hazudik - mekegte a vadkecske.

- Ravasz, ravasz! - kiabálta a fáról a varjú.

Egyedül a süni nem szidta. Hangtalan lapult a kosár mélyén, málnával kipántlikázva. Végül, mindent elunva, odasúgta a macinak:

- Mondd meg neki, hogy végül eluntad magad a fa alatt, és tele szedted újra a kosaradat, óriás szemű, piros és illatos mézédese málnával. Mutasd meg!

- Nézd csak meg! - fogadott szót a maci, feléje nyújtva a kosarát.

- Nem látom - ágaskodott a róka, mivelhogy a maci jóval magasabb volt nála. Ágaskodott, ugrált, ám sehogyan sem érte el a kosarat. Végül így fordult a macihoz.

- Ereszd egy kicsit lejjebb! Megszagolom, hogy tényleg málna-e. És megkóstolom, hogy mézédese-e - ravaszkodott. - Csak egyetlenegy szemet adjál, a legfelsőt!

- Ne higgyél neki! Megint átver! - kiabálták az útról az állatok, zengtek a környező bokrokról, fák ágainak lombjairól a madarak.

- Hunyd be a szemed, tátsd ki a szád - súgta a süni a macinak, az pedig hangosan vissza a rókának.

Miután a róka megkapta a kért málnaszemet, jóízűn lenyelte, és újra ravaszkodni kezdett.

- Tedd le a földre, hogy beteljek a szagával!

A már nem annyira oktondi maci, hiszen a süni tovább súgott neki, lerakta a földre, de a fogóját nem engedte el. A róka beleszagolt, majd olyannyira kitátotta a száját, hogy a sárga fogai mind kilátszottak, ugyanis a róka sosem mos fogat, hogy minél több málnát befalhasson, amikor a maci hirtelen nyakába akasztotta a kosarat, és ellökte a lábával magától a rókát.

Mondani sem kell, mi történt ez után. A süni éles tüskéivel összevissza szurkálta a róka orrát és az arcát. Annyira fájt, neki, hogy úgy ordított, amint a torkán kifért. Az egész erdő visszhangzott. Erre is arra is rázta a kosarat, hogy megszabaduljon végre a süni éles tüskéitől, amiért is a tüskék még jobban, itt is-ott is összeszurkálták az egész orrát s fejét. Csupa seb, csupa véres lett mindene.

Hosszú időbe telt, mire sikerrel járt, végre megszabadult a kosártól, s vele együtt a sünitől.

- Megérdemelted - rikította a szarka.

- Pó...rul jártál - káromta a varjú.

A nyuszi, az őzike, a vadkecske, meg a többiek, olyan jól nevettek, hogy a könnyük is kicsordult.

A süni összehúzta a tüskéit, mire az óriás, a piros, az illatos, a méz-édes málnaszemet mind leperegtek róla, s hangosan hahotázva kimászott a kosárból.

Halljatok csodát: egyedül a jóságos maci sajnálta a rókát. Ilyen a természete, nem tehet róla.

A róka az eset óta egyáltalán nem szereti a málnát. Ha nem hiszitek el, kínáljátok meg egyszer, hogy elfogadja-e!

Az aranytojáást tojó tyúk

Vendel hazafelé ballagott. Az erdőben dolgozott. Fákat vágtak ki, gallyaztak le, szabták a törzseket másfélméteresekre. Miért ilyen hosszúakra, mert így rendelte meg a gazda.

Az egyik fa odvában mókusfészekre leltek. Két kismókus ugrott ki a ledöntött fa odvából. El akarták kapni, sajnos, nem sikerült.

Arra gondolt hazafelé menet, a nem éppen sok tanulással, a maga hat elemijével kisuvickolt eszével, hogy miért ilyenkor, s nem télen vágatják, termeltetik ki a fákat! A kismókusok megnőnek, s az a sok fészek is üres lesz addigra, amelyekben itt-ott tojásokat vagy csupasz fiókákat találtak...!

Mind, mind elpusztultak, mert semmit sem tehettek a megvédésükért. De hát, mit is csinálhatott volna, például a két picike mókussal! Ha hazaviszi, nem tudja felnevelni, sem ideje, főleg az esze kevés hozzá, neki az egyszerű, a tanulatlan favágónak.

Nem csiszolhatta tovább a kizsírozatlan eszét, mert nem messzire tőle, a kanyaron túl, amelytől nem láthatta meg előbb, egy furcsa öregembert pillantott meg. Kétkerekű s eléggé rozoga kocsit húzott, rajta egy láda, abban - vette észre mögéje érve - egy tyúkot pillantott meg.

Nagyon furcsa, már-már ijesztőn különleges öregember volt, egészen biztos nem a kisvárosba való, mert akkor, így vagy úgy megismerné. Fáradt, netán beteg lehetett, mert alig bírt lépkedni, szinte csoszogott. És - állapította meg, amikor az hátrafordult, s ő rápillantott - a szakálla, mintha nem igazi, egyszerű kenderből lenne. A szeme sem valódi: két valóságos csillag. Annyira villogott, hogy akaratlanul eltakarta két tenyerével a saját szemét. Érdekes - ezen csodálkozott a legjobban - egyáltalán nem riadt meg tőle, még csak meg sem torpant, mert a mosolya, halljatok csodát, olyan jóságosan sugárzott feléje, hogy menten megnyugodott.

Levette szeméről a tenyerét, s bátran az öregember mellé sietett, oda, ahol a kis kocsi vasrúdját tartotta a kezében.

- Jó napot, bátyja! - Maga sem tudta miért szólította bátyjának, amikor az manapság már nem szokás. Csak a mesékben olvasni olyat, noha ő sosem olvasott mesét, viszont hallani hallott.

- Neked is, fiam! - fogadta, szavai hangsúlyozásából ítélve szívesen.

- Honnan jön, és hová ballag ezzel a kis kocsival?

- Egyik világvégeről a másikra, kedves öcsém.
- Úgy tanultam valamikor - vakargatta meg a fejét -, hogy a világ ke-
rek, ezért nem lehet vége.
- Amint telik-múlik az idő, úgy szűkül a világunk is.
- Nem tudtam - vágta rá, furcsán lesve a mesebeli öregemberre. Mi-
ket mond! Ki lehet ez? Honnét jön, s hová megy? Nem folytathatta
néma tereferélését, mert a furcsa, tényleg nem e világból való öreg-
ember, újra megszólalt:
- Hát te, hol jártál?
- Napszámba, mint naponként. Most fákat termelünk ki a közeli er-
dőben. Végeztünk. Haza engedett a gazdám.
- Egyszóval: nem a saját urad vagy?
- A szüleim régen meghaltak. Kicsike házat örököltem tőlük, mert
testvérem nincs, abban lakom a város szélén. Rokonom senki. Telje-
sen egyedül élek. Napszámba járok. Ha kapok enni, eszem, ha nem... -
felrántotta a vállát, s az öregemberre mosolygott -, kecsketejet iszom,
ugyanis a semmin kívül, van egy kecském is.
- Koplalsz?
- Néha az is előfordul. Hanem - fordított a szón -, amint látom, ne-
hezen jár, amíg én jó erőben vagyok. Hadd segítsek egy kicsikét. Ül-
jön a kocsira, a ládája mellé! Szívesen elhúzó oda, ahová megy,
mert nem messzire mehet, ennyire kicsi erővel, nem vállalkozhatott
hosszú útra! Ha nem sértem meg - szúrta tekintetét mélyen a furcsa
öregemberbe -, hány éves?
- Számold ki: vagyok, amióta világ a világ!
- De furcsa öregember, meg ez a tyúk is! - nem mondta ki, csak furán
lesett, hol az öregemberre, hol a tyúkjára.
- Köszönöm szépen, édes fiam! - hálálkodott az öregember, mialatt
átadta a kis koci vasrúdját, ő kissé erőlködve felült a kiskocsira, a lá-
da mellé.
- Már bent jártak a kis város külső házainál, amikor Vendel egy nagy
fényvillanást, ha nem is látott, észlelt a háta mögött. Annyira megijedt,
hogy azonnal kiesett kezéből a kis vasrúd, két tenyerét újra a szeme
elé szorította. Mire levette minden eltűnt, a koci, az öregember, a lá-
da, egyedül a tyúk kárált a földön, közvetlen mellette.
- Viszonzásul a jószágodért! - hallotta, s honnét..., a magasból.
- Lesett erre-arra, körbeforgatta a fejét, hogy nem lát-e valakit, végül
az égre emelte a tekintetét. Sehol senki. Megcsípte a kezét s az arcát,
hogy nem álmodik-e, majd amikor minden ugyanúgy maradt, amint

előtte volt, felvette az engedelmes tyúkot, a hóna alá szorította, és hazavitte.

Szerencséjére, nem messzire lakott, senki sem járt az utcán, nem láthatták őt és a tyúkot, mert mit mondhatott volna, ha netán megkérdezik: kié a tyúk, mert az övé nem, meg hová viszi? Manapság könnyen ráfogják, hogy lopta, főleg a magafajta napszámosra.

Egyetlen szobácskából álló kis házban lakott. Saját kezűleg összeszkábált, kis fészker is volt az udvar végén, abban kecske. Kiskorától ő neveli, eteti, gondozza. Mostanában annyi tejet ad, hogy több gyerekek is jut, mert Vendel, valamennyi szegény gyereket, magányos, kisnyugdíjas öreget sajnált, s a maga szerény lehetőségéhez képest támogatott.

A tyúkot kivitte a fészkerbe, ahol a kecske ólja mellé helyezte egy sebtében összetákolt helyre, s otthagya.

Másnap reggel, amikor az ég alja még csak vörösen pirkadt, szokása szerint a kecske ólba sietett, hogy megfejjje a kecskéjét, éles kotkodálást hallott.

Azért tyúk, hogy kotkodáljon, gondolta, de amikor beszélni hallotta, úgy elámult, hogy a lába egyszer a földbe gyökerezett, máskor meg majd kibukott alóla.

Mert a tyúk azt mondta:

- Kotkodács, mindennapra egy tojás!

Mi tagadás: Vendel csak hosszabb kínlódás után, győzte le a félelmét, mert milyen tyúk ez, amelyik beszél!

A fészekben egy különleges tojást talált.

- Tojásnak tojás! De közel sem olyan, mint amilyeneket eddig látott. Sárga és, mint az öregember szeme fénylik is!

Megint csak hosszabb időbe telt, mire a kezébe merte venni.

- Mennyire nehéz, mintha vasból lenne. Nem vas, mert az nem sárga, csak..., csak nem arany! - hőkölt hátra.

Sokáig emelgette, nézegette, mire ismét hangot hallott.

- Dugd el!

- Te..., te tudsz beszélni? - bámult a tyúkra Vendel, aztán fel az égre, mert rájött: a hang nem a tyúk felől, fentről hallatszott. Olyan volt, mint a csillag szemű öregember hangja. Egyébként is a tyúk rá sem hederített, hanem szorgalmasan kaparászni kezdett.

Zsebébe dugta a tojást, megfejte a kecskéjét, szemet szórt a tyúk elé, és bevitte a tejet, zsebében a tojást a házba...

Már egy kiskosárnyi aranytojás is összegyűlt, s Vendel még mindig nem tudta eldönteni: mit csináljon a tojásokkal, amikor álmában-e, vagy valóban megjelent a csillagszemű öregember: vigye el mind a kisváros egyetlen arany és rézműves mesteréhez, egyben kereskedőjéhez. Bátran mutassa meg, mondjon el neki mindent!

Vendel jól ismerte, hiszen valamennyi télen ő dobálta el reggelenként üzlete elől a havat.

Bement, a tőle megszokott illedelmességgel köszönt, majd szó nélkül átnyújtotta neki a kosárnyi aranytojást.

A már igen öreg, gazdag kereskedő s mesterember, majd hanyatt esett, amikor megnézte, beletúrt a tojások közé, kiemelt egyet, alaposan megvizsgálta, megkaparászta, valamit öntött rá, hol feljebb tolta, hol visszahúzta a szemüvegét, megmérte, majd a nagy felindulásától beszélni sem tudva, előbb körbeforgatta a fejét, szétnézett, hogy nem látja, hallja-e valaki, és a türelmesen várakozó Vendel fülébe súgta:

- Loptad..? Nem, te nem lopsz! - vont a szavát gyorsan. - Annyira tisztességes embernek ismertelek meg, hogy szemrebbenés nélkül rád merném bízni az egész üzletemet, holott igen sok benne az értékes, milliókat érő áru. A földben találtad, ásás közben? Nem, ezek teljesen új aranytojások, mert: tudod-e, hogy aranytojások, mégpedig a legfinomabb, a legmagasabb karátértékű aranyak.

Vendel úgy, amint a csillagszemű öregember tanácsolta elmondott neki mindent, mire az öreg kereskedő, kezével verve a hasát, hangoosan felnevetett.

- Mese. Olvastad, vagy hallottad?

- Nem, nem, pontosan úgy történt, amint elmondtam. Napközben a kecském mellett kaparászik az udvaromban, mert mindennap kiengedem őket. Ha nem restelli, akár meg is nézheti.

- Csoda vagy mese, viszont, ami ebben a kosárban van valóság. Több millió forintot érő, a legmagasabb karát értékű arany. Megveszem. Mivel félek a lebukástól, mert mit tudom én...! - húzogatta a vállát, vette le a szemüvegét, amely olyan vastag volt, mint a szódásüveg alja, törölgette meg zavarában. - Mindent lekönyvelek, és a szokásos napi, törött arany folyóárán fizetek neked. - Vendel nem tudta, mi az, hogy törött arany érték, dehogya a tojások közül egyik sem törött, abban biztos volt, ám nem szólt, beleegyezően bólogatott. - A többi nem az én dolgom. Viszont arra kérlek: holnap gyere be a pénzért, ugyanis biztos helyen, a bankban tartom a pénzemet. Itthon csak annyi, amennyi a napi forgalomhoz kell, illetve amennyi a napi bevétel,

mígnem azt is be nem viszem a bankba. Kiveszem, és átadom neked. Még valami! Ne így összegyűjtve, egyenként hozd be ezen túl! Én hallgatók, mint a sír, de te sem verd nagydobra a történeteket! - Sokatmondón a szemébe nézett a szemüvege alól, mutatóujjával megfenyegette: - Érted?

Vendel rábólintott, és a dolga után nézett. Mert történt, ami történt, van, ami van, valóság vagy álom, semmi pénzért sem hagyja abba a munkát. Ugyanúgy napszámba jár, mint régen...

Az idő telt, a pénz egyre szaporodott. Az ágyában lévő szalmazsákjában rejtegette, mert bankba vinni, ő: a napszámos! Ki tudja, mit fognának rá! Lopta, rabolta. Az egész város a szájára venné.

Több hónap is eltelt, mire maga a réz és aranyműves mester s kereskedő, aki az óriási haszna érdekében, a legnagyobb titokban kezelte a köztük kialakult üzletet, magát az aranytojó tyúk létét, azt javasolta Vendelnek, hogy fektesse be valamibe a pénzét. Szívesen segít, na persze, nem ingyen: valamit, valamiért, ám Vendel nem adott rá.

Világ életében becsületes ember volt, most is a tisztas utat választotta.

Több napi, és éjjeli vajúdas után, mert hogyan s mint, nagyon de nagyon sokat törte a fejét, kérdezősködni nem mert, talán nem is akadt kitől, teljesen a maga kipalléroztatlan eszére hagyatkozva, felkereste a kisváros polgármesterét.

Félve állított be, noha ismerte. Vele járt iskolába. Az továbbtanult, ő a hat elemi befejezése után - mert akkor még nem nyolcosztályos volt az iskola -, a kisvárosban ragadt a többi szegény, egyszerű emberek között. Egyébként is, évről évre ő aprítja fel a hasábfáját, hordja le pincéjébe, ahol a kazánja van. Tehát jól ismeri, de hát, mégis ő a polgármester, meg a mondandója se kutya!

Illedelmesen köszönt, fogadta ugyanolyan szívesen az, még hellyel is megkínálta, amikor megmondta neki, hogy beszélni szeretne vele.

Nehézkesen, de miként is kezdhette volna el másként, amikor minden olyan ciki. Nem! Sokkal több annál: hihetetlen! Majd, lesz, ami lesz elgondolással, őszintén elmondott neki mindent.

- Hiszi a piszi, Vendelkém! - nevetett fel, majd így folytatta: - Mivel nem vagy részeg, talpig becsületes embernek ismerlek, nagyon csodálkozom. Már-már, ahogy elnézlek, azt hiszem, meghibbantál...De ha van valamilyen bizonyítékod...

- Minden úgy igaz, amint elmondtam - vágott közbe az, jó ismerősként, bátran. Nézd! - s előkotort zsebéből egy aranytojást. A polgármester kezébe adta. - Ilyen tojásokról beszélek!

A polgármester átvette, alaposan megnézte, majd, hol Vendelt, hol a tojást lesve folytatta:

- Ezer szónak is egy a vége. Kivizsgáljuk.

- Rendben, de addig... Tudod! - célzott valamire, ám a polgármester megértette.

- Jó, jó, köt a titoktartás, de ugyanígy a törvényesség betartatása is! Mindent megbeszélék: a jegyzőmmel, a kisváros leghíresebbnek tartott ügyvédjével, a közjegyzőnkkel, és a város rendőrkapitányával. Bizottságot alakítunk. Holnap, tíz óra tájban tartózkodjál otthon, felkeresünk! Megnézzük a csodatyúkodat, és mindent megtárgyalunk, megbeszélünk veled.

- Csak..., csak! - rettent meg Vendel, annyira, hogy nem is tudta folytatni.

- Ha minden törvényes, nem lesz semmi bajod.

- Nem ismerem a törvényeket, viszont, amit elmesélten mind szent igaz.

- Akkor minden oké! Várjál ránk nyugodtan! Tíz óra tájban ott leszünk.

Vendel, ennek ellenére mégis sokat töprengett otthon, s ahol járt-kelt. Éjjel is fel-felriadt. Mert mi történik, ha megtudják az emberek? Állandóan zajgatják, látni akarják a tyúkot és a tojást. Meg el is lophatják! Vége szakad a nyugodt életének. Megbüntethetik. Mert a törvény mindig olyan, amint alkalmazzák. Ki tudja, mit fognak rá ezek a paragrafuszabálók, akik nagyon értenek az igazság kiforgatásához, félre magyarázásához. Úgy értelmezik, úgy magyarázzák, amint akarják. S ki jár rosszul? A szegény ember. Mindig csak a szegény ember! Mert ő az. Ugyanúgy jár, dolgozik, ha kap rendes ételt, eszik, ha nem, marad a zsíros kenyér s a kecsketej. A pénz, a sok-sok, talán már ötször százszázmillió forintnál is több, az utolsó fillérig és a számlák mind-mind a szalmazsákjában hevernek. Persze, hogy felhasználja, elkölte egyszer, nem is sokára, már tudta is mire. Meglehet a holnapi tárgyalás közben közli a jelenlévőkkel. Minden attól függ, hogyan alakul a helyzet: hogyan s miként beszélnek vele.

Végül s mindannyiszor a jóságos, csillagszemű öregember segített neki.

- Tedd azt, amit elgondoltál, és aludj el nyugodtan! - hallotta, holott nem látott senkit, csupán egy csillag ragyogott be az ablakán.

Másnap - korán felkelt - megetette a kecskáját, szemet szórt a tyúkjának, majd mind a kettőjüket kiengedte az udvarra, ahol a kecske legelt, a tyúk naphosszat kapirgált, és szokásától eltérően nem ment napszámba, holott akadt volna munkája, ugyanis mostanában megint az erdőben dolgozott. A szomszédai - két szomszédja volt - semmit sem tudtak az aranytojásokról, hiába látták naponként a tyúkot: tyúk, mint a többi, rá sem hederítettek, viszont ma többször is megkérdezték: hogyhogy nem mentél dolgozni? Nem mondhatta: vendégeket várok, amikor nála sosem járt vendég, előbb elütötte valamivel a kérdésüket, később, mert úgyis meglátják őket, nehogy hazugságon kapják, bevalotta: hogy egy bizottságot vár, s tőle szokatlanul faképnél hagyta őket. Úgyis leselkednek, majd megtudják, ha nem, hát nem, hadd törjék a fejüket!

Várt, közben be-beszaladt a házba, hogy meg-megnézze a falióráját: mert csak erőt vett rajta a nyugtalanság. Nem szokott ő az ilyesmikhez! Ennyi úriember egy rakáson, ráadásul az ő udvarában! Nem csoda, hogy maradatlanul leselkednek a szomszédok, viszont hallani, semmit sem hallhatnak majd.

Jóval tíz óra után érkeztek meg. Vendel arra gondolt: vajon lefogják ezt a késést az ő fizetésükből, amint a napszámosok béréből szokás?

Valamennyien kezet fogtak vele.

- Nos, hol az a bizonyos csoda tyúk? - szegezte neki kérdését a polgármester.

- A kecske mellett kapirgál - mutatott rá.

Alaposan megnézték, majd, hol közelről, hol távolról lefényképezték.

- A vackát is látni akarjátok...? - fordult a polgármesterhez, ám azonnal meg is torpant. Mert jó: iskolatársa volt, rendszeresen dolgozott nála, de ennyi vezetőember előtt, tegezheti-e? Összehúzta magát, és alázatosabban folytatta: - Mármint, ahol tojni szokott. Mert magukat, amint elgondolom, az aranytojás érdekli.

- Így igaz - vágta rá ketten is.

- Akkor - adta még alább, jóval megmásítva, urasra fogva a folytatást - szíveskedjenek - így hallotta valahol - utánam fáradni!

A tyúk fészkéhez vezette az előre nyújtott fejjel követő, kíváncsiskodó bizottsági tagokat.

- Üres - fakadt ki ott a rendőrkapitány, aki foglalkozásánál fogva, elvégre rendőr, elsőként lépett be a kissé rozoga fészkerbe.

- Persze, mert ilyentájt szokott tojni. - A közeli diófára mutatott - Kispad van alatta. Fáradjanak oda, foglaljanak helyet - egészen belejött az uras beszédbe -, és szíveskedjenek várni. Ha szabadna valamit javasolnom - folytatta egy szusszal -, mert azt is megkérdezik majd, hogy mire költöm el azt a rengeteg pénzt, mindenki gondoljon arra: ha ő lenne a helyemben, mire költené el? Tanult emberek, vezetők, segítsenek nekem!

Még be sem fejezte, amikor a tyúk a fészkéhez futott, és ide-oda mozogva kényelmesen elhelyezkedett a fészkében, majd rá alig öt percre, amit a bizottsági tagok nagy figyelemmel lestek, felugrott, kiszaladt, felrepült a rozoga fészker tetejére, és hangosan kotkodálni kezdett:

- Kotkodács, minden napra egy tojás! - amit csak Vendel értett meg. A bizottság tagjai, egyszerű, szokásos, tojás utáni győzedelmes, hol halkabban, hol élesebben rikító kotkodácsolásnak hallottak, miközben a tyúk jót nyújtózkodott.

Nem kellett mondani egyszerre ugrottak fel, egymás sarkát letaposva rohantak a tyúk fészkéhez, a kiáltásuk mégis szinte egyszerre tört elő a torkukból:

- Aranytojás!

Az ügyvéd lefényképezte a mobiltelefonjával, majd felvette, és kézről-kézre adta mindenkinek. Meg-megforgatták, s csodálattal bámulták. Végül Vendel kezébe nyomták, és sorban kikecmeregtek a kis, rozoga fészkerből.

- Nos közjegyző és ügyvéd úr, a törvény..., szóval milyen törvény vonatkozik erre? - a polgármester kérdezte ezt, nem tudta miként folytassa, ezért elhallgatott, s tanácstalan tárta szét mind a két kezét.

- Ez..., ez egyenlő a mesével. - A rendőrkapitány csak nem állhatta meg, hogy közbe ne szóljon.

- Vagy a csodával - kontrázott rá a városi jegyző.

Az ügyvéd a közjegyzőre, az visszaesett rá.

- Így vagy úgy - sürgette zavarában a polgármester, döntenünk kell.

- Rendben van! - vágta rá az ügyvéd. - Mindent a saját két szemünkkel láttunk, le is fényképeztük. Mesének vagy csodának voltunk a tanúi, ezt biztosan állítom. Ha mese, ha csoda, egyikre sincs szó egyetlen törvényben sem. Ha lenne, tudnék róla.

- Ha a tyúk Vendel úré, a tojása is őt illeti meg, azt tesz vele, amit akar - bólíntott rá a közjegyző. - Szerintem nem létezik olyan tyúk, amelynek eredetét, ha nincs ellenérdekelt fél, itt pedig nincs, vizsgálná valaki.

- Nos! - fordult a polgármester Vendelhez. - Halljuk, mi a szándékod, mert azt mondtad, már eldöntötted. Úgy tehetsz, amint a mesében van. Hármat, akár többet is kívánhatsz. - Körbekaszált a kezével. - Palotát építhetsz. Szolga lányokkal, házvezető nővel, inasokkal, és csak úgy mellesleg: királykisasszony szépségű csajt is kaphatsz, amint manapság neveznék. Annyi vagyonőrt fogadhatsz fel, amely egy egész hadsereggel felér. Meg a többi, meg a többi! Persze, ha titkos, téged is megillet a hallgatás joga.

- Ha nem haragszotok, illetve haragszanak az urak - bátorodott neki Vendel -, előbb maguk mondják el, hátha segíthetnek nekem: ki mire költené a már meglévő rengeteg pénzt, és az ezután követő összeget?

Persze, hogy nem mondták el. Sunyorogva lestek egymásra, sandán mosolyogtak a bajuszuk alatt, amiért Vendel nekibuzdulva, hol az egyikre, hol a másikra lesve folytatta:

- Szinte mindenkit ismerek e kisvárosban. Rengeteg az öregember, akiknek nagyon kevés a nyugdíjuk, egyedül tengetik az életüket. Senki sem nyitja rájuk az ajtót. Nincs kivel szót váltaniuk, mert a háziak is, mindenki rohan. Majd máskor, apus...! És az a sok szegény kisgyerek! Olyan is akad, ismerem a családot, ahol éheznek a gyerekek, magukra hagyják őket. Jó, foltos ruhát, agyonra lekotatott cipőt nem látni manapság, de mégis bőven akad silány öltözetű kisgyerek. Szép, nagy öregek otthonát és óvodát építtetek, amelyek mindennel, de mindennel fel lesznek szerelve, el lesznek látva.

Egyenként a bizottság tagjaira mosolygott, akik sündörögve lestek egymásra, s hajtották le a fejüket, mert egyikük sem ilyesmire, a maga javára gondolt, majd sűrű kézfogások közepette, megszegyenülve - mert, nekik az ilyen-olyan vezető egyéneknek mutatott példát, ez az egyszerű, tanulatlan, szegény ember -, elköszöntek, és kifelé siettek a kapun, ahol a rendőrpáncsnok váratlanul megállt.

- Állandó őrt állítok a portája elé, mert meglássa, milyen nagy érdeklődés, hűhó támad itt nemsokára! Már is leselkednek...

Vendelnek első baja, mégsem a helyi érdeklődőkkel adódott, bár rengetegen kérdezősködtek, kérték, hogy s mint történt, igaz-e, úgy történt-e, amint beszélik: mutassa meg a tyúkot és a tojást?

Ő azzal odázta, kerülte el az utóbbiakat, mert mesélni szívesen mesélt, hogy nem teheti, mert őrszem áll a portája előtt. Az újságírókkal, a televízió, a rádió riporterekkel, akik valósággal megszállták a környéket, mivel közben igencsak kikupálódott, cselhez folyamodott.

Korán reggel, kinek fejszét, kinek motorfűrésznyomott a kezébe, és kiballagott velük az igen messzire lévő erdőbe, ahol ezekben a napokban dolgozott. Annyira elfáradtak, mire kiértek a munkahelyére, hogy alig győzték letörölgetni az izzadtságukat.

- Mindenki vegye fel a sisakot, mert délig dolgozunk! Miért kell a sisak, mert biztosan megkérdezik. Azért, mert ki tudja előre kiszámítani, merre dől a fa. Délben egy félóra ebédidőt engedélyez a gazda. Mindenki azt kérdezhet, amit akar. Én válaszolok. Utána négy óráig ismét robot, majd hazaballagunk, és a kerítésen át, ugyanis őrszem áll a kapumban, megmutatom az aranytojáást tojó tyúkomat.

S mi lett a vége? Ugye kitaláljátok? Az öt kikísérők zöme azonnal otthagya Vendelt: féltek, hogy rájuk dől a fa, akik mégis munkához láttak délben a szélrózsa valamennyi irányában szétszéledtek, mert tovább dolgozni, egyikük sem akart.

Az idő tovább haladt, a maga évezredekén át kitaposott útján. Vendel szorgalmasan dolgozott tovább. Evett, ha kapott, ha nem zsíros kenyeret majszolt, és kecsketejet ivott, közben szorgalmasan hordta az aranytojásokat a megszokott üzletbe. Az érte kapott pénzt pedig, az utolsó fillérig mind leadta az önkormányzati hivatal pénztárosának, mindaddig, mígnem arról értesítették, hogy az öregek otthona és a mesésen felszerelt óvoda elkészült.

Az öregek otthonába valamennyi magányos, kisnyugdijas, öregember bekerült, az új meseszép óvoda, örömteli gyerekhad zsvajától volt hangos. Sőt még pénz is maradt, amelyet szétosztottak a szegények között.

Vendelnek nem kellett többé félni, hogy ellopják a tyúkját vagy az aranytojását, maguk a városlakók védték meg a jötevőjüket. Valamennyi gyanús idegent kizavartak a városból, úgyhogy rendőrré sem volt többé szükség a kapuja előtt.

Most jutott eszembe, mert biztosan kíváncsiak vagytok: melyik városban történt mindez, amit eddig elmeséltem, mert még nincsen vége. Vendelfalván, ugyanis a város önkormányzata, hálából jötevője nevére változtatta meg a város régi, vagy nem is olyan nagyon régi nevét.

Nem hiszitek el?

Vegyétek elő a térképet, és keressétek meg rajta Vendelfalvát! Ha nem találjátok, írjátok rá ti, mert a térképészek elfelejtették, vagy éppen akkor fogyott ki a festék a nyomtatójukból.

- No de, folytatom. Minden véget ér egyszer. Halljatok újabb csodát: a tyúk, amely csak annyit tudott mondani, ezt is csak Vendel értette meg, más senki, hogy: kotkodács, minden napra egy tojás! Most megszólalt.

- Megöregedtem, nem tudok több aranytojást tojni...

Se többet, se kevesebbet nem mondott többé.

Persze, persze, arra is kíváncsiak vagytok: mi lett az öreg, régi aranytojó tyúkkal. Igaz?

Az egyik, szép holdvilágtól ragyogó éjjel, elvitte magával a csillagszemű öregember. Senki, még Vendel sem látta, de biztosan így történt! Szerintetek is?

És Vendel? Mint mindenki, ő is megöregedett. Talán mondanom sem kell, biztosan kitaláltátok. Az aranytojások árából szépen felépített, teljes ellátást biztosító, kényelemes, jól felszerelt öregek otthonában pihen, sétál, vagy sakkozik, mert már azt is megtanulta, beszélget, szórakozik a társaival. Az is meglehet: álmában a csillagszemű öregemberrel társalog, aki egyszer titeket is meglátogat majd álmotokban.

Bolond mese

Mindenhol - legyen az város, község, tömbház - akad bolondos, köznyelven: kótyagos ember.

Hogy az ki? Aki megfricskázza az orrotokat, s megkérdezi: hogy ityeg a fityeg, vagy tíz éves létetekre: megnősültél-e már? Esetleg elkapja a kezeteiket és így szól: tudsz-e már számolni, ha igen, no akkor mondd meg: hányat lép a veréb egy évben? Majd röhögve, ugyanis te hallgatsz, rávágja: Egyet sem, mert a veréb nem lép, ugrik. Meg tizenöt veréb ül a fán, kilencet lelőnek, hány veréb marad a fán? Nem, nem hat - kacag -, egy sem, mivel a többi elrepül. Netán: a busz hátsó ajtaja feletti gombot a férfi a hüvelykujjával, a nő a mutatóujjával nyomja meg. Miért? Persze nem tudod, mire ő derülten rávágja: Mert mindketten le akarnak szállni.

Olyan habókos emberrel is találkoztam, aki belecsípett a fiatal nők ülepébe, s amikor a nő mérgesen ráförmedt, egy, már eddig is s kezében tartott fűszálat mutatott fel: Bocsánat, csak ezt vettem le...

Folytathatnám, de minek, mikor ti is találkoztatok már ilyen emberrel, ha nem is sokkal.

Én magam, egy Erdélyben élő, magát székely góbénak nevező emberrel akadtam össze, hallgattam sokáig a bolond meséjét.

Nektek is elmondom!

- Van egy sógorom, de sokszor megkérdezem: Emlékszel, milyen daliás, erős fiatalemberek voltunk, főleg én. Most meg, mennyire fonnyadt vénemberekké váltunk, főleg te! Olyan jókat nevetünk rajta - tette hozzá -, hogy még a könnyünk is kicsordul. Mert harag az nincs.

Egyszer - folytatta -, azt mondja a sógorom: Nagy a szegénység itt, menjünk ki Amerikába, a csodák országába.

- Rajtam nem múlna, ha lenne pénzem az útra.
- Szerezzünk!
- Hogyan, mert nekem semmi sem jut eszembe.
- Szerezzünk medvebőrt, s adjuk el!
- Medve, még csak-csak lenne, de fegyver sehol.
- Jó ismerősöm a vadőr, elkérjük a puskáját.
- Ha adja jó, ha nem, nem. Nosza induljunk medvebőrt szerezni! De te mész elől!

- Most ez egyszer nem lódított a sógorom, aki máskor azt találta ki a maga góbé eszével, mesélte el fűnek-fának: úgy tanult meg lovagolni, hogy kiment abba az erdőbe, ahol rengeteg medve van, s amikor az egyik rátámadt, ő felugrott, a medve alája rohant, ő ráesett a hátára. Jó erősen belekapaszkodott a nyakába, és addig-addig lovagolt rajta, amíg a medve el nem fáradt. Mérgében hazavitte, és az udvarukban lerakta. No de, nemcsak a medve, én is elszaladtam egy kicsit a beszédem számára hátán. Szóval, egyből odaadta a vadőr a fegyverét. A sógorom - de mennyire cselesen -, kiszedte a patronból a sörétet, s egy szeget dugott a helyébe, és durr a medvébe!

Mit ad Isten, egyből ahhoz a fához szegezte, amelyik a medve mellett állt.

Mit tehetett mást szegény medve, hogy megszabaduljon? Kibújt a saját bőréből, s elmenekült.

Kihúztuk a szöveget, hónunk alá szorítottuk a bőrt, beballagtunk a városba, ahol eladtuk.

- No - így a sógorom -, van már pénzünk, mehetünk Amerikába.

Valahogy elevickéltünk a tenger partjára, ahol úgy elálmléklodtam, hogy le kellett ülnöm. Se eleje, se vége nem volt a nagy víznek. Ráadásul a hullámok úgy verték a partot, hogy azt hittem, egyszer olyan mély lyukat vág, hogy a Földünk közepéig befolyik a tengervíz, s mind kioltja az ott izzó tüzet. Mit ad Isten, úgy felfázunk alulról, hogy állandóan pisilnünk kell, noha az is előfordulhat, hogy egyik helyen bemegy, a másikon meg szépen kiönt. Egész városokat elpusztít majd a víz.

Jól ki kellett fényesítenünk góbé eszünket a fejünkben, mire kifundáltuk: hol s melyik hajóra kell felkéredzkednünk, hogy ne kelljen üres zsebbel kilyukadnunk Amerikában.

Úszik, úszik a hajónk, mi rajta, mígnem valaki elkiáltja magát: Cápák! Valamennyien a hajó abba a részébe szaladtunk, ahonnet látni lehetett a cápákat. S mit adott az Úristen? Alig láttunk valamit a nagy tolakodás miatt, s nem felborult a hajónk. Egymásba kapaszkodtunk a sógorommal, és körül úszkáltuk a hajónkat. Mitől, mitől nem, a kapitány annyira megijedt, hogy úszni is elfelejtett. Az egyik matróza dajkálta. Mondom neki, mire sikerült melléjük furakodnom: Híres góbé vagyok. Igaz, sosem láttam még hajót, utazni sem utaztam még hajón, mindezekről független, szívesen átveszem a kapitányságot.

- Csináljon amit akar, ha már annyira nagy az esze.

A sógorom mellettem lubickolt.

- Nézd a! - rúgott oldalba. - Közel a part, ússzunk ki!

- Hogy úgy járjunk, mint odahaza? Miként jártam odahaza a sógorommal, azt is elmondom:

Úsztunk, úsztunk, ki tudja mennyi ideje.

- Nem tagadom, szégyen ide-szégyen oda, nagyon elfáradtam. Nem bírom tovább, feladom! - nyögtem holt fáradtan.

- Már csak tíz méter van a partig - erőltetett a sógorom.

- Akkor sem, annyira elfáradtam, hogy a karomat sem bírom már felemelni.

- Jól van, no! - vágta rá a sógorom -, ússzunk vissza, ahonnét vízbe szálltunk!

Mai napig is jót nevetek, ha eszembe jut, de ott a vízben még mosolyogni sem akadt kedvem. - Elordítottam magamat: - Átvettem a kapitányságot. Vessük neki a hátunkat a hajónknak, s állítsuk a talpára!

Ha hiszik, ha nem a hajót visszafordítottuk a helyére. Valamennyien felmáztunk a lelógó köteleken a fedélzetre, egymás mellé feküdtünk s megszáritkoztunk, mert hétágra sütött a nap, és a vezetésem alatt minden baj nélkül Amerikába jutottunk. Olyan nagyot sóhajtottam, amikor kimentünk a függőhídon a partra, hogy az egy kilométerre lévő városig elhallatszott.

- Na jó, itt vagyunk - mondja a sógorom, most már csak munkát kell szerezni.

Mert mondanom sem kell, a megspórolt pénzünk mind elázott, ingyen meg Amerikában sem adnak enni.

Nyakunkba vettük a várost, és, akibe belebotlottunk, mindenkit megkérdeztünk: nem tud-e valamilyen nekünk való munkát ajánlani. Góbék vagyunk, messzi, tengeren túli országból vetődtünk ide egy hajóval.

Persze, hogy nem tudták: mi az a góbé.

- Székely magyar - váltottunk szót, mire megértették.

Háborúban áll az ország, azt is megmondták melyik országgal, de elfelejtettem, mert olyan cifra neve volt, hogyha rá gondolok is, beletörik a nyelvem. Olvassák csak el a plakátokat - olvasnánk, olvasnánk, ha tudnánk amerikaiul -, katonákat keresnek.

- Na - mondom -, sógor, berukkolunk-e?

- Hát, ha egyszer nem tehetünk mást! Máris beöltözhettek, ha kapunk ruhát, meg kosztot, de a pénz se ártana! - Aki katonának áll, annak ruha is dukál. Éhen sem hagynak halni, és a zsold, itt is jár valamennyi katonának. Ha mást nem eladjuk a puskánkat.

Szóval berukkoltunk. Engem, mert azonnal meglátták, hogy nagy-eszű ember vagyok, egyből kapitánynak nevezték ki. Olyan élesre vassalt élű, tisztí nadrágot kaptam, hogyha egy seprő nyelét végighúztam volna az élén, biztosan kettévágja. Mi tagadás, egyszer a saját ujjamat is megvágtam. Nagyon vigyáznom kellett nekem is, hát még másnak! Mondanom sem kell, a sógoromat helyettesemmé neveztem ki.

A katonáim élére álltam, peckesen kihúztam magam, s egy nagyot ordítottam.

- Olyan erővel verjétek a marsot, hogy mire a ki tudja hol lévő harctérre érünk, teljesen elkopjon a bakancsotok vastag talpa!

Úgy dörgött a környék, mint zivatarkor a mennydörgés. A környék több méternyi mély kútjaiból mind kicsapott a víz, a temető sírjai - amely mellett elhaladtunk - felnyíltak. Egymás után lestek ki a halottak, kiabáltak ránk: Kik azok, miért nem hagynak minket békében nyugodni!

Addig, addig, hogy csak kiértünk a harctérre, ahol, éppen véget értek a csaták. Semmi dolgunk nem akadt. Igaz, nem is tudtunk volna harcolni, mert olyan istentelen hideg kerekedett, hogy sosem éltünk meg olyat. Amerika valamelyik sarkában kötöttünk ki, ahol egyik napról másikra beköszönt a tél. Azt mondják, Szibériában is hideg van. Elhiszem, mert sosem jártam ott, de hogy ennyire és ilyen gyorsan ránk szakadna, azt nem.

Tüzet raktunk a szabadban, mert ház vagy barakk nem létezett. Ez is, az is volt, de mind lerombolták az előttünk lezajlott ütközetben. Körül ültük s beszélgettünk, de hallani semmit sem hallhattunk meg, mert a hang, mihelyt kicsúszott a szánkon, azonnal befagyott.

- Nézd a! - mutattam a mellettünk lévő hatalmas fára, amelynek a gallyait mind letördeltük, s tűzre dobáltuk. - Még a tűz lángja is ráfagyott a fa törzsére.

- Az bizony, szent igaz - büccentett rá a sógorom, mert szólni amióta befagyott a hangunk nem mert. Én is csak azért szólalhattam meg, mert nagyon közel ültem a tűzhöz, egészen a parázsig dugtam a fejemet.

Na mindegy. Csak kihúztuk tavaszig, mert élelmet többször is küldtek. A jéggé fagyott kenyeret s mást, kiengedtük a tűz mellett, és sietve befaltunk mindent. Nem kellett sokáig várakoznunk, mert, amilyen gyorsan ránk tört a hideg, olyan gyorsan el is iszkolt.

Kitavaszkodott.

Éppen a meleg ruhánkat vetettük le, vettük fel a vékonyabbat, fogadtuk az újabb menázsit, amikor meglökött a sógorom.

- Hallgasd csak! Hangok. Ha nem ismerném meg a saját hangunkat, azt hinném rajtunk ütött az ellenség.

Halljanak csodát! A fagyok felengedése után, a nagy hidegben befagyott hangunk is kiengedett. A fa törzsére fagyott téli lángtól pedig -, mert az is felengedett -, az egész fa leégett.

Még az éjjel megszöktünk. Közelünkben repülőtér volt.

- Lopjunk el egyet! - bökdösött a sógorom.

- Te tán tudsz repülőt vezetni?

- Még pilótát sem láttam, de ha te, aki hajót sem láttál, azt sem tudad: mi az a hajókapitány és Amerikába vezetted hajónkat, hátha ezt is beindítod, s majd csak lesz valahogy.

Elkötöttünk egy repülőt, szépen beültünk a pilótafülkébe, s hosszabb latolgatás után, az éppen hazafelé tartó gólyahadhoz kötöttük a repülőnket, s velük együtt, otthon landoltunk az egyik kémény tetején. A repülőt otthagytuk, mi ügyesen lemásztunk a ház tetejéről.

Most, miután minden megoldódott, csupán egy kérdés maradt hátra: Ki hiszi mindezt el?

Az örökéletű gyöngyvirág

A kis gyöngyvirág mosolyogva nézett szét a napfényben izzadó levélhalmazra támaszkodva.

- Mennyi nagy, lelógó orral kókadozó levél, virág csak én, amikor így kinyílva, oly szép az élet!

A csipkés szélű, a hosszú fürtös, a hófehér virághalmaz, a maga körül szerteszét terülő illatáradat hátán vígan csilingelt, s csak kacagott, csak kacagott.

- Úgy örülnék, ha egy fiatal pár erre sétálna! - gerjedt fel a sóhaja, miután alaposan kikacagta magát. - A fiú letépne, a kislány kezébe adna, az megszagolna, s mosolyogva a fiú orra alá tartana: Ugye, milyen finom az illata? - és kacéran nevetve megcsiklandozná velem az orrát.

- Egy ideig a kezében tartana, később meg leejtene, s összetaposnának - szólt rá az éppen arra haladó, hosszú csápos, feketebogár.

- Én gyöngyvirág vagyok...
- Ismerlek. Nemsokára ellepíték az egész kis tisztást.
- Téged, hogy hívnak?
- Hőscincér a nevem.
- Cincér..., cincér, de miért vagy te hős?
- Nem látod az éles csápot? Nálam sokkal nagyobb bogarakkal is elbírok. Összeszedem a sok szédelgő, káros rovarokat.
- Miért károsak?
- Majd megtudnád, ha beléd harapnának.
- Te nem harapsz belém?
- Egyébként sem virágokkal élek, ráadásul most őrségben vagyok.
- Mit őröl?
- Nem szeretem a sok beszédet, főleg a csacsogást hallgatni, ráadásul én mindig sietek, mint most is - s rá se hederítve többé, otthagya.

A szép, fehér, illatos, sok kis csengőhöz hasonló gyöngyvirág újra körülesett. Éppen kacarászni akart, mert ehhez kerekedett kedve, amikor egy darázs repült rá.

- Megengeded, hogy virágport gyűjtsek rólad?
- Nagyon szívesen, de ne sokat.
- Méhecskének nézel?

- Most bújtam elő a bimbóból, éppen csak kibontakoztam, széton-tottam az illatomat.

A darázs egy mukkot sem szólt többet. Szorgalmasan munkához látott.

- No-no! - szólt rá kissé később a gyöngyvirág, most fogant haraggal. - Arra nem kértél engedélyt, hogy a véremet is kiszívd!

- Meg sem kottyán neked az a néhány szívás nektár.

- Nem megmondtam előbb: nemrégén születtem. Nagyon fiatal vagyok még. Repülj tovább!

- S ha nem repülök, mi lesz! - harciaskodott a vaddarázs.

- Becsukom a kis kelyheimet.

- Jól van, elmegyek! - s iszonyatos zsongással tovább repült.

- Máskor azt sem engedd meg neki, hogy virágport szedjen rólad! - hallotta a földről, s odanézett.

- Te ki vagy.

- Úgy teszel, mintha nem ismernél?

- Nem is. Most látlak először. Tudod, én nagyon fiatal virág vagyok. Nézz szét: a legelső. Sehol sem látsz másik gyöngyvirágot.

- Ne haragudj rám. Csúnya nevem van, az időt húztam, hogy elodázzam a kérdésed.

- Fiatal, szép, fehér és igen illatos virág vagyok, de nem nyafka, hogyan s miért undorodnék meg a nevedtől. Mondd meg bátran a nevedet!

A bogár szégyenlőn az egyik nagy levél mögé bújt, és majdnem súgva rebegette el.

- Ganéjtúró bogár a nevem.

- Há...át... - húzta a szót a gyöngyvirág, mialatt jobban megnézte a bogarat.

- Ugye, te is undorodsz tőlem?

- Nem, nem undorodom, csak elgondolkoztam. Mivel foglalkozol?

- Mindenféle rothadt anyagot, száraz ganéjt, összegyűjtögetek, kis gombócokká alakítom, s hol erre, hol arra magam előtt tologatom, gurítgatom.

- Játékból?

- Nem. Abban nevelem fel a kicsinyeimet, hogy legyen bőven utódom.

- Kár, hogy ilyen csúnyán neveznek benneteket. Én kukásoknak neveznék inkább.

A ganéjtúró bogár hirtelen felütötte a fejét és futásnak eredt.

- Mitől ijedtél meg? - kiáltott utána a gyöngyvirág.
 - Mert mindjárt elkap egy cserebogár.
 - Ne félj tőlem! - szólt rá az éppen odaérkező cserebogár. - Én leveleket eszek s nem kis bogarakat.
 - Akkor engem is megeszel? Ne tedd, mert levelek nélkül elszáradok.
 - A te leveleid mérgezők. Én nemsokára kirajzok, és gyümölcsfa leveleket eszem.
 - Kirajzol? Te repülni is tudsz? - csodálkozott rá szép szemeivel a gyöngyvirág egyedül maradván, mert a ganéjtúró bogár: jobb félni, mint megijedni jelszóval, gyorsan tovább mászott.
 - Melletted nőttem fel. Eddig pajor voltam. Átalakultam, kimásztam a föld alól, a társaimat várom, akikkel együtt felrepülünk, s a legközelebbi gyümölcsfákra telepedünk. Utána összevissza szétrepülünk, majd megint a föld alá bújunk, és ismét pajorokká válunk.
 - Most villogsz, mert szép fehér vagy, mutatós kis virágokból állsz, később meg elrohadsz - röhögött fel a mellettük álló bogár, aki ebben a pillanatban ért oda.
 - Ne gúnyolódj! - rótta meg a cserebogár, mert rád mászok, s összekarmolászlak a szúrós, csápos lábammal!
 - Tudod, ki vagyok én? - szájalt az előbbi bogár.
 - Ő sem, én sem ismerlek - szólt közbe a gyöngyvirág. - Én nagyon jó illatú vagyok, amíg te, érzem..., pfuj milyen bűdös vagy!
 - Mert engem: bűdös bogárnak neveznek - kiáltotta el magát, mialatt sietve tovább állt.
- A cserebogár is fújogott, s ő is tovább mászott, csak hogy az ellenkező irányba.
- A gyöngyvirág alig maradt magában, mert most meg egy katicabogár repült rá.
- Nagyon szép bogár vagy - dicsérte meg a gyöngyvirág.
 - Te meg nemcsak szép, igen illatos is - bókolt vissza a katicabogár. A magasban megéreztem az illatodat, és lerepültem hozzád.
 - De jó neked, hogy repülni is tudsz!
 - Mi sosem repülünk magasra. Állandóan a fák között töltjük a napjainkat. Lecsipkedjük a levelekről a levéltetveket. S a gyerekek is szeretnek bennünket a kis, tömzsi formánk, színes hátunkon lévő fekete pöttyeink miatt. A tenyerükbe vesznek, kinyitják, és ki így, ki másként ezt mondja:

Szállj el, szállj el katicabogár!
 Jönnek a törökök, mély kútba vetnek,
 Én onnét is kiveszlek,
 Tűzbe dobnak, én onnét is kiveszlek,
 Szállj el, szállj el katicabogár!

- Én felmászok az ujjuk hegyére, s elrepülök. Ők utánam lesnek és nevetnek.

- Most hencegsz! - kiabált rá a katicabogár az arra tévedt, undok, hosszú, bajszos, lenge szárnyú lótetű. - Bezzeg, ha nyakon csípnélek, jajgatnál, mi?

- Vak vagy? - vágott vissza a katicabogár. - Nem látod, hogy nekem nincs nyakam?

- Derékon kaplak el, s felfallak.

- Bűzös folyadékot ömlesztetek ki, mire neked hányingered lesz. Kicsi vagyok, tőlem mégis valamennyi ellenségem meghátrál.

Még tovább szájalnak, ha egy gyönyörű, díszes szárnyú lepke nem szál le a mellette lévő levélre.

- Kár, hogy egyedül vagy - szólt a gyöngyvirágra, mit sem törődve a katicabogárral, meg a földön ülő undok lótetűvel. - Azt várom, hogy az összes gyöngyvirág kinyíljon. Olyan illatot árasztotok, hogy állandóan táncot kell lejtennem, ha felétek érek.

A katicabogár elköszönt, és elrepült. Az undok lótetű - senki sem szerette, mert rengeteg kárt tett a föld alatt - belefúrta magát a földbe. A lepke elrepült, mert a kis gyalogúton, fiatal pár tűnt fel.

- Jé, gyöngyvirág! - ujjongott fel a lány.

- Letépjem neked?

- Haát! - mosolygott rá beleegyezőn a kislány.

Letépte, és átnyújtotta a párjának. Az megszagolta, majd a fiúja orrához dugta, hogy megcsiklandozza vele.

Az felkacagott, átölelte, s megcsókolta.

- Hazaviszem - jegyezte meg a kislány, amikor végre sikerült kibontakoznia a fiújának karja közül.

- Hiába teszed vízbe, hamar elhervad - figyelmeztette a fiúja.

- Csakhogy én nem vízbe teszem.

- Hanem?

- Megörzöm az első csókunk emlékére.

- Meglásd, holnapra elkókad.

- Bízd rám! - s kéjesen mosolyogva, ő is megcsiklandozta vele a fiúja orrát.

Hazavitte. A régi mesekönyve lapjai közé dugta, és egy kis nehezékkal leprécelte.

S a kis gyöngyvirág, ha szépségét, illatát el is veszítette, az első szerelmes csók emlékét, ha nem is örökre - üveglap mögé berámázva -, évtizedekig, hűen megőrizte.

Ólomkatonák harca

A parancs elhangzott.

- Kardot ki, puskát a vállhoz! - kiáltotta el magát a huszár. - Irány a harctér!

A dobok megszólaltak, trombiták felharsantak, a katonák csatakiáltása valósággal kettéhasította a levegőt: hurrá! - Hát, amikor a fegyverek is eldőrdültek a katonák kezében! Az ágyúk iszonyatosat dörrentek, amelytől még a csillár is megmozdult, a függönyök, mint nyitott ablaknál szélfújáskor, megrebbentek.

- Irány a híd! - hangzott a kivont kardú huszár újabb parancsa. - Felrobbantani!

S a folyót átszelő híd felemelkedett, majd összeomlott. A híd könnyebb darabjait a víz tovább sodorta, a vas és a betonrészek a víz alá süllyedtek.

- Azonnal avatkozzanak be a tankok! Keljenek át a folyón, hatoljanak be ellenséges területekre! - suhintott kivont kardjával a lován ülő huszár katona.

S a páncél hernyótalpak, iszonyatos dübörgéssel csörögni kezdtek.

Az útszélén egy kiszolgált katona a kerékpárját tolta. Megállt, csak nézte-bámulta a mellette elrohanó harckocsikat, majd rákiabált a hozzá legközelebb eső toronyban lévő, a golyószóróját markoló katonára.

- Miért nem földúton mentek? Mind összetöritek az új aszfaltot. Bukdácsolhatok én s más a kátyúk között. Törjem ki a nyakam, mert nektek így könnyebb!

Másik katona is kidugta fejét a lőtoronyból, s mint kiszolgált katonatársának, tisztelgett.

Az levette a sapkáját, s barátságosan visszaintegetett.

A puskák durrogtak, az ágyúgolyók robbantak, a tankok csörömpöltek, golyószóróik élesen csattogtak, szinte kelepeltek.

- A repülők is avatkozzanak be! A négymotoros bombázók s az őket kísérő vadászgépek - hangzott a kivont kardú lovas katona újabb parancsa.

Amikor azok fülsiketítőn felsivítva felemelkedtek a levegőbe, át az ellenség hátszágába, ahol bombázni kezdték az állásaikat, már-már elviselhetetlenné vált a dörgés. A pamlagon lévő plüssmaci, oroszlán,

kutya, majom, és egy nagy bohóc befogta a fülét, s szinte egyszerre jajdultak fel, forgolódtak idegesen.

- Visszavonulni! Abbahagyni! Elég volt! Megsüketülök - kiabálták egymást túloldítva. Majd:

- Elég már a csatából!

Meglehet, még tovább kiabálnak, ha a lovas katona rájuk nem mordul:

- Csak a csatanyerés, csak a csatanyerés után, nyavalyás civil fickók!

Amelynek az lett a vége, hogy azok mind kivonultak a szobából. A terasz ajtója melletti padra telepedtek, s a lovas katonát szidták, átkozták.

- Neveletlen - ugatta a kutya.

- Bunkó - tette hozzá a majom.

- Reggelire felfalnám - nyalogatta szája szélét az oroszlán.

- Darabokra tépném - dörögte a maci.

- Bevenném a zenekaromba. Ő lenne a nagydob, akinek hatalmas ütővel veregetném a fenekét!

Mindezen olyan jót nevettek, hogyha nem kapaszkodnak egymásba mindannyian, lepottyannak a padról.

Bent a szobában a kivont kardú lovas katona rájuk sem hederítve tovább vezényelt.

- A foglyokat szuronyos katonák kísérik be a barakkba. A tiszteket válogassák külön. Hallgassák, kérdezzessék, faggassák ki őket alaposan!

- Mi legyen azzal, aki ellenáll? - kiabálta az egyik szétszaggatott ruhájú, bekötött fejű baka.

- Bilincseljétek meg, s lökjétek le a pincébe!

- Nagyon erős az ellenállás! Makacsul verik vissza a támadásainkat, megtorpanthát az előrenyomulásunkat - kiabálta az egyik tiszt.

- Hátvédosztag! - vezényelt a kivont kardú lovas katona - bevetés! In...dulj!

Még nagyobbá vált a harci zaj, kívülről is kihallatszott. A bohóc felkapta a fejét, s hallgatódzott.

- Ezek úgy nekiveselkedtek, hogy estig sem hagyják abba - dörögte mérgesen a maci.

- Holott szívesen visszamennék - tette hozzá az oroszlán.

- Jelentést kérek! - hallatszott ki újra a kardját kivont lovas katona parancsa. - Sorban s értelmesen beszéljétek!

Azok úgy összeverték a bokáikat, hogy kint megint összenézett a négy plüss állat és a bohóc, amikor jelentéstételre megjelentek.

- Egyszóval - pattogott a kivont kardú lovas katona - biztos a győzelem.

Mire fel háromszoros hurrá hangzott fel.

Talán tovább hurráznak, történik ami, ha hirtelen ki nem vágódik a szoba ajtója.

Tomcsi rontott be, az ólomkatonák gazdája. Nyakon csípte a kivont kardú lovas katonát, a zsebébe dugta s már rohant is a társához, akivel elcserélte egy új lasztira.

Utána az anyja lépett be, s kapott a fejéhez, amikor tekintete a terepasztalra esett:

- Ezt a nagy rendetlenséget, ami itt van!

A hazudós szőlőcsősz

Az öreg szőlőcsősz a kunyhója előtti kispadon ült. Ferkó és én előtte hevertünk a fűben.

- Arra kértetek, hogy meséljek, hát hallgassátok csak! Hol volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren is túl... - Megtorpant. - Nem jó. Régies.

Úgy leste a földet, mintha onnét olvasná le a folytatást.

- Itt a szőlőben történt, ahol június elejétől, október végéig én vagyok a szőlőcsősz. Tizennyolc gazdám van, akik rám bízta a szőlőjük megőrzését, mert igen értékes gyümölcs a szőlő, sokan meg akarják dézsmálni, mint, teszem azt a seregélyek.

Megigazgatta a helyét, és folytatta:

- Ezer, ha nem több lepte el az eget. Na, mondom, ha ezek letelepednek a szülőtőkékre, oda az egész évi termés, netán a fele. Gyorsan felkaptam a kapámat. Nyelével megcéloztam a seregélyeket, s közékük durrantottam. Annyi seregélyt lelöttem, hogy az egész szőlő feketéllett a lehullott seregélyektől. Képzeljétek el! Egyet sem láttam az óta. Ha már a szőlő megdézsmálásáról beszélek, azt is elmondom, hogy s mint jártam a rókával, mert az is nagyon szereti az édes szőlőt. Napokig, hol itt, hol ott sündörgött, nem győztem elzavarni. Na, mondom: hiába vagy lompos farkú, ravasz róka, rajtam nem fogsz ki. Három hurkot is kiraktam, mire sikerült nyakon csípnem a róka úrfit.

- Ne bánts! -, könnyörgött. - Bármit kívánsz, hálás leszek teljesítem!

- Valamennyi mesében három kívánság szerepel, te meg csak egyet emlegetsz?

- Nem tehetek róla, fiatal róka vagyok, csak ennyi telik az erőmből - hazudta, de melyik róka mond igazat?

- Akkor nem engedlek el. Éppen ilyen zsenge, fiatal, dús szőrű róka-bőrre fáj a fogam, amilyen a tiéd - riogattam, hadd féljen a róka.

- Ráadásul soha többé nem lopok szőlőt.

- A róka szava sosem igaz. Ravasz vagy, mint a többi róka.

Szó ide, szó oda, addig-addig kunyerált, mígnem egy feltétellel elengedtem.

Mi volt az a feltétel? - kérdezhetitek meg, azt is elmondom. Minden másnap hoz nekem egy sült csirkét. Elfogadta-e? Ho...ó, de mennyire gyorsan! Ha nem hiszitek el, nézzetek be a kunyhómba, jelenleg is

van egy darab hús az asztalomon. A kutyámnak hagytam meg. Mert kutyám is van, igaz-e, Góbé? - fordult a tőle nem messzire fekvő kutyájához, aki azonnal melléje sietett. A fejét simogatva folytatta: - Hogyan került ide, ez a hűséges kutya? Nos, azt is elmesélem nektek. Szóval egyszerű kóbor kutya volt, akiket nem szeretnek a vadászok. A határban csatangolt. Kétszer, meglehet többször rálöttek, ám nem találták el. Be akarták keríteni, hogy élve kapják el, mert láthatjátok, szép, nagy, erős s fiatal jószág, addig-addig mígnem kitört a vadászok gyűrűjéből, ide menekült, bele az egyik borház előtti hatalmas kádba - ma is ott hever a kád, megnézhetitek -, amelybe a szőlőt darálják sotulás előtt. Beugrott, de kimászni nem tudott.

Góbé megérezve, hogy róla van szó, hozzá simult, megcsóválta a farkát, felnézett a gazdájára, s kutyahűséggel leste, várta a további szavait.

- Nagy vonyításra figyeltem fel, mert ki tudja hány napig kínlódott: kaparta a kád dongáit, ugrált inaszakadtáig szegény a kádban. Oda mentem. Rám lesett. Valósággal könyörgött, hogy vegyem ki. Szívesen kiveszlek - mondtam neki, ha hűséges társam leszel.

Megígérte. Kivettem, könnyen ment, mert a kezét nyújtotta. Azóta éjjel-nappal együtt élünk.

Tovább simogatta a hozzá simuló, farkával a földet söprő kutyája fejét.

- Tehát csirkehús dosztig, s a méz? Mert azt is megnézhetitek! A hús mellett egy üveget láttok, dugig tele van mézzel. Ha elfogy, azonnal megtöltik a méhecskék. Látjátok a kunyhóm melletti hatalmas cseresznyefát?

Oda fordult s rámutatott. Fölöslegesen, mert mind a ketten ismertük. Gyakran megmáztuk cseresznyeérés idején a magukat kellető, piros, ízletes cseresznyeszemek miatt, amelyekből jól belakmároztunk.

- Nos, mit látok? Mert jó, hallottam, persze hogy hallottam a hatalmas zsongást. Méhek: virágport s nektárt gyűjtenek. Az a dolguk, tegyék! Igen ám - néztem meg jobban -, ezek kirajzottak! Ezernyi, ha nem több méh összeszorulva egyetlen kupacban, és az a rengeteg riadtan körülöttük repkedő méhecske!? Nagyon megharagudtam rájuk, mert egyetlen szóval sem kértek engedélyt a kirajzásukra. Ki a csősz, ki felel a szőlőtőkékért s a fákért, meg mindenért, itt a hegyoldalban, ha nem én? Fának támasztottam a létrámat, ahol van a, s felmáztam, bele a méhek közé. Csípjete, csak csípjete, végül úgy is én leszek az úr! Lekaptam a sapkámat a szabad kezemmel, és belekotortam a méh-

kupacba, kivettem az anyaméhet, könnyen ráakadtam, ő volt a legnagyobb, s zutty bele a sapkámba!

Körülrepkedtek, sírva-zokogva rimánkodtak: adjam vissza az anyakirálynőjüket, mer nélküle nem alakíthatnak új családot, holott ez a céljuk.

- Előtte, ígérjétek meg, hogy egy nagy üveget megtöltötök mézzel!

- Szívesen - kiabálták egymás szavát túlharsogva, alig értettem meg, mit mondanak, amikor ezt is hozzátette valamelyikük: - Ha elfogy, újra megtöltjük az üvegedet. - Nos, szerintetek, ki mondta ezt? Halljatok csodát, maga a kalapomba zárt anyakirálynő ígérte meg.

Na, mondom: a te szavadra hallgatok. Szétnyitottam a sapkámat, kivettem az anyakirálynőt, és a többiek óriási éljenzésének közepette visszaraktam az előbbi helyére.

Merőn lesett ránk egy ideig, majd hirtelen újra mesélni kezdett.

- Jó, hús, méz van - mondogattam magamban -, de a legfontosabb: víz nincs. Majdnem egy kilométerre van ide a forrás, ahová a vízért jártam, járnék manapság is, ha egyszer mit nem veszek észre! Egy hatalmas vakondtúrásra leltem, s hol? A kunyhóm kellős közepén.

- Megállj csak! - morogtam első mérgemben -, mert jó: hasznos állat a vakond, de miért pont az én kunyhón közepében kell furkálódnia: Ha bele lépek, akár a nyakamat is kitörhetem, meg amúgy sem járja valakinek a lakásába hantot túrni.

Napokig lestem, mire végre elkapva a grabancát, fülön csíptem. Miként? Fúrt, a föld egyre emelkedett, alászúrtam az ásómmal, zutty: a földdel együtt kifordítottam ökelmét.

- Ne bánts! - rimánkodott. - Dolgoztam. Élelem után kutatok, nap s mint nap.

- Miért pontosan az én kunyhómban túrod fel a földet? Nézd - mutattam a múltkori földrakásra, mert készakarva nem takarítottam el a sok földet. - Csak nem ezt várod, hogy ezek után még tapsoljak is neked?

- Világosban nem látok. A föld alatt dolgozom, a pajorokat s más rovarokat fogdosok össze, honnét tudjam a föld alatt, hogy mi van felettem. Kérlek! - rimánkodott tovább -, ne fogd a fülemet, engedj el!

- Megfogadod, hogy nem fúrsz lyukat többé a kunyhómban?

- Meg, s jó tett helyébe...

- Jó..., jó, ne mesélj! A három kívánság helyet, csupán egyet kérek tőled! Elengedlek, ha a forrástól ide a kalyibámig lyukat fúrsz, amilyen át ide folyhat a víz.

- Állandóan..?

- Nem - vágtam közbe, mert nem szeretem a sok beszédet. - Naponként egy vödörnyit.

Szó ide-szó oda, megegyeztünk.

A kunyhó melletti, tüskés kökény s csipkerózsa bokrokból lévő garádra mutatott.

- Látjátok azt a gödröt? Pontosan délben bele teszem a vedremet, s egy percen belül megtelik friss forrásvízzel.

Mit mondotok? Honnét tudja a vakond, hogy dél van? Ahonnét én, amikor rám szakadt a homokbánya. Homokkal beterítve is világosan hallottam a déli harangszót... De mást is mondok, ha már a kunyhómat emlegettem előbb. Megyek-megyek, mint rendszeresen, miközben végig-végigjárom az őrzésemre bízott szőlőket, s mit hallok? Iszonyatos medvedörmögést, meglehet nem is dörmögés volt az, hanem sírás.

Valamelyik bűnös vadorzó, mert ilyenek is járnak errefelé, vermet ásott a közeli erdő alatti részen. S honnét, honnét nem került ide, mert eddig sosem láttam hasonló vadat, egy hatalmas medve esett bele.

Csak nézegettem, nézegettem, s a fejemet vakargattam. Hogyan szabadítom ki, mert valamire való ember, mint én is vagyok, csak nem tűri el, hogy egy medve a verembe vesszen. Igen ám, mondom magamban: sosem láttam, nemhogy errefelé, sehol sem medvét. Ha elkap, s megskalpol? Lesz ami lesz, előbb beszélek vele. Lehajoltam, s bekiabáltam:

- Hallod-e medve! A szőlőcsősz vagyok. Szívesen kiszabadítalak, ha nem bántasz utána.

- Dehogyan bántalak, sőt...

- Tudom, tudom: jótét helyébe jót várj!

- Igazad van. Kívánj bármit, ugyanis én a medvék királya vagyok!

Megvakargattam a fejem búbját, majd ismét leszóltam a medvének.

- Ami azt illeti, hatalmas jószág vagy, s ha nem igazi medve, csak a mása vagy, meglehet csak a szemem káprázik, meg ugye, kissé sötét is van odalent?

- Igazi, de mennyire igazi medve király vagyok!

- Honnét kerültél ide, mert ha valaki, én igen jól ismerem az erdőt. Télen fát vágunk. Sosem láttunk medvét ebben az erdőben.

- Szlovákiából, az Ipolyon átgázolva cammogtam erre felé, világot látni.

- Na - mondtam neki -, akkor vendég vagy minálunk, mi pedig megbecsüljük a vendégeket. Ingyen is idehozom neked a létrámat, amelyen szépen kiballagsz a gödörből.

Egészen bele izzadtam, mire odacipeltem, azt a hosszú tákolmányt - mutatott a fának támasztott létrájára.

Nos, a medve, fokról fokra lépve szépen kimászott a mély veremből.

- Mi a kívánságod? - fordult kint felém, miközben lerázta bundájáról a sok gázt.

- Nagyon nagy, szinte félelmetes medve volt. Ijedtemben nem kívántam én semmit, csak úgy magától szaladt ki a számon: milyen jó lenne nekem is olyan bunda, mint a tiéd!

Mit ád Isten, megértette. Se szó, se beszéd több: kibújt a bőréből, és csak úgy, elém dobta azt.

Nézzétek meg! Azóta is a kunyhómban hever. Egyik felén alszom, a másikkal betakaródzom. Olyan jókat szunyálok rajta, hogy nehezemre esik felkelnem. Igaz, mostanában hihetetlenül elszaporodtak a szúnyogok, azok a rút vérszívók - hogy ennék meg mind a fecskék, de hát azok is egyre kevesebben térnek haza Afrikából -, egyre-végre nem hagytak aludnom. Állandóan vakaróznom kellett, mígnem, hallgassátok csak meg: ki segített nekem? A pók. Bizony, bizony, maga a pók!

Miként történt, ezt is elmesélem nektek.

Egyik napon, jól emlékszem, egész nap esett az eső. Teljesen beesteledett mire elállt. A kunyhóm tetejét igazgattam, mert beázott, amikor egy hatalmas pókra leltem a cseresznyefán. Hijnye, mondom: ez teljesen bepókhálózza a cseresznyefát. Holnap a háziak - mert megüzenték - cseresznyét szedni jönnek, s mindenük: a kezük, az arcuk, a hajuk csupa pókhálósok lesznek. Megfogtam, hogy átvigye a garádba, mert ott nyugodtan megépítheti a maga pókhálóját, hogy összefogdossa a szúnyogokat meg a legyeket.

- Meg akarsz ölni? - sírta el magát a két ujjam között.

- Nem vagyok én vadorzó - kértem ki magamnak. - Téged főleg szeretlek, mivel összefogod a szúnyogokat. A garádba viszlek!

- Mégis megfogtál, máshová viszel a megszokott helyemről.

Szépen elmondtam neki: holnap cseresznyeszedés lesz, a gazdám felesége utálja a pókhálókat, mert nagyon divatos nőszemély, főleg a szép fekete hajára vigyáz.

- Valamiért valamit...

- Te is a mesével védekezel! - szóltam rá.

- Csak azt akartam mondani, ha a kunyhód tetejére raksz, s nem háborgatsz, valamennyi este behálózom a kunyhód ajtaját. Összefogdosom az összes a szúnyogot.

Megint csak megvakargattam a fejem búbját.

- Nekem éjjel is fel-fel kell kelnem, végigjárnom a szőlőket, elriasztanom a tolvajokat. Csupa pókháló leszek. Meg neked sem teszek jót, ha széttépem a hálódát.

- Sebjaj! Én állandóan a hálóm szélén őrködöm, szólsz, én szétnyitom a pókhálót.

- Azóta nyugodtan alszom, de ha a szőlő őrzéséről ejtettem szót előbb, végeredményben ez a feladatom, tudjátok-e, miként jártam a minap? Előtte akkor is szüntelen esett az eső. A sok lefolyó víz teljesen telehordta a szőlők alját - mert ugye, déli fekvésű dombra telepítették a szőlők zömét -, ragacsos agyagsárral. Belegázoltam s mit ad Isten! Mind a két gumicsizmám beleragadt. Na, mondom, ha a csizmák, akkor a lábaim is, mert ugye azok is benne vannak a csizmákban, beleragadtak. Ha a lábam nem, akkor én magam sem tudok kismászni. Szó ide, szó oda, addig-addig törtem a fejem, amíg rájöttem valamire.

Nem messzire tőlem kis borház volt, van manapság is. Az egyik a gazdámé. Tetején kémény, azon gólyafészek, benne két kis gólya. A szülei, állandóan be s ki röpködnek a fészekből, merthogy alig győzik etetni őket. A vállamon kötél. Nem tudom már miért, hová vittem. Leoldottam s lasszót csináltam belőle. Olvastam valahol: a nyugati combojoknak - így mondta - sikerül, nekem, miért ne sikerülne. Az egyik gólya nyaka közé dobtam, mire ő kínjában-e, vagy mivel ismer, szívességből kihúzott. A két csizmám persze a sárban maradt. A mai napig ott van, igaz, a talpa levált, a szára kilukadt, nézzétek meg!

A szőlőcsősz felállt.

- Hív a kötelesség, mennem kell. Ti is kerekedjetek fel, s siessetek haza!

Hogy is fejezik be a meséket? Mese volt, meglehet, hogy igaz se volt! - amin olyan jót nevetett, hogy a mai napig remeg a hasa, ha oda nem kap.

A maci és az ördög

Nem az Óperenciás tengeren is túl, valahol a tengeren innét, volt egyszer egy nagyon nagy erdő.

- Hol vagy maci? - kiabálta a ravaszdi róka, az erdő kellős közepén, miután sehol sem találta meg, olyan hangosan, hogy az óriási erdőn túl, a szántóföldeken, a káposztát nyakaló nyuszik is felkapták a fejüket.

- Itt! - kiabált le az erdő legmagasabb és legszuvasabb odvú fájáról a maci, a róka óriási megrökönyödésére.

- Jó..., jó, de mit keresel te ott a magasban?

- Mézet majszolok. - Jóízűen végignyalta a mancsát, amelyet éppen akkor húzott ki, a szorgos méhek, örökké nyüzsgő hadának odújából.

- Kell neked is?

- Nem elég, hogy elveszed a mézünket, másnak is kínálsz? - sopánkodott az örökké nyüzsgő méhek hada. Körülröpdösték, zümmögték: - Menj..., menj el innét! - zavarták, csipkedték, olyan hevesen, amint az erejükből telt.

- Van bőven. Már a fa kérgére is kifolyik, és nem eszem meg mind - nyugtatta meg a maci az örökké szorgos s zümmögő méhek hadát. Miután azok kissé lecsendesedtek, ismét lelesett a rókára. - Itt vagy ravaszdi? - mert így becézte.

- Itt hát! Adjál nekem is egy kevéske mézet! - kunyerált jó róka szokása szerint.

- Állj szorosan a fa alá, és tátsd ki jól a szád! - biztatta a rókától sok mindent eltanulva, a már nem oktondi maci, azzal a szándékkal, hogy most ő tréfálja meg a ravaszdit.

Róka a jó falatok reményében, buzgón a fa alá rohant, és úgy, amint a maci tanácsolta: felemelte a fejét, és jól kitátotta a száját.

Igen ám, csak hogy a mi macink, szélesen vigyorogva, nem a lompos farkú ravaszdi szájába csurgatta a mézet, hanem az orrára, a homlokára, a nyakára, a hátára s a hasára, amivel tetőtől-talpig mindenét, de mindenét összevissza maszatolta a rácsurgatott, ragacsos mézzel.

- Elég..., elég! - féltette az örökké szorgalmas, a maci körül röpködő, zümmögő méhek hada az összegyűjtögetett mézüket.

- Nem..., nem! - tiltakozott a lompos farkú róka, mohón kapkodva, forgolódva a lecsurgó méz után, amelyből eddig minden igyekezete ellenére igen kevés jutott a szájába.

- Én is azt mondom: elég lesz! - dörögte a maci, az örökké szorgalmasan röpködő, zümmögő méhek raja örömére, majd illedelmesen megköszönte a nem szíves vendéglátást, és az örökké szorgalmasan röpködő, zümmögő méhek raja átkozódásának, szurkálásának kíséretében, szépen lecsúszott a fáról a földre.

- Alig ettem. Nem a számba, mind a fejemre, s lábamtól fel az egész testemet összekented ragacsos mézzel - esett neki a lompos farkú ravaszi, majd dülva-fúva otthagya.

Szárazság volt, nemrégén faszénégetők dolgoztak a környéken, amiért koromfekete por fedte be az utat s mindent, amely szorosan ráta-
padt a róka szőrére. Olyan fekete lett, mint az ördög.

Szembejött vele a tapsifüles nyúl, aki mihelyt megpillantotta a teljesen fekete rókát, pontosabban az ismeretlen, koromfekete állatot, megtorpant. Szemei kitágultak, az örökké mozgó szája megdermedt, két hatalmas füle kétfelé konyulva a földet súrolta.

- Segítség! - makogta el magát, mert megszólalni sem tudott, miközben minden ízében reszketve hátrált egy darabon, majd hirtelen megfordult, és óriási trappolásba kezdett. - Ördög jár az erdőben - ordított fel végre halálra riadtan. - Fusson, ki merre tud!

A róka is megtorpant. Lesett előre, hátra, le s fel, még a legkisebb bokor alá is bekukucskált, de ördögöt sehol sem látott.

Biztosan bezabált a közeli sárgarépa földön. Fáj a gyomra, s félrebeszél - morgott magában, miközben tovább haladt.

Odébb ijedt varjúkárogás ütötte meg a fülét. Egyik, vén, szemüveges varjú közvetlen a fák fölött körözött, a társai mögötte követték, s tor-
kukszakadtából károgták.

- Ör...dög! Meneküljete! Ör...dög van az erdőben, meneküljete!

A róka most már remegve lesett előre-hátra, le s fel, megint be a bokrok alá, ám megintcsak nem látott ördögöt.

- Mi van itt ma? - álmélkodott, most már félve a róka. Előbb a nyúl, most meg ezek! Mindnyájan megbolondultak?

Riadttan futott tovább, amikor majdnem összeütközött a békésen legelésző őzikekkel. A hozzá legközelebb eső őzike, majd hátrabukott félelmében, annyira megtorpant, hogy kis híján a földre huppant. Inai cidriztek, a szőre összeborzolódt, a két füle kihegyeződött.

- Se...gítség! - óbégatta a társait figyelmeztetően. - Ördög jár az erdőben. Me...ne...küljetek!

Ő futott legelől, a többiek mind követték.

- Ennek a fele sem tréfa - hüledezett, most már halálra rémülten a róka. Először a tapsifüles, utána a varjak, most meg a nyúzott lábúak! - Így csúfolta az őzeket, merthogy alig van hús a lábukon. - Holott hiába lesett előre-hátra, le s fel, be a bokrok alá: ördög sehol, noha, most már valamennyi állat kimenekült az erdőből, végül csak egyedül ő maradt a sok fa és bokor között.

Ámde, nemhiába tartották ravaszdinak, miután végighúzta egyik lábát a testén, másikat a lompos farkán, s meglátta az eredményt, csak-csak rájött: nem igazi ördög jár az erdőben, vele tévesztik össze azt. Nosza, nyaka közé kapta a lábát, és meg sem állt a közeli tóig.

- Hát, ezért ijedt meg a nyúl, a vén varjú, meg az őt követő serege, és a nyúzott lábú őzike, eredt futásnak az összes állat! - morogta magában, ezt is hozzátéve: megmosakodom - s máris belelépett a vízbe, ám egyetlen mozdulatot sem tehetett, mert Jónás, a víz hűséges őre útját állta.

- Ne tovább! Ma csak a majmok fürödhetnek, te gyere pénteken! - Merthogy Jónás, a víz hűséges őre, pontosan, napokra osztva megszabta, hogy ki, mikor fürödhet a tóban. Másként szüntelen őt, a víz egyetlen s hűséges őrét zavarnák, aki órákig heverészik a hús habokban.

A róka - most ez egyszer nem ravaszkodott. Elsírta magát, és sajnálatra méltón panaszkodni kezdett:

- Maci az erdő leghatalmasabb, odvas hársfájának egyik odújában lakó, szorgosan röpködő, zümmögő méhek mézét dézsmálta éppen, amikor arra vetődtem. Adjál nekem is, kértem, mire ő így kiáltott le: gyere közelebb a fához, s tátsd ki a szád! Telecsurgatom mézzel. Becsapott. Nem a számba, a fejemre csorgatta, végül az egész testemet összekente ragacsos mézzel. Méregbe gurultam s otthagytam. A sok fekete por, mert errefelé faszenet égettek, hordták-vitték, ki tudja hová, mind rám tapadt. A nyuszi, a varjak, az őzike, tele kiabáltak az erdőt: ördög van az erdőben, meneküljetek! Hanyatt-homlok menekülnek előlem, lassan egyetlen állat sem marad itt. Most, ez egyszer, segíts nekem!

- Rendben van - morogta bosszúsan Jónás a víziló, a víz hűséges őre, de nagyon siess, mert hamarosan itt lesznek a majmok, s kiutálnak a vízből.

- Köszönöm - hálálkodott a róka. Beljebb lépett a vízbe és kapkodón mosakodni kezdett.

S halljatok csodát, ki lépett utána a vízbe az egyik nagy fa alól? Az elefánt, aki - ezt senki, még a róka sem tudta -, hogy Jónás segédje volt. Az ő ormánya pótolta a zuhanyt, amelynek az lett a következménye, hogy a róka, rá néhány percre olyan tiszta lett, mint a patyolat, azaz olyan vörös lett mint a róka...

Illedelmesen - ez sem fordult elő máskor, mondhatni soha - megköszönte Jónás és az elefánt segítségét, kétszer-háromszor lerázta magáról a vizet, és futásnak eredt.

Nem messzire onnét, éppen az erdő közepébe visszalopódzó - a szerzetést leső, minden pillanatban készen a visszarohanásra - tapsifülesbe botlott.

- Róka koma! - ijedezett dupla félelemmel, mert nemcsak az ördög-től, a rókától is félt, hogy elkapja és megeszi, csak beszélt, beszélt, mert addig sem támadja meg, amíg hallgatja, meg hátha fél ő is. - Ördög jár az erdőben. Nem találkoztál vele? Messzire elfutottam, most sompolygok vissza...

- Dehogy ördög, dehogy ördög! Én voltam az. Maci mézet lopott az állandóan szorgalmasan röpködő, zümmögő méhek odújából. Kértem, hogy nekem is adjon! Állj a fa mellé! Tátsd ki a szád, bele csorgatom. Becsapott, teljesen összekent ragacsos mézzel, amelyre a fekete por mind rátapadt. A többi te is láttad...

A nyuszi olyan jól kacagott, hogy még a nyála is kifröccsent.

- Megérdemelted. Állandóan oktondinak csúfoltad, akit mindnyájan ravaszdinak tartottunk, ő mégis okosabb nálad? Nem te őt, ő vert át téged? - és illetlenül tovább röhögött.

A róka szégyenkezően otthagyta. A tapsifüles azonban titokban utána osont.

- Róó...ka! - röppent le a közeli fára, s kiáltott az alája érő róka komára az öreg, szemüveges varjú. - Nem láttad az ördögöt? Előbb járt itt az erdő közepében. Mindnyájan elmenekültünk, most merészkedünk sorban vissza.

- Nem ördög volt az, hanem én.

- Te...e? - hitetlenkedett az öreg, százévesnél is öregebb varjú. Még a szemüvegét is levette, hogy megtörölje a tollával. Hátha bepárásozott, s nem jól látja a ravaszdit: Nem ő az, szokása szerint becsapja.

Még tovább sopánkodik a vén varjú, ha a róka faképnél nem hagyja, mire ő is úgy tett, amint a nyúl: titokban fáról fára követte, végesetlen végig...

Egy percig se törjétek a fejeteke, azonnal kitalálhatjátok, hogy nem messzire onnét kibe üközött a róka koma.

Persze, hogy az őzikebe, aki azonnal elébe állt, kecses, ám a róka által csontosnak csúfolt lábaival.

- Nem láttátok - azért így többes számban, mert ő azonnal meglátta a róka után osonó tapsifülest, és a vén, szemüveges varjút - az ördögöt? Mindannyian kimenekültünk előle az erdő közepéből. Ebben a percben tértünk vissza.

- A róka volt az - makogta, károgta kacagva egyszerre a tapsifüles és a szemüveges, vén varjú.

- Te...e? - álmélkodott a kecses őzike.

Nem sopánkodhattak tovább, mert képzeljétek el, akiről senki sem tudott, látott eddig: a maci bújt elő a közeli óriási málnabokorból, ahol éppen málnát szedett.

- Mindnyájan oktondinak tartotok, mégis túljártam a ravaszdi eszén, aki eddig valamennyiteket becsapott.

- Túl..., túl - makogta a tapsifüles kárörvendőn.

- Igaz..., iii...gaz! - károgta a fatetején az öreg, szemüveges varjú.

A kecses őzike köré, meg fölé s a fára gyűlt rengeteg vad annyira nevetett, hogy egyik-másik hangját sem lehetett megkülönböztetni egymástól, amellyel a rókát gúnyolták.

Mit tehetett mást a róka, minthogy világgá ment szégyenében.

Így történhetett meg, hogy az óta a rókák messzire elkerülik az erdő közepét. Csak az erdőszéleket, a nádasokat, a vizes zsombékos területeket kedvelik, ahonnét be-belopakodnak a településekre, hogy itt is-ott is, megdézsmálják a tyúkólakat...

A mézet ki nem állhatják.

Ha nem hiszitek el, kínáljátok meg őket egyszer mézzel!

Este és az éjjel harca

Az este és az éjjel összevesztek.

Az éjjel a sivító szél hátán ülve váratlanul ereszkedett le, változott egyre nehezebben átláthatóvá, lökte le a mélybe, a hegyek másik oldalára, a keservesen könyörgő estét, a kivörösödött arcú, régebben még a hegy tetején lovagoló, lenyugvás előtti Nap mellé, aki a világért sem akart még lebukni, erőszakkal kellett az estének magával rántania a mélybe.

Hányat? Ötöt, meglehet többet bukfacezett az este, mire nyakát, kezét-lábát összevissza verve leért a mélybe. Égalji vörösen fénylő, ezüst sujtásokkal díszített csizmanadrágját összepiszkolta, tiszta csizmaszárát, ha csak összekarcolta volna, de valósággal kettétépte egy faháncs.

- Mit akarsz ennyire korán? - kiáltott fel a mélyből fájdalmasan, összetörten az este az éjjelre. - Legalább addig nyughattál volna, még előkészítem magam a kivonulásra!

- Ne járjon a szád! - kiabált le az éjjel. - Koromsötét felhőkön lovagolok. Valamennyi ház ablaka világít. Az autók lámpáinak sugarai valósággal elvakítanak. A madarak régen a megszokott szálláshelyeiken pihennek. Az őzek, mind átváltottak az erdőkből ki a lucernásokba. Egyik hatalmas szarvas autóval ütközött. Félórája helyszíneltek a rendőrök. A mentő fülsiketítőn szirénázva távozott...

- Ne habracsolj nekem, mert felnyúlok, s elkapom a hajadat!

- Kapd, ha bírod!

Az este teletömte zsebeit, a fekete felhők feletti égről lehullott csillagokkal, s megdobálta a felülkerekedő éjjelt, amitől az arra bóklászó koromfekete felhő csücske kiszakadt.

- Már megint zuhog az eső! - kiabálta a konyhából át Mari néni a szobában a kanapén ülve újságot olvasó öregének, aki még a szemüvegét is feltolta a homlokára, hogy kilásson az ablakon, távolra látó szemeivel.

Az éjjel lenyúlt, s belekapaszkodott a legurult este fülébe, amelynek az lett a következménye, hogy olyan vad birkózásba, marakodásba kezdtek: kinek széthasadt a ruhája, ha nem összesározódott, kinek kezében maradt a másik nyakkendője, no meg a kikapcsolódó nadrágszí-

ja. Cipőjük sarkát letaposták..., amely ádáz verekedésnek az lett a vége, hogy az este egyelőre meghátrálásra kényszerült a mélyben.

Az éjjel, aki úgy, amint volt: rongyosan, megtépázottan, sárosan, letaposott cipőorral, a Göncölszekérre vetette magát, s a Kaszás csillaggal, a harcias Fiastyúk kíséretében, a gidres-gödrös Tejúton haladva - eközben lent azt mondta Mari néni az öregének: „Na már dörög is!” -, a tizenhat ló patkója olyan fényes szikrákat csapott, hogy a le-lesújtó villámok, egynéhány pillanatra, a teljesen beboruló éjjelt nappali fényességgel varázsolták tele -, amelykor azt is hozzátette Mari néni: „Nem elég, hogy dörög, villámlik is!”

Mindebből akkora harc kerekedett a közben csak új erőre kerekedő este és a „felfegyverezett” éjjel között, hogy lent, Mari néni, amikor kilesett az ablakon, így szólt hátra az öregének: „Olyan idő van, hogy a kutyát sem szabad kivenni a házból!”

Közben az éjjel meg-megújuló harcának közepette egyre jobban háttérbe szorította, végül teljesen elfelejtette mindenkivel a hegyről ledobott estét: az égalj szürke palástja végleg elveszett. A kalapját összetaposták. Kifakult zakójáról letépték a gombokat. Naplemente utáni színű nadrágját ripityára széttépték...

De sokat vesztett a végleg megsemmisített este helyébe telepedő, koromsötét éjjel is. A tizenhat lóból, ha tíz húzta tovább a Göncölszekeret. A Fiastyúk tollait megtépázták, a Kaszás-csillag kaszáját kettétörték. A Tejút majdnem járhatatlanná válva kihepehupásodott, a Hold jéggé összefagyva a fekete felhők mögött melegedett...

Mari néni, lefekvés előtt így sóhajtott fel:

- Megint borzalmas éjjelünk lesz, öreg!

Katonásdi

A nap verőfényesen sütött, valósággal szikrázott. A sudár fűzfák lombjai, a bokrok itt-ott vízbe is belenyúló ágai, valósággal izzottak a rájuk csurgó, forró napfényben. Az idelátszó gólyafészekben, tátott szájjal lihegő fiókák ácsorogtak. A friss vizet várták, amelyet az anyjuk hoz a csőrében. Az előbbi vígan csivitelő, összevissza cikázó fecskék, lomhán ücsörögtek a villanyvezetéken s a közeli ház palafedelén. Miért, amikor akár meg is sülnének, senki sem tudta. A patak menti, kis földutca csendes, teljesen kihalt volt.

Ferkó bácsi a patak partján ült. Körülötte, mi gyerekek a fűben hevertünk. A patak kicsi, de kristálytiszta vizében fürödtünk, fürdünk tovább, ha Ferkó bácsi le nem telepedik a fölöttünk lévő part gyepes részére.

- Meséljen Ferkó bácsi! - kértük egymás szavába vágva, ki szende kedvességgel, ki követelőzőn.

Ferkó bácsi megcsavargatta néhányszor a bajsát, majd sandán ránk mosolygott.

- Hiszen lenne mit, elvégre a legnagyobb katonasereg parancsnoka voltam a muszkák elleni háborúban, ám nagyon meleg van. Árnyék meg semmi.

- Ülünk be a fűzfa alá! - javasolta valaki, egy irányba bökve a fejével. - Ott hűvös van.

- Nekem a katonaviselt parancsnoknak nem árt meg a nap, nektek meg főleg nem - fordított az előbbi gondolatán -, hiszen mindenetek vizes. - Szétnézett, mintha külön-külön számba venne bennünket, összevonta a két szája szélét, majd, hosszan összekötözgetve gondolatainak szerteszét szakadozó szálait, a távolba lesett.

- A helyzetre, mármint a melegre tekintettel, rövid mesét mondok el. A végtelenül hosszú katonáskodásom eseményeit a lehető legszűkebbre szorítom, holott órákig mesélhetnék a sok-sok viszontagságokról!

Ide-oda mozogtunk, ki-hol a helyét kereste, majd megnyugodva, szájtátin vártuk Ferkó bácsi meséjét.

Voltunk vagy kétszázan, ha nem többen, amikor a generálisunk közénk vetődött.

- Ki itt a parancsnok? - kiáltotta el magát katonásan, amolyan generálishoz passzolón.

Nem kapott választ, mire én az összes közül a legbátrabb civil, mert még rendes katonaruhánk sem volt, katonásan elébe vágódtam s azt mondtam:

- Jelentem alássan, nincsen.
- Hogy hívnak? - szúrta belém a frissen kisuvickolt, hegyes bajuszát.
- Ferkónak, jelentem alássan.
- Mit keresel te itt? - Civil ruhám miatt azt hitte, egyszerű paraszt vagyok.

- Húsz pengőt, ha minden igaz - előlegeztem meg az innét-onnét hallottakat, mert sokan, merőn a szavukat adták, hogy ennyi lesz majd a zsoldunk.

- Hová tartozol?
- Jelentem alássan, a kantinba két pengővel.
- Ennyire hülyét a huszadik században! - fakadt ki, amolyan urasan, lenézve a nálánál alacsonyabb rendűeket.
- Jelentem, én nem a huszadik, hanem a huszonegyedik századba tartozom.

Hát, csak nem fogott ki rajtam, alaposan megfeleltem valamennyi kérdésére.

Jót nevetve csapott a vállamra, majd a társaimhoz fordult, kik így, kik úgy álldogáltak körülöttünk, mit tudtak ők a katona fegyelemről, mind a mundérunkra, mármint a katonaruhánkra vártunk..

- Ezennel kinevezlek Óbesternek.
- Óbesternek? Miért nem ómesternek? - röhögött fel az egyik, épen mellém lépő, falubeli társam: Hancik Matyi.
- Mert a Miska, az nem Pista, érted már! - rivallt rá a generálisunk.

Matyi még mondani akart valamit, ám oldalba löktem, hogy hallgasson.

- Hogy tényleg rövidre fogjam a mondókámat, alig öltöztünk be, máris parancsot kaptunk: irány a front. A fejesek összevesztek valamin a Muszkákkal. Győzzük le őket!

A Muszka parancsnok, összevissza hapciáskodott velem, az ellenfele óbesterével. Órákig vitatkoztunk, mégsem tudtuk eldönteni, hol van a határ. A Muszka szerint ennél a fánál, szerintem odébb, a hatalmas tölgyfánál. Mondom magamban: rajtam nem fogsz ki, elvégre vagyok én olyan óbester, mint te atamán! A csizmám sarkával, jó erős patkó volt rajta, hosszú vonalat húztam az agyagos földön.

Te is, én is parancsnokok vagyunk. Te is, én is harcolunk, te is, én is meghalhatunk, ezért az ütközet előtt egyezzünk ki: ez legyen a határ, és kész!

A Muszka atamán még a prémes sapkáját is feltolta, hogy jobban megvakargathassa a feje búbját. Hosszan gondolkozott, lesett erre-arra, végül rábólintott.

Tisztelgett, szabályos hátraarcot vágott, majd a csapatához vonult, le a völgybe.

- Pihenő! - adtam ki a parancsot, ám nem fekhettünk le a fűbe, az az átkozott Muszka, nem megtámadott bennünket!

Gyorsan kellett, hogy forogjon az eszem kereke, másként mind át-gázolnak rajtunk.

- Van-e zabunk? - fordultam a legényemhez, mert csicskásom is volt már.

- Két zsákkal maradt a legutóbbi etetés után - jelentette vigyázban állva előttem... Mert mondanom sem kel, nekünk is voltak lovaink. De mennyire jó karban lévő, erős magyar lovak!

- Látod azt a vonalat, amelyet a csizmámmal húztam? - mutattam rá.

- Igenis, látom.

- Akkor szórjatok a vonalra, jó vastagon egy zsák zabot!

- Csakúgy ki a földre, zabot? - ájuldozott.

- Pofa be! Parancsot kaptál, hajtsd végre!

Nem tehetett mást, hátra arcot vágott, s elment.

Harmadmagával szórták szét. Jókor, mert a Muszka lovasok máris feltűntek a bokrok között.

A lovak, amint elgondoltam, a szétszórt zabcsíkhöz értek, hirtelen ledekkoltak, fejüket lehajtották, s iszonyatosan ropogtatva zabálni kezdték a zabot. Éhesek lehettek, ki tudja, mikor kaptak enni, legel-hettek-e egyáltalán! Halljatok csodát! A katonák mind fejre buktak a lovaik hirtelen farolásától, s valamennyien kitörték a nyakukat.

Na mondom magamban: ezekkel végeztünk, ráadásul rengeteg lovat zsákmányoltunk. Átmasírozhatunk a határon, és elfoglalhatunk egy nagydarab földet.

- Irány a völgy! - adtam ki a parancsot.

Vígan masíroztunk lefelé. Jókor utat tettünk meg, amikor mit látok! Ha nem is túl sokan, viszont így is lehettek a muszkák vagy százan, pokrócaikon hevernek. A tartalék csapat volt, mi hátvédeknek neveztük őket. Puskájuk mind egy rakáson, szépen egymáshoz állítgatva heverték a fűben.

Megállj-t parancsoltam az utánam nyomuló seregemnek. A legényemet megint magamhoz intettem.

- Parancsára! - állt előttem, amint illett, vigyázban.

- Lóra pattansz. Bemész a legközelebbi kocsmába, s elhozod az összes parafa dugót, amelyeket a borosüvegekből húztak ki! Ha a nyakad töröd is ki, tíz percen belül visszaéjél!

Előbb visszaért.

- Huszad magaddal az egymáshoz állítgatott puskákhoz lopódtok. Valamennyi csövét bedugaszoljátok parafa dugókkal. S visszasiettek!

Minden pontosan úgy történt, amint megparancsoltam a legényemnek.

A századom felé intettem, akik mindenre készen várták az újabb parancsomat. Úgy körülvettek, hogy alig kaptam levegőt.

- Puskákat kézben tartva heverjete le!

Értetlenül bámultak rám, ám a parancs, az parancs. Lehevertek.

Valamelyik katonám, meglehet a legényem, eltüsszentette magát. Hogyan s mint, nem tudom. Éppen olyan meleg volt, mint most itt, nem fázhatott meg. Talán madártollpihét szippanthatott be, mert az volt bőven. Ezernyi madár dalolt felettünk a fák lombjain. Ahol pedig madarak vannak, ott tollpihe is akadhat, nem?

Az eddig nyugodtan heverő Muszkák felriadtak. Mind a puskájukért rohantak. Kezükbé kapták, ránk irányították, s egyszerre meghúzták a ravaszukat. A golyók nem repülhettek ki, mert a parafa dugók visszalökték, s nem minket, saját magukat lövöldözték agyon...

- Na! - mondtam a katonáimnak. - Ezek mind elpatkoltak. Újabb csatát nyertünk, s rengeteg puskát, más felszereléseket zsákmányoltunk. Dupla menázsit kaptok ebédre -, amelynek annyira megörültek, hogy a nagy hurrázástól az egész erdő zengett. A fák lombjai úgy hajladoztak, mintha a szél fújná. A madarak annyira megriadtak, hogy még a fészükön ülők is elmenekültek az erdőből.

Nem örvendezhettek sokáig, mert egy repülő jelent meg az égen. Egyenesen felénk közeledett, hogy bombát dobva ránk elpusztítson valamennyinket.

- Ne rezeljete be! - kiabáltam hátra. - Senki sem keressen fedezéket. Eddig is tudtátok, mennyire jó, leleményes óbesteretek vagyok. Senki sem patkolt el, sebesült meg, holott több csatát megvítettünk, óriási a hadizsákmányunk, most megtetőzőm kiváló harcképességet.

Vállamhoz szegeztem a puskámat. Alaposan megcéloztam a repülő propellerjét, s az egyik sebesen forgó lapátjára lőttem. Annyira pontosan telibe trafáltam, hogy az előbbi erre forgó propeller lapátjai visszafelé kezdtek forogni, s a repülő nem előre, hanem hátrafelé repült, oda, ahonnan felszállt az előbb.

Ezt is megúsztuk, ám kisebb galiba akadt. A háttérben utánunk vonuló eleséget szállító trén elakadt. Egy mocsárba ragadtak, a kocsikerekek besüllyedtek. Azt a jelentést kaptuk, hogy holnapra sem sikerül valamennyi kétkerekű ételágyút - amelyekben főztek -, egyenként kihuzigálni.

Nos, óbester úr, most légy okos! - vertem a fejemet az öklömmel, mindaddig, amíg ki nem agyaltam valamit.

A katonáim elé vágódtam.

- Ugye szomjasak s éhesek vagytok?

- Igenis - vágták rá haptákban.

- Csak egyet választhattok! Enni vagy inni szeretnétek előbb?

- Inni! - még a föld is remegett a nagy hangtól.

- Itt van előttünk egy kis tó. Gyönyörű, tiszta a vize. Otthon sem itunk tisztább, jobb vizet. Katonák vagyunk. A parancsot nektek is, nekem is végre kell hajtánunk. Az ételágyúink bele ragadtak a sárba. Késik a menázi. Mindent magunknak kell megoldanunk. A következő parancsolom. Vegyük körbe a tavat, mert én is veletek tartok. Hasaljunk a fűbe, szánkat a vízbe, és annyit igyunk, amennyi belénk fér.

Minden pontosan úgy történt, amint megparancsoltam. Kétszer is körülértük a tavat. Nem csoda, hogy a vize néhány percen belül kifogyott, teljesen kiapadt a tó vize. Rengeteg hal ugrált a tó fenekén lévő pocsolyában.

- Csizmákat, kapcákat le! A nadrágokat felgyűrni, s bele a pocsolyába. Fogdossátok össze a halakat! Rakjátok pokrócokba, fogjátok össze a négy sarkát, és húzzátok ki a partra!

Halomnyi halat szedtek össze. Én nem mentem bele a pocsolyába, elvégre óbester voltam, ki más parancsoljon, ügyeljen a rendre, ha nem én!

Az összes halat megpucoltuk, olyan halászlét főztem, készítettem halpaprikást, hogy a mai napig megnyalom a szám szélét, ha rágondolok.

Ferkó bácsi elhallgatott. Némán leste a patakba ereszkedő libákat, akiknek egyik része alig ért be a vízbe, máris belenyomták a fejüket, és turkálni kezdtek a vízben. A többiek óriási hancúrozással csapkodták szárnyaikkal a vizet.

Egyik gyerek észrevette. Felugrott, a libákhoz rohant, és kizavarta őket a vízből, akik szétterpesztett szárnyukkal verdesve a földet, hangosan gágogva, rohantak, tiltakoztak e jogtalan cselekedet ellen.

Mire az iménti gyerek: mert összetollazzák a vizünket, morgása közben visszatért, Ferkó bácsi is felállt.

- Nagyon nagy a meleg. Megszáradtatok. Valamennyiteket leéget a nap, menjetek vissza a vízbe, én is tovább ballagok a dolgomra.

- Ferkó bácsi! - szólította meg Pisti, aki velünk együtt szintén felállt.
- Óbester volt. Kapott-e kitüntetést?

Ferkó bácsi leveregette magáról a száraz füvet, majd felénk fordult:

- Késő estig, estig? Reggelig mesélhetnék nektek a háborúról, amelyet végül, hála a hősiességemnek, ha kicsit nehezen is, de megnyertünk. Majd máskor folytatom, de hogy a kérdésedre válaszoljak, maga a generális keresett fel. Nagy szó volt az akkoriban! Vele jelent meg az összes nagyság, talán maga a császár is köztük volt. Meglehet, az bizony meglehet.

Elhallgatott egy időre. A múltjába mélyedten turkált a sok eseményben esze gyorsan forgó motollájával, mígnem elindult.

- Nagyon nagy muri volt - szólt hátra. - Egyszer majd megmutatom milyen nagy és szép plecsnit kaptam tőlük, hacsak az unokáim szét nem szedték, avagy a feleségem el nem adta, mert szintiszta arany volt, gyémánt keresztekkel kicifrázva. Fogadom, nincsen még egy az országban!

Aki nem hiszi el, járjon utána!

Menhelyi kiskutya az udvarban

Amely nem is igazán kiskutya volt már. Harmadik éves, német juhász.

A régi, kedves, szeretett, mindenkihez alkalmazkodó: Muki, a magyar vizsla, nemcsak megöregedett, meg is betegedett, amiért az állatorvosuk, hogy megmentse az állandó fájdalmától, gyógyíthatatlan betegségétől, az egész család fájdalmára, sírásának közepette elaltatta.

A kertjük végében temették el.

Hosszú, nemegyszer vitát kiváltó alkudozásuk után, úgy döntött a család, hogy a közeli menhelyről hoznak új kutyát.

A kiválasztást a két gyerekre: Raffaelra és Virágra bízta.

Ők kiválasztották, a szüleik hazahozták.

Kifejezetten az apjuk óhajára: Lelencnek - a régi, árva, s magára hagyott gyerekek menhelyéről: Lelenc-otthonáról nevezték el.

A házuk bejáratával szemközt, a nem nagyon messzire lévő bejárat kapuhoz közeli diófa alá helyezték - az új, a régit elégették - kutyaólban helyezték el.

Ám Lelenc nem fogadta el a pihenőhelyül szolgáló házikót. Két lábát előrenyújtva, fejét ráhelyezve - teljesen idegennek érezve magát -, búsan feküdt a kis házikó előtt lévő fűvön.

A cica, aki Muki, a régi kutya igen jó barátja volt, óvatosan közeledett feléje.

- Akarsz a barátom lenni? - kérdezte meg hízelgően, biztosan elmenekülhető távolságból.

- Kutya sosem lehet barátja a macskának - morogta az, zordan, arra sem méltatva, hogy rálessen.

- Pedig Muki is a barátom volt. - Nyájasan rimánkodni kezdett. - Legyél te is a barátom. Ne zavarj fel a padlásra!

Lelenc nem válaszolt. Lehangelődotan rálesett, majd félrefordította a fejét, és nem törődve vele, tovább hallgatott.

- Nem válaszolsz? - lesett rá esedezően a cica.

- Nem! - morogta Lelenc.

A cica sértődötten felvonta a szemöldökét, nyaka közé húzta a fejét, s búsan eloldalgott.

A közeli, elkerített baromfiudvarban, az egyik tyúk, iszonyatos hangosan kotkodálni kezdett. Némely tyúk: kot-kotkodács, vele együtt kiabált, kríkogott. A kakas iszonyatos erővel kukorékolt...

- Miért kell egy tojásért ennyire nagy ricsajt csapni! - morgolódott Lelenc, a tyúkok felé lesve, azon törte a fejét, hogy azért rájuk vakkantson-e?

Balkáni gerle repült az udvar közepére. Felcsípett valamit, majd tovább rohant. Lelencet az alig leküzdhető érzés, arra ösztökélte, hogy zavarja el, ugassa meg, mégis, még csak el sem vakkantotta magát. Tovább leste, csak leste, mígnem a cica macskamód lelapult, s feléje osont, hogy elkapja. Nem sikerült, mert a gerle felfedezte, és az utolsó pillanatban felmenekült a kutyaól fölötti diófára. Egy ideig, meglehet, hogy a cicát bosszantsa, vígan cukrúzott, ide-oda forogva, csak cukrúzott, majd váratlan abbahagyta, és leszólt a fa alatt fekvő kutyának.

- Új kutya vagy?

Lelenc válasza sem méltatta.

- De nevetlen vagy. Muki azonnal válaszolt, és beszélgetett is velem, meg mindenkivel.

- Azt sem tudom, hol vagyok - gondolta Lelenc, mert megszólalni nem akart, miközben felpillantott rá a fél szemével.

- Hol laktál ezelőtt? - kíváncsiskodott a gerle, mialatt egyik ágról átugrott a másikra.

- Hol, hol! - dohogott, maga sem tudta miért ennyire hangosan.

- A kutyaemenhelyen - tette hozzá, de ezt már nem hangosan, gondolatban.

- Onnét hoztak ide, ahol be vannak zárva a kutyák? Állandóan ugatnak, s összevissza ugrálnak?

Lelenc ezután, még csak nem is dohogott. Némán, csupán gondolatban beszélgetett a gerlével.

- Azért ugrálnak, mert éhesek, meg ki akarnak törni a tömegnyomorból. Idegen helyen, összezsúfolva nyomorognak - gondolta, de azt is csakúgy foghegyről.

- Te miért kerültél arra a ronda helyre? Mert, hiába nem válaszolsz, tudom az igazat.

Lelenc sokáig gondolkozott: válaszoljon-e, vagy sem.

- Egészen kicsi voltam, amikor nejlonzacskóba raktak, s kidobtak az autóból egy erdőben - válaszolta szomorún, gondolataiba mélyülten. - Az erdész talált rám... - elhallgatott. Úgy gondolta feláll, az utolsó pillanatban változtatta meg a szándékát, mordult hangosan a gerlére:

- Ne faggass, menj a dolgodra!

- De udvarias vagy! - gúnyolta ki, kettőt-hármat cuppantott, s elrepült.

Lelenc magába roskadtan feküdt. Meg-megvakargatta a fejét a hátsó lábával, vagy az első lábát nyalogatta.

Idegen kutya, idegen portán, kutyául érezte magát, igazából azt sem tudva, hol van. Mihez kezdjen, mi lesz a sorsa, ki lesz a gazdája: azok, akik magukkal hozták a menhelyről? Rendeseknek látszottak, ám, ha rövid is, de igen keserves múltja megtanította: senkiben sem szabad megbízni.

Mindenkiben, de mindenkiben csalódott eddig!

Mélyen sanyarú önérzetében felsejlett valami: az elkövetkező jobb sors, szebb jövő, de a bizalom, a bizalom késett.

Virág, az ismert kislány lépett ki az ajtón, rohant egyenesen melléje.

- Aranyos kiskutyám! - simogatta meg a fejét s a fülét. - Miért vagy ennyire szomorú? Az ablakon lestünk, te csak fekszel, fekszel. Beteg vagy?

- Kutya bajom van. Azt sem tudom, hol vagyok, mi a dolgom - válaszolta összebb húzva magát...

- Jé! - lesett Virág az etető edényére.

- Egyetlen falatot sem ettél?

- Mert nem kínáltak. A gazdám, akihez az erdész adott, mindenért megvert. Elém rakta az ételt, ha belenyaltam, megvert. Mindenre meg akart tanítani. Enni, csak akkor ehettem, ha azt mondta: egyél! Pitizni, szolgálni, pacsit adni, ül, feláll, mellém, hozd vissza! - parancsolgatott, és állandóan vert.

- Szegény, kis kutyusom! Itt jó helyed lesz. Nem verünk meg...

- Azt sem tudom, mi lesz a dolgom.

- Ami a Mukié, az előző kutyánké volt. Vigyázol a házunkra, a portánkra, hátul a tyúkokra. Meg játszol velem s a tesómmal.

- Azt sem tudom, kit engedhetek be, kit zavarjak el.

- Tényleg, még ugatni sem hallottunk. Tudsz te egyáltalán ugatni?

- Csak nem nézel macskának?

Virág felnevetett.

- Jó pofa vagy. Na, állj fel, légy szíves!

Lelenc felállt.

Virág magához ölelte, s megsimogatta.

Az a melegség, az a hála, amely Lelenc behunytan is rebegő szemében csillogott, a vele szemben megnyilvánuló, sosem érzett, bár na-

gyon vágyott szeretet után, amelyet Virág tanúsított iránta, annyira meghatotta, hogy majdnem felvonyított.

Virág csak ölelgette, simogatta, mígnem eszébe jutott valami, s hirtelen elengedte.

- Te..., te, ismered te egyáltalán a nevedet?
- Nee...em - nyitotta ki a szemét, hajtotta le a fejét.
- Lelenc, Lelencnek nevezett el apa. Mi volt a neved ezelőtt?
- Kutya.
- Egyszerűen kutya? - képedt el Virág.

Lelenc nem válaszolt. Mert mit mondhatott volna? Megtalálója, egy ideig a gazdája, az erdész: kis dögnek nevezte, amit szégyellt elmondani. A rossz gazdája - akinek az erdész eladta, aki minden áron: kínozva, verve, erre-arra is meg akarta tanítani, tényleg csak kutyának nevezte.

- Virág! - hallatszott az ajtóból. Az anyja hívta a lányát, aki ezt is hozzátette, amikor meglátta a kis kutyát: - Szia Lelenc - majd a kutyától elbúcsúzózó, az anyjához futó lányával együtt a házuk elején lévő, kintről nyíló garázshoz mentek, autóba ültek, és eltávoztak.

Lelenc szétnézett. Három, ha nem több veréb állt az evőedénye szélén, és szinte nyakalták a benne lévő eledelt.

Mérgesen elvakkantotta magát, mire az összes veréb felrebbent, odarohant, s nemcsak mindent megevett, ami az edényében volt, ki is nyalta azt. A szája szélét nyalogatva, a fán ülő verebek átkozódásának közepette szétnézett, és óvatosan, mintha attól félne, hogy minden pillanatban visszahívhatják, elzavarhatják, szaglászva, kutyamód, ezt-azt megjelölve körbejárta az udvart.

Jó, jó, de még mindig nem tudta: kik tartoznak a házhoz, kiket engedhet be, kiket zavarjon ki, kiket ugasson meg, egyáltalán, mi lesz a dolga.

Mindezek jeléül, mintegy kifejezve, hogy a farkas rokona, a vadon elvesztését siratón, valami újat, jobbat remélőn, egyet-egyet vakkantott, majd az ég felé emelt fejjel, minden indulatát: az elmúlt rosszat, a remélt újat s jót, különféle indulataival együtt belepréselte feldúlt gondolataiba, s hosszan, nagyon hosszan vonyított, majd teljesen megnyugodva bebújt az új, a részére vásárolt, a diófa alá helyezett kutya-óljába.

Az este hazajövőket, a házából kidugott fejjel, külön-külön jól megfigyelte, s az eszébe véste.

Bent villanyt gyújtottak, a redőnyöket leengedték. Feje fölött a csillagok, mint égi legelőn a bárányok legelészni kezdtek a Hold felügyeletével. Távolból békabrekegés hallatszott, közelről kutyaugatás ütötte meg a fülét, amelyhez ő véletlenül sem csatlakozott. Viszont, ha nem is mondták, tanították meg rá, őseitől átörökölt, rejtett génjeibe ivódón, magától érthetődön, csupán kötelességből adódón önmagától indítva, ezt-azt, újból s újból, kutyamód megjelölve, kétszer-háromszor körbejárta az udvart...

Másnap alig pirkadt, amikor a gazda kilépett az ajtón. Lelenc, tudatalatti kötelességből, kibújt a házából, s nagyot ásítva melléje sietett, aki lehajolt, és jól megborzolv a szőrét, megrángatta a fülét, majd tovább ment a kapu felé, ahol idősebb férfi várta.

- Új kutyád van? - kérdezte meg az kézfogásuk után, jól megnézve azt.

- Tegnap hoztuk ki a kutya menhelyről, de még egyszer sem hallottam ugatni.

- Majd megjön a hangja, ne félj! - Jobban megnézte, - Jó kutyád lesz, meglásd, sőt kissé hamis is csak még fél...

A következő éjjel már be is bizonyította, hogy az idegen nem tévedett.

Nappal semmi különös nem történt, minthogy ezen túl rendesen evett-ivott, ki-kimerészkedett a házából, sétált is az udvaron, sőt játszott is Virággal, s a bátyjával: Rafaellel, ám, ha tehette a házában maradván csak lesett-lesett, mintha azt tanulmányozta volna: kit engedhet be, kit nem. Ugatni továbbra sem ugatt. Még a kerítésük előtt elfutó, netán megálló s bebámuló, kóbor kutyákat sem ugatta, morogta meg. Elfordult, hogy ne lásson senkit.

Éjjel mind a két gyerek arra ébredt fel, hogy Lelenc torkaszakadtából, nemcsak ugat, rettenetes dühösen támad valakit.

Felugrottak az ágyukból, és a szüleik szobája ajtajához futottak.

- Apuuu...!

- Anyuuu...! - kiabáltak, zörögtek. - Lelenc nagyon ugat, sőt valakire támad.

- Ugat, támad? - ugrottak fel, álmosan törölgetve a szemüket.

- Igen, igen! Hallgassátok csak!

- Ez nemcsak ugat, fog is valakit - vágta egymás szavába a szüleik.

Magukra kaptak valamit, s kirohantak az udvarra, egyenesen oda, ahonnét az ugatás hallatszott: a távoli baromfiudvarba.

Lelenc egy férfi nadrágszárába kapaszkodva tartotta vissza azt, aki mindenáron szabadulni akart tőle. Előzőn a másik nadrágszárát már letépte, hiába rugdalta, püfölte az öklével Lelenc nem engedte el.

- Visszarohanok - torpant meg az asszony. - Telefonálok a rendőrségre.

Választ sem várva elrohant.

A férje a tolvajhoz lépett, mert azonnal rájött, hogy az.

- Ne, ne, Lelenc! Majd én! - Elkapta a tolvaj grabancát, és jól megszorongatta.

- Nem loptam... - védekezett, ordította az.

- Akkor, mit keres itt? Hogyan jött be ide, pontosan a baromfiudvarunkba.

- Nyitva volt a kapu. Sokat ittam. Azt hittem a mi udvarunkba nyitok be.

- Az a zsák a földön? Több tyúk van benne.

Lelenc a zsákhoz ugrott, felkapta fogával a végét, és melljük húzta.

Hiába minden erőszakosság, mert a tolvaj már verekedett is, ám hamar rájött: nem jól teszi, mert Lelenc megint rátámadt. A tolvaj feléje rúgott, Lelenc elkapta a cipőjét, és szabályosan lehúzta a lábáról. A tolvaj végül összevissza hadonászott. Csípett, harapott, ám emberére akadt, a házigazda a kutyája segítségével megadásra kényszerítette.

Rimánkodott, sírt, hogy engedje el! Nemcsak az ellopott tyúkokat, a zsákot is itt hagyja, máskor nem jön még a környékükre sem...

Nem sokáig tartott, mert megérkeztek a rendőrök - ketten voltak - és szó nélkül megbilincseltek a már ismert, máskor is lefülelt tolvajt.

Lelenc semmivel sem törődve többé, mint aki elvégezte a dolgát, otthagyt a baromfiudvart, a diófa alá sietett, és behúzódott a házába.

Lám, lám, aki eddig nemhogy tolvajt elkapni, visszatartani, még csak nem is ugatott, mert azt sem tudta, hol van, ki a barát, ki az ellenség, mihelyt feladata akadt, semmivel sem törődve teljesítette a kötelességét.

Lelenc máig is él, hacsak meg nem halt azóta.

A parasztkirály

Mesebeli királyról biztosan hallottatok. Parasztkirályról nemigen.

Most róla mesélek nektek.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szépséges kis falu, ahol az ezernyi, meglehet valamivel több ember között élt egy mindenhez értő, agyafúrt, öregedő férfi.

Sok mindenről nevezetes volt. Leginkább, amiért valamennyi állatot megértett, sőt el is beszélgetett velük.

Ha lovat hajtott a lóval, ha tehenet legeltetett a tehénnel, a cicával, a kutyával, a madarakkal és sok más állatokkal órákig eldiskurálgatott, olykor vitatkozott, mert vitatkozni szeretett a legjobban. Ha nem akadt ellenfél, önmagával diskurált, hevesen vitatkozott, ellenkezett, amiért sokan nemcsak agyafúrtnak, félnótásnak is tartották. De ki is lehetett volna más, aki saját magával, ráadásul hangosan beszélget?

Mindenhez, de mindenhez hozzá tudott szólni, noha nem volt mindentudó, ám csaknem velejéig megközelítette a valóságot.

Ja, még nem mondtam: Pető bácsinak nevezték.

- Pető bácsi! - álltak elébe egyszer a kis település vezetői, mert ennek a falunak is voltak elöljárói.

- Nyakra-főre panaszkodnak az emberek: egyik utcánkban sincs - noha csak kettő volt - villany. Olyan sötét van éjjelenként, mint a szurok.

- Ez csupán pénz kérdése - vágta rá Pető bácsi.

- Ami nincs.

- Azt hiszitek - pattogott -, nekem van?

- Maga nagyon okos ember, az állatok nyelvét is megérti, eszeljen ki valami okosat!

- Manapság csak az lehet okos, akinek pénze van. Nekem meg nincsen.

- De esze van.

- Amint nektek is.

- A maga esze gyorsabban forog a mi eszünknel. Mialatt mi egyet gondolunk, maga tízet.

Pető bácsi megvakargatta a fejét, majd hamisan az előbbi elöljáróra kacsintott.

- Biztosan állítom: valamennyi oszlopon lesz égő, ha megválasztotok parasztkirálynak.

- Parasztkirálynak? - lestek össze, akik hallották. Nem tudták, nevesenek-e vagy azt higgyék becsavarodott. Mert jó, király, ha nálunk nem is, van a világon elég, ám parasztkirályról a legokosabb ember sem hallott még, holott ügyvéd is akadt közöttük. Márpedig ügyvédnél, ha nem is okosabb, ravaszabb ember nem létezik ezen a földön, de a másikon sem, ha létezik ugyan ilyen...

Szó ide, szó oda, csak a móka kedvéért kezet adtak rá.

Miután elmentek Pető bácsi hosszan tárgyalt a lovakkal, meghallgatta a teheneket, a disznókat, a kutyáját, a cicáját, és a szemétdombon székelő kakast, meg az eperfán ülő madarakat.

Ezután kiült az eperfája alá, s addig-addig törte a fejét, amíg olyan nagy szikra nem pattant ki belőle, amely azonnal felgyújtotta eszének hatalmas szalmakazlát, amelyhez igencsak sok idő kellett, mire magától elhamvadt.

Bement a házába. Leakasztotta a falról a nem is nagy, de nem is kicsi borotválkozó tükreét. Kivitte, és a házfalához támasztotta.

Ő újra a vén eperfa alá ült, hogyne lett volna vén, amikor még az ükapja ültette, s nyugodtan megvárta az estét, addig-addig, még fel nem tűnt az ég alján maga a Hold is.

Felállt, kilépett az eperfa alól, két tenyerét a szája elé rakta és felkiabált neki.

- Nézz le a földre, vetélytársad akadt!

Mondanom sem kell: azonnal lelesett, s mit látott? Egy ugyanolyan, ám nem fent az égen, de lent a földön csücsülő másik Holdat.

Olyan mérges lett, hogy azonnal eltüsszentette magát. Még az orrát sem ért rá megtörölni, csakúgy taknyosan, elkapkodta a legközelebbi, keze ügyébe akadó csillagokat, maga sem tudta hányat, rengeteget, és mérgesen dühöngve megdobálta velük a földön csücsülő ellenfelét.

Pető bácsi meg, noha igen forrók voltak, sorban felkapkodta, s bele rakta a csillagokat a közeli, levert zománcú, lukas fürdőkádba.

Olyan világosság támadt körülötte, hogy szemére kellett húznia a kalapját, másként megvakult volna.

Egyet bevitt a házba, s az asztalra rakta.

Az egész lakást bevilágította.

Másnap a villanyszerelők segítségével, ahány villanyoszlop létezett, annyi csillagot raktak az oszlopokra.

Mondanom sem kell, olyan világosság támadt a faluban, hogy a legeldugottabb részen is éjjel, akár cernát lehetett behúzni a tűbe.

Pető bácsit a falu közepén lévő téren, ahol búcsúkor a mutatványosok hintáit, céllövöldéit, a bazárosok, a mézeskalácsosok sátrait szokták felállítgatni, nyilvánosan parasztkirálynak választották meg. Fejére tökből kivágott koronát raktak. Köntös helyett lópokrócot terítettek rá, jogarként vasvillát nyomtak a kezébe. Trónként ökrös kocsira ültették, és a nép éljenzésének közepette, végigvonultak a két utcán... ami Pető bácsinak igencsak tetszett, mert, ha egyszer parasztkirály, ez igenis dukál neki!

A községháza mellett lévő üres, szolgálati lakásba költözött, amelyet ő palotának nevezett. A község egyetlen kis vendéglőjében étkezett, azt ehetett, amit akart, s annyit, amennyi belefért! Az árát a falu fizette ki.

Amint lenni szokott: derűre ború következett.

Hosszú hetekig nem esett az eső. A földek megrepedeztek, a növények lekonyultak, megsárgultak. A legelőkön a fű kiszárad, az állatoknak nem volt mit enniük.

- Azért parasztkirály - noha a koronája régem összeszáradt, valósággal megaszalódott -, hogy intézkedjék! - követelték, verték az asztalát, akik nemrég még ünnepelték. Akadtak, akik meg akarták verni. Az ablakon menekült ki előlük.

- Tegyél már valamit parasztkirály! - követelték.

Félrevonult az erdőbe, s napokig törte a fejét, mire döntésre jutott.

Megvárta, amíg fekete fellegek gyülekeznek az égen, torlódnak a falu felé.

- Az összes parittyás gyerek rögtön gyülekezzen a községháza előtt - adta ki rendeletét, visszatérve az erdőből.

Igen sok gyerek gyűlt össze, de néző is akadt szép számmal, főleg asszonyok, akik tátott szájjal lesték, várták a történeteket, ami nem késett sokáig.

- Parittyákat kézbe! Cél a fekete felhő. Hármat számolok. Egy: követ a parittyába! Kettő: annyira kihúzni a gumikat, amennyire bírjátok! Három: tűz!

A felhő kilukadt. Egy egész óráig ömlött belőle a víz, oly nagyon mintha vödörből öntenék.

Végre a felhők teljesen leapadtak. A nap kisütött, és végigcirógatta a fák s a házak tetejét, a mindent elborító, az árkokba, a pincékbe, a házakba behömpölygő vizet, lapátokkal, kézzel-lábbal hadakozó, átko-

zódó embereket, akik nemhogy mentették volna a menthetőt, mérgükben elüldözték palotájából a parasztkirályt, akinek annyi ideje sem maradt, hogy fogasra akaszthassa a fonnyadt koronáját.

Nem mérgeződött: Ilyen a királyok élete, elfogadta. A közeli erdőben, az egyik nagy fa alatt húzta meg magát, ahol a vész elmúlása után - mire az árkokból lefolyt, a pincékből kimeregették a vizet, rendet tementettek az utcákon meg mindenütt -, háromtagú küldöttség kereste fel.

- Megbocsátott a falu népe - közölték vele. - Jöjjön vissza, és foglalja el a trónját, amely egyetlen karosszékből állt. Új koronát faragnak neki tökből, és így, meg úgy, ígérték ezt meg azt.

- Tudom, mit kell tennem - jegyezte meg a mellét döngetőn.

- Azért király, nem? - vágta rá, elvárva, hogy mást nem is mondhatna, noha férfi nem is, asszony csak akadt, nem egy, nem kettő, több, akik megkérdezték:

- Mi lenne az?

- Ha csak parasztkirály vagyok is, mint király a királlyal, tárgyalni fogok a felhők és a szél királyával.

- Hogy mennyi esze van! - képedtek el, ámultak a falusiak.

Az egész faluban elterjedt a hír: a parasztkirály a felhők és a szél királyával tárgyal. Akkor lesz ezen túl eső, ha ő karja, akkor fúj a szél, ha kiteszik a ruhákat száradni, vagy nagyon meleg lesz, no meg ha a babot s mákot választják el a szél segítségével a héjdarabkáktól. Feltartják a tele edényeket, visszacsurgatják a babot vagy a mákot a földre helyezett edénybe, közben a szél kifújja belőlük a törmelékeket.

- Nem hiába választották meg királynak, van ám esze, nem is kevés. Tudja, mi kell a népnek! - mondogatták.

Pető bácsi, mint parasztkirály, teljes díszben: tökkoronával a fején, lópokróccal a hátán, vasvillával a kezében, állandóan a községháza előtt ücsörgött. A forgószelet várta.

- Mindjárt indulok! - mondogatta várakozás közben.

Többen köréje gyűltek, főleg a kocsmából hazafelé dülöngő férfiak, s borral kínálgatták. Egy nyeletnyit sem fogadott el, mert nagy útra indul, s hátha megszondáztatják az égi rendőrök, ki tudja mennyire megbüntetik.

Két-három napig várakozott, mire megérkezett az első forgószélörvény. Felállt, és a szélörvény kellős közepébe lépett. Sokat ült fiatalokrában ringlispíren, de az meg sem közelítette a forgásában. Annyira, annyira, mígnem rászólt:

- Nem látjátok, hogy királyt szállítotok, még ha az egyszerű paraszt-király is! Lassabban forogjatok!

Mire valamennyire, ha nem is sokkal lassabban keringett a forgószél.

- Hová utazik? - kérdezte meg a forgószél, elég keményen, egy királyhoz nem illően.

- A felhő és a szélkirályhoz. Melyik gombot kell megnyomnom, ha ki akarok szállni?

- Itt csak a zakója gombját nyomogathatja meg. Egyébként tilos a beszéd. Még egy szó, s kidobjuk. Örülhet, ha nem a pusztta földre, hanem valamelyik lombos fára pottyan.

Ki tudja mennyi ideig utazott, szótlán, mert nem mert megszólalni, mire végre egy hullámozó felhőtengeren lévő szigetre dobta ki a forgószél...

Pető bácsi nem tűrhette:

- Így kell egy királlyal viselkedni, he? - neheztelt, mert, mi tagadás, megütötte magát.

Alig tápázkodott fel, még a port sem verte le a nadrágjáról, vette fel a földről a tökkoronáját, mert a nagy lódítástól az is leesett, nem nézve meg, hogy nem törött-e ketté, amikor egy csinos kis házat fedezett fel.

Csinosnak nagyon is csinos volt, dehogy királyi-lak, sosem veszi észre, he nem olvassa el a kiírást.

Odalépdelt, s bekopogott.

- Bújj be! - hangzott belülről nem a legbarátságosabban.

- Ez sem ér többet, mint az én kisbíró komornyikom, merthogy nem maga a király, az biztos.

Pedig király volt - vette észre a fején lévő koronájáról.

Elámulva köszöntötte, nyújtotta feléje a kezét.

- Nálunk nem szokás a kézfogás. Dobd le magad a földre! - Igaz is, egyetlen széket sem látott...

- Máris elmondhatod, miért zavartál meg szunyókálásom közben.

- Panaszom van a sok, netán a kevés esőre.

- Nem szabhatod meg, mikor essen, mikor ne.

- A múltkoriban is, mindent: az utcákat, az udvarokat a házak környékét elöntötték. Az árkok dugig megteltek esővízzel, de befolyt a pincékbe s a házakba is. Igen nagy kárt okoztatok. Rengeteg aprójószág elpusztult, nem beszélve a mezőkön futkosó sok nyúlról, meg más kisállatokról.

- Örüljetek neki, hogy nem fulladtatok ti is vízbe. Megtámadtatok. Parittyákkal lövöldöztetek lukakat a felhőtömbömbbe.

- Egyezünk meg. Sosem lövünk, ti meg csak akkor s annyi esőt zúdítotok ránk, amennyit kérünk.

- Mondtam, vagy nem? Nem ti szabjátok meg, írjátok elő: mikor s mennyi eső essen. Ezt egyedül én döntöm el.

- Mégis... - erősködött Pető bácsi, mint parasztkirály, ám a felhők királya nem engedte folytatnia.

- Nézz csak ki az ablakon! Mennyi víz gyűlt össze innét-onnét. Hová tegyem ezt a sok vizet?

- Ereszd a tengerbe. Azt mondják, mert én még nem láttam, kóstoltam tenger vizet, sós, legalább felhígul, s nem marja ki az emberek szája szélét.

- A tengerbe, amikor onnét szippantja fel a Nap, gyűjti össze, engedi hozzám folyni?

- Úgy látom, nem kötünk bótot - rántott egyet a lópokrócán.

- Nem kell hozzá szemüveg, az biztos!

- Mégis engedj valamit, mert addig-addig, hogy elcsapnak a királyságomból.

- Egy nyári felhőszakadást elengedek. Viszont tárgyalj a szélkirállyal is, mert abban mindig ő a ludas, hogy hol s hová essen le az eső. Néha úgy megkeveri, összezavarja a felhőimet, hogy összeverekednek a széllal. S mi lesz a következménye? A rengeteg menydörgés s a vilámlás. Mi egyetlen fát sem csavarunk ki tövestől, nem söpörjük le a cserepeket a házak tetejéről, nem döntünk le egyetlen tűzfalat, kéményt sem.

- Hol találom meg a szélkirályt, mert mindenféleképpen szeretnék beszélni vele.

- Vigyázz, mert nagyon rátarti. Meglehet szóba sem áll veled.

- Mert parasztkirály vagyok?

- Mert még rendes koronád sincs. Nézd meg az enyémet! Ezüst foglalatban, arany és gyémántkövek. Platina betét, meg a többi, meg a többi. Azt javasolom, akaszd a fogasomra, amíg odaleszel!

- Rendben, de honnét, miről ismer meg, hogy én is király vagyok.

- Szóltam neki, amikor még a szélliftben ültél...

- Ültem, amikor még szék sem volt.

- Elég a duma! A szomszéd szobában találod meg.

- No akkor indulok is!

Pető bácsi, mint parasztkirály, szöggre akasztotta a koronáját, s lópokrócát, vasvillájával a kezében kiment, és bekopogtatott a szemben lévő ajtón.

- Nem látod, mi van kiírva? - hangzott bentről, nemhogy barátságatlanul, kifejezetten mérgesen a szó.

Eddig nem vette észre, most elolvasta.

- Nincs félfogadás!

- A parasztkirály vagyok. A Földről jöttem.

- Potyáztál. Egyetlen fillért sem fizettél a szélliftemért.

- Két okból. Mert nem kértek pénzt, meg egyetlen fillérem sincs.

- Nemcsak pénzed, igazi koronád sincs.

- Akkor is király vagyok. Egyébként a szomszédban hagytam a szögön.

- Én meg ma nem tartok félfogadást.

- Engedj be, királydruszám!

- Druszád a kénköves menykő, de nem én. Vasvilla van a kezében.

Azt hiszed megijedek tőle?

- Hej, de nehéz ember! - mérgelődött Pető bácsi, a parasztkirály. - Ám, ha már olyan messziről feljöttem, mégsem mehetek csak úgy ukmukfukk vissza!

Újra kopogott.

- Ha még egyszer kopogsz, felültetlek az egyik orkánom hátára, és beledobatlak a tengerbe!

Ide a királyság, oda a királyság, mégsem hagyom magam tengerbe dobálni - vélte, majd ezt is hozzátette: - Ki lehet ennek a felettese, s hol székel? - még tovább gondolkozott volna, ha a felhők királya ki nem les az ajtón.

- Hadd békén, mert igen mérges alak. Begurul, és kárt tesz benned. Meglehet, lesöpri az összes hajadat, bedugaszolja a füledet.

Mire Pető bácsi, a parasztkirály elköszönt, s durcásan morogva kiment.

A felhők királya, kiadta az ajtón a koronáját, a lópokrócát. Egyiket a fejére, másikat a vállára rakta, és a kis sziget sarkára ült, ahol az előtte tornyosuló, hullámozó vizet nézte.

- Nagyon nagy víz, igaz? - hallotta, látni senkit sem látott, csak egy kis fény derengett a távolban.

- Te ki vagy? - dörzsölgette a szemét Pető bácsi a parasztkirály.

- Vándorcsillag.

- Sosem hallottam rólad.

- Hiába vagy parasztkirály, sok mindent nem láttál, sok mindenről nem hallottál.

- Szent igaz. Egyébként Pető a becsületes nevem. Tudod, min töröm a fejem?

- Nem, de úgyis elmondod.

- Ha most lenne esernyőm, kinyitnám, s visszaereszkednék a földre. Igaz, a mai esernyők nem olyanok, mint a régiek. Csináltatnom kellene. Nagy, erős ernyője lenne, a nyelén ülőke lógna, mert sokára érnék le a földre. Két kézzel kapaszkodni ki bírná annyira sokáig állva?

- Miért nem csináltatsz ernyőt?

- Manapság már nincsenek esernyőkészítők. Kiszakad? Eldobják, s vesznek másikat. Ki tudja, meddig ücsörgök, mire felkerekedik a szél, szélörvény támad, bele lépek és visszarepít le egészen a földre.

- Te sok mindenhez értesz?

- Miért választottak volna meg másként parasztkirálynak? Tudod, min törtem, töröm réges-rég a fejem. Zsákokba fogdosom a szelet, s eladom a tűzoltóknak. Kigyullad egy ház, egyszerűen kioldják a kötetést, a szél kiömlik, és eloltja a tüzet.

- Vagy még inkább feléleszti.

- A gyufát is elfűjjük.

A Vándorcsillag, teljesen igazat adva neki, megvakargatta a feje búbját, és megkérdezte:

- Miért nem valósítottad meg?

- Mert nem fogadott a szélkirály. Mástól meg kitől kérjek rá engedélyt? Nincs félfogadás! Kiabálta ki, holott nem akárki, mégis csak király vagyok én is.

- Mennem kell...

- Viszlát!

A Vándorcsillag eltűnt. Nem látszott többé a távoli fény, viszont olyan szél támadt, hogy igencsak meg kellett fognia a koronáját és a lópokrócát, másként a vízbe löki mindkettőt.

- Ahá! - csillant fel a szeme. - Légörvény!

Felugrott, odarohant, és egyszerűn belelépett, mire az elkapta, s alaposan megforgatta.

- Hová lesz az út? - kérdezte meg a légörvény, akit ő liftkezelőnek vélt.

- Merőn le a földre!

- Jó, jó, de hol dobjalak ki? Mert én a legmagasabb hegytetőre is ki-dobhatlak, bele a télen-nyáron létező hóba!

- A falum kellős közepére. De ne nagyon mérgesen dobjál ki! Ígérem, ha tisztességesen teszel ki, meghívlak egy kupica pálinkára. Finom kisüsti, szilvapálinka. Ha a bort szereted az is van...

- Szolgálatban nem ihatom - vágott közbe az.

Képzeld el ki-ki, amint akarja, hiszi, nem hiszi, pontosan a falu közepén lévő térre, ahol a vásárokat is tartják, ha nem is dobta, lökte ki Pető bácsit, a parasztkirályt a szélörvény.

Senki sem látta, mert olyan nagy volt a szél, a felhők is csak gyülekeztek, gyülekeztek, hogy mindenki fedél alá húzódott.

Megigazgatta fején az igencsak összefonnyadt tökkoronáját, vállán a lópokrócát, kezében a vasvilláját és a palotája felé vette az irányt.

Ignác, a kisbíró, mint a komornyikja, olyan mélyen aludt, hogy az utcára is kihallatszott a horkolása. Felrázta, aki oly kimeredt szemekkel leste, mintha szellemet látna, ugyanis mindenki azt hitte a faluban, hogy Pető bácsit, a parasztkirályt, tengerbe sodorta be a szélörvény. Elsiratták, meggyászolták.

- Te..., te vagy az? Hát mégis élsz? - makogta, miközben alaposan megdörzsölgette két öklével a szemét.

- Amint látod. Először is: hozzál fel a pincéből egy tököt! Faragj azonnal új koronát. Aztán, ha elmúlik a vihar, hívd össze a falugyűlést, mert fontos mondanivalóm lesz.

- Máris megyek! - s elsietett.

Így történhetett meg, hogy mire tényleg lecsendesült a vihar, egyébként egyetlen szem eső sem esett, a falu apraja-nagyja a Főtéren várta Pető bácsit, mint a falu parasztkirályát, aki teljesen új koronával, új lópokróccal a vállán, új vasvillával a kezében jelent meg, fogadták a halottnak hitt, de feltámadt királyukat, óriási ujjongással, üdvözléssel.

Mire minden elcsendesedett, még a madarak sem csiviteltek, a kutyák el sem vakkantották magukat, egyetlen kakas sem mert kukorékolni, macska nyávogni, Pető bácsi, mint a parasztkirály, földbe szúrta a vasvilláját. Lópokrócát ráakasztotta, két kezét széttárta, s csak ennyit mondott:

- Akár el sem mentem volna, noha egy zivatarral kevesebb lesz az idén, de én azt sem hiszem el: hátha hazudott az a huncut felhőkirály - mondta az embereknek.

- Végeztem! Menjen mindenki a dolgára, én is lepihenek, mert három napja egyetlen pillanatra sem hunytam le a szememet.

Hiába vették körül, érdeklődtek, kérdezősködtek..., nem válaszolt.

A palotájában éppen elszunnyadt, amikor háromtagú küldöttség ke-
reste fel.

- A falu népe küldött bennünket. Egyszóval, nem vagyunk megelé-
gedve veled. - A többit baráti alapon, inkább súgták, mint mondták.
Találj ki valamit, mert ismered milyen a magyar ember. Ma a vállán
cipel, holnap a földre lök, s letapos! Ennyit mondunk! A többi a te
dolgod lesz - s elmentek.

Pető bácsi, mint parasztkirály megparancsolta a kisbírónak, mint
komornyikjának, hogy zárjon kulcsra valamennyi ajtót, csukjon be
minden ablakot, és egyetlen mukkot se szóljon hozzá!

Addig-addig törte a fejét, mígnem kiötlött valamit. A három nap le-
telt. Hallotta, hogy a falusiak az ablaka alatt kurjongatnak, mégis rá-
húzott még két napot, majd teljes parasztkirályhoz illő díszben, kilé-
pett az ajtón.

Felheccelődött kiabálással fogadták! Ám csak az ordibálások hason-
lítottak a múltkoréhoz, az akkori ünneplést düh és fenyegetés váltotta
fel.

- Sem munka, sem pénz nincs - ordították. - Te vagy a király, neked
kell gondoskodnod rólunk!

Pető bácsi, mint parasztkirály megigazgatta a koronáját, amely vélet-
lenül alvás közben is a fején maradt, igencsak összetöredezett, de
hogy s mint egybe maradt, megrángatta a lópokrócát, földre szúrta a
vasvilláját, és csendet intett a fejével.

- Három napig törtem a fejemet. Addig-addig mígnem feltaláltam a
csodabiciklit. Itt gyártjuk a falunkban, szállítjuk a világ valamennyi
sarkába. A pénzt, mert drágán adjuk darabját, széosztjuk a nép között.

- Éljen, éljen! - ordították, noha semmit sem értettek.

- Úgy mondom el, noha zavaros a sora, hogy mindenki megértse. -
Körbelesett, s felkiáltott: - Adjatok ide egy biciklit, hogy mutassam is!

- Ide a kormány elé - mutatta, miután megkapta -, hosszú vashuzalra,
erős mágneslemezt hegesztenénk. A kormányra meg - mutatta - csö-
vet. Benne vasrúd lenne, amelyet előre-hátra lehet tologatni. A vasrúd
elejére vaslemezt erősítenénk, amelyet vonz a mágnes, ezért magával
húzná a biciklit is. Ha azt akarnánk, hogy gyorsabban menjen, köze-
lebb tolnánk a vaslemezt a mágneshez, hogy lassuljon, netán megáll-
jon hátrább húznánk. Értitek?

Senki sem értette, mégis mindenki hurrázott, éljenzett.

Ő, mint az igazi királyok, meghajolt, megfordult, kihúzta a földből a
vasvilláját, s a nép kíséretében bevonult a palotájába. A lópokrócát a

sarokba dobta, tökkoronáját lekapta a fejéről, és a földhöz csapta, csak a vasvilláját vitte magával, miközben kimászott a hátsó ablakon, és a hirtelen támadt szélörvény tölcsérébe húzódott, hogy minél feljebb s messzebb vigye onnét, ahol egyszer hurrázzák, máskor meg akarják verni, noha előzően parasztkirálynak választották...

Itt a vége, ülj a csodabiciklire, ha ráakadsz egyre is, és fuss el rajta!

Kifordított mese

- Ha annyira vilávjártas vagyok, mert mi tagadás, annak tartanak, jártam-e már Amerikában? - kérdezitek meg gyerekek.

Jártam bizony, de hogyan, miként, ezt hallgassátok meg!

Először is: milyen érzés, repülön utazni?

Mintha - teszem azt -, ezen a széken ülnék, csak tíz kilométerrel magasabban.

Hogy ne húzzam a szót. Na! Repülünk, repülünk, egyszer csak kinyílt a pilótafülke ajtaja, s maga a főpilóta lépett ki, állt elém.

- Van-e valami kívánságom? - kérdezte meg egyenesen tőlem.

- Van biza! Igaz, hogy valóban a tenger felett repülünk?

- Az bizony, szent igaz.

- Sosem fürödtem tengerben. Ha lehetne, szeretném megáztatni a lábamat a sós vízben, mert kiszállni nem lehet, igaz-e?

- Az bizony szent igaz, de a lábáztatásról szó lehet. Bemegyek a pilótafülkébe, maga addig vesse le a cipőjét, meg a zokniját!

Mire mindent levetettem, a repülő olyan alacsonyra ereszkedett, hogy majdnem súrolta a vizet.

- Menjen az ajtóhoz, s nyissa ki! - szólt rám a stuardes, mert így nevezték azt a szép s kedves kisasszonyt, aki ételekkel, italokkal traktált bennünket, meg figyelt ránk. - Üljön le a küszöbre, és jól áztassa meg a lábát a tengerben!

Úgy cselekedtem, hanem a víz, a víz! Annyira sós volt, hogy mind a két lábamon kimarta a bőrömet. Nem is áztattam sokáig, egyrészt a sósvíz miatt, másrészt egymásután acsarkodtak az utasok, hogy nagy a huzat. Megfájdul a fülük.

Visszacsuktam az ajtót, alig ültem a helyemre, amikor a stuardes egy szép, tiszta törölközővel lépett mellém, s ő maga, azzal a finom kacsójával megtörülte mind a két lábamat. Még a cipőmet is segített befűzni. Meg is hívtam őszre szüretelni, ha felénk jár.

A televízió valamilyen filmet sugárzott, mert az is volt, én azonban inkább képeslapokat nézegettem, mert valamilyen idegen nyelven kutykuruttyolt, amit nem értettem. Közben ki-kilestem az ablakon. Addig-addig, hogy a mellettünk elvonuló sok felhők miatt elálmosodtam. Nem csoda, hiszen, hol belebújt, hol kikecmergett belőlük, valóságos bújócskát játszott velük a repülők.

Arra riadtam fel, hogy valaki nagyon kiabál.

- Mi baja van ennek az embernek? - kérdeztem meg a stuardestől, mert nem magyarul kiabált.

- Kínai. Kacsasültet követel, ami nincs.

- Most nincs, de hamarosan lesz - biztattam, miközben kilestem az ablakon.

Libák vonultak el hosszú V-alakokban. Kinyúltam, s elkaptam az egyik lábát. Behúztam, és a stuardes kezébe nyomtam.

- Ez nem kacs. Liba! - képedt el.

- Süsse meg nyugodtan, darabolja fel, s fogja rá, hogy kacs.

Megsütötte. A kínai úgy belakott, hogy egész úton fájt a gyomra.

Megint elszunnyadtam, és halljatok csodát, újból kiabálásra riadtam fel.

Egy mit tudom én, milyen nyelven kotnyeleskedő nő veszekedett, merthogy meleg a limonádéja.

- Nagyon sajnálom: a jegünk elfogyott - mentegetőzött a stuardes.

- Azon ne múljon! - kacsintottam rá, miközben ismét kidugtam a kezemet, s az egyik mellettünk elsuhanó felhőről letörtem egy nagydarab jeget, és a kezébe nyomtam, hogy adja oda neki!

Végre mindenki elcsendesedett, én is kialudhattam magam.

Alig ébredtem fel, máris Amerikába értünk.

Milyen ország Amerika? Egyet, de kettőt is mondhatok: Annyira gazdag ország, hogy a pénzt valósággal az emberek után dobálják. Nem győztem összeszedni. No meg, az a sok istentelen magas ház! Fellestem az egyikre, ha hiszitek, ha nem annyira magas volt, hogy hiába erőltettem a szemem, vettem fel a szemüvegemet, akármeddig lestem, nem láthattam meg a tetejét, mert beleért a felhők közé.

Na mondom, egy életem, egy halálom, megmászom, s ráülök a felhőkre, mert lovon ültem, felhőn soha.

Ha hiszitek, ha nem, de miért is ne hinnétek el, ha én mondom!

Annyira magas volt, hogy három, ha nem négy hétig tapostam a lépcsőket, mire felértem. Szerencsém volt, mert hol ezen, hol azon az emeleten enni s inni kaptam. Hanem, tudjátok, hová értem? Egy ki tudja, én nem, hány csillagos étterembe. Virágokat, bokrokat, még fűvet is láttam magam körül, mintha egy liget közepébe tévedtem volna. Csak a madarak hiányoztak. Igaz, olyan hangosan szólt a zene, hogy egyetlen madár sem tűrte volna el.

- Mit parancsolok? - állt elém a pincér.

- Semmit - mondom. - Csak szétnézni jöttem fel ennyire magasba.

- Miért nem liften jött?

- Két okból - nyelveltem vele, mire egészen megbátorodtam. - Mert nem tudtam, hogy van, meg, ha tudom se szállok bele, mert mi történik, ha leszakad?

- Na, akkor fel is út, le is út - olyan mérgesen esett nekem, hogy majdnem fellökött.

- Téved, mert fel nincs út, csak le!

- Akkor ugorjon, de gyorsan!

Mit tehettem. Kinyitottam az esernyőmet, s zsupsz, leugrottam. Jó darabig nem volt baj, de később kifordult az esernyőm, és én csak zuhantam, zuhantam. Hopp! Egy óriási cirkusz, kifeszített, ponyva sátrára zuhantam, amely úgy rúgózott alattam, hogy majdnem felkacagtam, s újra hopp, beszakadt, és én kifordított esernyőmmel a kezemben a porond közepére pottyantam. Az egyik idomár lovász, meglehet bohóc nekem esett, hogy megver, de a közönség, azt hitte: ez is az előadás-hoz tartozó mutatvány, óriási tapsba kezdett, amelynek az lett a vége, hogy békén hagytak.

Alig győztem az éljenző, a tapsoló közönség előtt hajlongni.

Végül be akartak szervezni a cirkuszosok közé. Nem álltam rá, mire egy marék pénzt nyomtak a kezembe, s útnak engedtek.

Lépten-nyomon bejártam Amerikát, ahol annyi a fegyver, mint nálatok a parittyá. Ha összekapnak, előkapják, és lelövik egymást. Jártam az őserdőkben is. Annyi, de annyi majmot láttam a fákon, hogy no! Milyenek voltak, mint teszem azt az anyósom, meg az egyik szomszédom.

Miután mindenre ráuntam, elhatároztam, hogy hazamegyek. Több embert megkérdeztem: hogyan s miként kerülhetnék haza. A vállukat vonogatták. Mire egy derék néger utcasöprő, igen jóságos ember volt, magyar férfival hozott össze. Mert, ezt még nem mondtam, magyar ember mindenhol akadt, aki végre mindent szóról-szóra elmagyarázott:

Menjek át egy kis tengeren, ahol másik amerikai országba jutok, ugyanis Amerika több országból tevődik össze. Keressem meg a kikötőt, s üljek fel az egyik hazatartó hajóra!

A kis tenger kikötőjénél, dehogy volt az kicsi, se vége, se hossza, azt mondja egy pipás matróz: mani, mani!

Mire én olyan jól nevettem, hogy a könnyem is kicsordult.

- Mami, mami? - nem látod, hogy én papi s nem mami vagyok?

Szó-szót követett, végül elzavart.

Megyek, megyek a parton, mígnem egy hatalmas bálnát látok lubic-
kolni a vízben.

- Idefigyelj! - kiabáltam rá. - Mennyiért vinnél át a másik partra?

Amerikában jártam, ahol minden a pénz, csak a pénz! Hal volt, állat,
igaz, de a pénz, neki is csak pénz, nem?

Szó ide-szó oda végül egy maroknyi pénzben egyeztünk meg.

A hátára pattantam, s jól belekapaszkodtam az uszonyába. Annyira
sebesen haladt, hogy majdnem lefújt hátáról a szél. Végre part elébe
értünk, ő olyan hirtelen megállt, hogy orra buktam, kis híján bele a
tengerbe.

- Itt vagyunk - szólt hátra. - Fizess ki, s szállj le!

- Hohó! Úgy egyeztünk meg, vetettem a szemére, hogy partra teszel,
nem a vízbe.

Feldobta a farát, és olyan nagyot bukfaceztem, hogy egyenesen kint
a parton találtam magam. Majdnem kitörtem a nyakamat.

- Egy fillért sem kapsz, mert kidobtál, meg vízben élsz, minek neked
a pénz? - nevettem ki, mire olyan méregbe gurult, hogy majdnem szét-
pukkadt.

Iszonyatos csapkodásba kezdett, annyira, annyira csapkodta a vizet,
mígnem, halljatok csodát: a tenger kiöntött. Igencsak futnom kellett,
hogy utol ne érjen az árja.

Mentem, mentem, végül egy kikötőre bukkantam. Nagyon megörül-
tem, mert azt hittem, sosem talállok rá.

- Mennyiért vinnének haza? - fordultam a parton pipázó matrózhoz,
azt is megmondva hová.

- Ingyen is, ha te leszel a hajónk kapitánya.

Sosem ültem hajón, látni is csak a Dunán láttam hajót, de miért ne
lehetnék kapitány? Ha elvisznek vele, pláne. Majd beletanulok, mint
kiskutya az ugatásba.

A kezébe csaptam, felszálltam a hajóra, s máris indultunk.

Úgy ment minden, mint a karikacsapás! Mást sem tettem, csak a fe-
délzetten ücsörögtem, pipáztam, meg a tengert nézegettem. A halakat,
a jövő-menő hajókat, meg mindent. Csuda jól éreztem magam.

Enni- s innivaló is akadt. Csak só nem volt, míg rá nem jöttem va-
lamire. Belenyomtam kezemet a vízbe. Kihúztam, megszáritottam a
napon, s a ráragadt sót szépen belesöpörtem az ételbe. Valamennyi
matróz elképedt: évtizedektől járták a tengert, és nem jöttek rá!

- Léket kapott a hajónk fenéke. Ömlik be a víz! - kiabálta a hajófe-
nékről az ott szolgáló matróz.

- Hajaj! - vakargattam a fejem, mialatt csak néztem, csak néztem, mint ömlik be a víz, mígnem rájöttem valamire. A fedélzet korlátjához léptem, és leszóltam az egyik végig a hajónk mellett úszó hatalmas halnak.

- Látom, magasakat ugrasz, de fogadom: nem tudsz felugrani a hajónkra, ahol ugyancsak sok most a víz.

- Én-e? - vert a mellére, s zsupsz, máris beleugrott a hajónkba beömlött vízbe.

Megtapsoltam, hadd örüljön neki, majd ismét rászóltam.

- Ide be, igen, de ki nem, igaz?

- Próbálkozott, próbálkozott, miután semmiként nem sikerült így fakadt ki.

- Kevés a víz. Nem tudok neki lódulni.

- Az már igaz - vágtam rá cselesen. - Ússzál ki alul a lukon!

Nem kellett tovább biztatnom, félt, hogy bent ragad. A lukhoz úszott, és mint a dugó, beleakadt, ugyanis a hal eleje vékony, a közepe vastag volt.

A matrózaim gyorsan bekapcsolták a szivattyút, s percek alatt kiszívták az összes beömlött vizet. A lukat a hallal együtt befoltozták.

Vígan haladhattunk tovább.

A fele úton járhattunk, amikor azt jelentették, hogy lemerültek az akkumulátorok. A hajó tovább haladhat, mert olajunk bőséges, csak a villany konnektorok nem működnek, meg a hajó fenekében koromsötét van. Egymásnak ütköznek a matrózok.

- Heverjete le, amint én is teszem, amíg gondolkozom, mert egyelőre semmi sem jut az eszembe.

Reggeltől estig törtem a fejemet, míg végre kipattant a szikra.

- Várjuk meg a delet, amikor a legerősebben süt a nap!

- Most nem lehet? - szólt közbe a szakács. - Oda szeretném tenni az ételt, mert délben ebédelni szeretnének a matrózaink.

- A krumplit, a répát máris pucolhatod, s várj!

Vártak, csak vártak, amit hamar eluntak, mert a matróz népség nagyon türelmetlen. Azonnal lázadnak, ha valami nincs rendben.

- Te vagy a kapitány! Neked kell megoldanod, hogy világos legyen a hajó testében!

- Meg is oldom, csak egy kis türelmet kérek.

Vége dél lett. Annyira erősen sütött a nap, hogy majdnem meztelenre vetkőztek a matrózaim. Én is izzadtam. Szinte égetett a korlát vasa,

ha hozzá értem. Mezítláb pedig lehetetlen volt közlekedni a fedélzeten.

- Matrózok! - kiáltottam egy nagyot. - Hozzám!

Pillanatok alatt mellettem termet mindenki.

- Mindnyájan kezetekbe kaptok egy vedret, és ismét mellém rohantok!

Így történt.

- Tartsátok a vedreiteket a nap felé, majd ha megteltek napfénnel, rohanjatok le a hajótestbe, és loccsantsátok ki az utolsó fénycseppig az egészet!

Tízszer, meglehet többször oda-visszarohantak, mire lent is olyan világosság támadt, mint fenn a fedélzeten.

Nagyon örültek. Még énekeltek is olyan jókedvre derültek.

Mialatt mulattak eszembe jutott, hogy az egyik kabinban, melyikben, melyikben...lemerült akkut láttam.

Felhozattam, oszt kirakattam a napra.

Két napig, ha nem háromig hagytam a napon, mire úgy feltöltődött napfénnel, hogy majdnem felrobbant.

Bekapcsoltam a fő áramforrásba, mire az éjjeli világítás is megoldódott, mert mondanom sem kell, éjjel hiába kapcsolgattuk fel a villanyt, nem gyulladt fény, meg nappal is sötét volt, ha nem hordtunk be vedrekkel napfényt.

Mindennek az lett a következménye, hogy örökös kapitányuknak nevezték ki. Valósággal meg kellett lógnom előlük, mikor Pestre értünk fel a Dunán, ahonnét hazaérhettem.

Mese, vagy igaz volt? Döntse el ki-ki, amint akarja...

Első napom az iskolában

Kedves gyerekek! Jártok iskolába, nem, fogalmat sem alkothatok róla. Ha nem jártok iskolába, majd fogtok, ha igen: biztosan emlékeztek az első napra.

Azt szeretném elmesélni nektek: mi történt velem az első napot megelőzőn, és amikor először tettem be a lábam réges-régi iskolámba, amelynek már a romjai sem léteznek.

Nem tehetek róla, nekem a szeptember a legszívszorongatóbb hónapom.

Miért?

Mert, ha akarom, ha nem eszembe jut az iskolás éveim kezdete, pontosabban az első három napom, és az azt megelőző események ilyen-olyan sodródása.

* * *

Szégyellem, nem, rendkívül pajkos... Pajkos? Kifejezetten rossz gyerek voltam. Csínytevéseimnek, „vétkeimnek” se szeri, se száma. Az öt testvérem közül - általános hiedelemként -, én bizonyultam a legrakoncátlanabbnak. S mint afféle betörés előtti csikó a hámról, halani sem akartam az iskoláról.

Az éppen akkori barátommal - mert nekem, ahány, legyen az, akár cigány s más gyerek akadt a mi kis falunkban, annyi pajtásom volt -, Zara Tibivel elhatároztuk, sőt szentül megfogadtuk: mi ugyan sohasem járunk iskolába!

Nem és nem!

Indok? Mert, minek az, és kész! Mindezekből következik, hogy ennek a nem éppen ildomos elhatározásunknak a „kivitelezését”, nem beszéljük meg tüzetesebben. Nem, és kész! A többi? Elbújunk, megszökünk..? Amint a helyzet megkívánja majd!

Lesz, ami lesz!

Anyámnak - félve a megverésemtől, mert nagyon gyakran „eljár a keze”, dehogy mondtam el a szándékomat, ám ki más, ha ő ne ismert volna? Egy-egy elejtett szó, torz grimasz, szokatlan vállrángatás, elszánt, dacos, durcás tekintet is elég volt, hogy belelásson az iskola ellen háborgó lelkembe, s azzal kapcsolatos gondolataim fortyogásába.

Nem győzködött, se szép szavak, se háborgás, semmi. Csak alkalmadtán, már amennyi ideje maradt rám a hentesüzletünk s a négy testvérem miatt, célozgatott rá: Értsek belőle, ha akarok!

Ilyen, meg olyan jó az iskola...!

Jó a fenét! - rángattam magamba zárkózottan a vállamat. Meg tanulsz írni s olvasni! - rakta elém máskor kártyaként a színes lapokat -, mert csendőr leszel, igaz? - Tényleg az akartam lenni, mint valamenynygyerek abban az időben, hacsak nem mozdonyvezető! - Miként írod be a rossz embereket a noteszedbe? Annyit magamtól is megtanulok. Máris sok betűt ismerek, holott nem jártam iskolába, morgolódtam csontot rágó kutyaként, mert megszólalni, ellentmondani sosem mertem. Hogy kikapjak? Azt nem! Sok szép mesét olvasgatsz...! Akar a nyavalya olvasni, habár tényleg szerettem a meséket. Hallgatni, és nem olvasni!

Ilyen és más, ma már elfelejtett csendes betörésnek szánt megjegyzések közepette érkezett el, a nem várt szeptember elseje, az iskola-kezdés napja.

Nem csűröm-csavarom, mi játszódott le bennem s körülöttem, mennyire botrányosan viselkedtem, hogy se a szép szó, se a meghíúsulásuk után következő ilyen-olyan büntetés: asztallábához térdepeltetés, a nadrágom alapos „kiporolása” -, hacsak a csupasz nadrágomról lett volna szó, ám az rajtam volt -, nem használt. Végül, szegény apám, aki már akkor is beteg volt, nemsokára meg is halt, nehogy világgá fussak, mert ő nem tudott volna utánam rohanni, szégyen ide, szégyen oda, szépen..., dehogy szépen, hosszú ideig faluszerte emlegetett, óriási botrány közepette: ordító, kapálódzó csikóként vezetett, cipelt fel az iskolába.

Dacosan, bösz kis bikaként, a sok sírástól maszatos s feldúlt, mindenre elszánt képpel, köszönés nélkül betuszkoltan álltam a kisaszszonyka előtt - így neveztük a tanító néninket -, aki mindent elérve, a biztonság kedvéért a leghátsó padba, a „nagyok” közé ültetett.

Zara Tibi - azonnal felfedeztem -, a többi elsős között ült, a legelső padokban. Sunyin lestem rá, mintha nem is venném észre.

Miután, szegény édesapám, önmaga és mindenki előtt szégyenkezve kioldalgott a kisiskolánk egyetlen tanterméből, Rosta Karolina, a kisasszonyka, valamennyi elsősnek, így nekem is, „szoktatóként” egy szelet csokoládét adott, amelyet a „nagyok” epedező, irigykedő pislogásainak közepette - mert nagy szó volt akkoriban a csokoládé, amikor kenyér is kevés akadt - bemajszoltam.

Aztán, uzsgyi: felpattantam, és átugrálva padközöket, a padok tetején ugrálva, az ajtó felé rohantam.

Máig álmodom az eközben átélt élményeimről. A lábam felé kapkodó, képzeletbeli, sziszegő kígyóként kinyúló karokról: kapd el! - felkiáltásokról. A poklok tűzének, kénkövesen izzó, vörös lángnyelveiből, ki-kifortyanó kis ördögök, az ide-odarúgó lábszáramat meg-megérintő, elkapni akaró, apró és megperzselő képzeletbeli tűzcsóváinak fel-fellobbanásáról.

Hogy valójában, miként történt? Álom volt-e, vagy valóság? Manapság csak a máig vissza-visszatérő álmaim rémképeinek mozaik darabkáiból rakosgathatom össze egységes képpé az akkor történeteket.

Zara Tibi, az üldözősereg közé vegyült. Később szépen kivált a sorban lemaradó, erősen lihegő, üldöző fiúk közül, és a nyomomban loholt tovább utánam... Hogy miként került mellém, természetesen csak később, a Templom-dombon álló, karcsú, gótikus templomtornya tövében, kimerülten kuporogva tudtam meg tőle.

Cinkosan összenevettünk.

- Te is, én is? Sikerült!

Hosszabb, kissé bizonytalan - esők esetén a lezúduló vizektől, gidres-gödrössé vált -, nyaktörő utakon való barangolásunk után, a távoli, az igen magas és káprázatosan szép Kálvária-hegy, impozáns kápolnájától, a se kezdete, se vége erdő, jóval távolabb eső, óriási fákkal övezett részén állapodtunk meg. S mivel az idő igencsak eltelt - már esteledett -, lehullott, száraz falevelekből hatalmas „fészket” készítettünk, a közelünkben lévő, legnagyobbnak tűnő, vastag törzsű, odvas tölgyfa tövében.

A gyönyörű hegyvonulatok között, a sosem tapasztalt, romantikusan lenyűgöző alkonyt, félelmetes éjszaka követte.

Egyetlen mukkot sem szóltunk egymáshoz.

A jól sikerült szökés élménye, a mindegy miként kivívott szabadság gyönyörű, egyben, ha nem is szokatlan, mégis hátborzongató félelmünk a vadontól, amely közepette háborgó lelkiismeretünk marcangolása, összekeveredett a mindent elsöprő elszánásunkkal, az eladdig sohasem ismert, furcsa bizsergéseket okozó, csodákra éhező gyermeki lelkünkben.

Iskola? Legyen, ami lesz, soha!

Sosem felejttem el azt az éjjelt. Leírni sem tudom. Minek is, amikor sosem lesz, sosem élhetek át már olyat, amilyen akkor volt, amelyet

mi ott ketten, az óriási tölgyfa tövében összegyűjtött avarban, egymáshoz bújva „átvészeltünk”.

A mindent bemocskoló s körülölelő éjjel fekete leplére, élénk kék tűzcsóvákat firkáló szentjánosbogarakat, ahány, annyi képzeletbeli boszorkány, félelmetes libegéséhez hasonlítottuk. Az egy-egy őz vagy szarvas, száraz gallyakat ropogtató lépteinek közelünkben megtorpanása, majd riadt tovavágtatása, életünkre törő haramiák rémtetteit juttatta eszünkbe. A rekedt köhintéseknek hangzó vaddisznókondák rögögei, koslatásai, a kanok agyaráinak felborzolódtott képzeletünkben félelmetes, felnyársalni akaró, fel-felvillanásai, még szorosabb érzelmi és testi összegabalyodásra készítettek bennünket. És a mindezeket betetező, fekete sejtelemmel tele, mindent elnyelő, kézzel is megmarkolható, sohasem tapasztalt, egyre fokozódó sötétség, a hallott vagy csak elképzelt rémmesék szörnyűségei, borzadályai, amelyek a fejünkben kavaroztak?

Mindezeket összevetve, borzalmas éjjelünk volt!

Másnap, dehogy élveztük az ébredező, az őszi erdő leírhatatlan vibrálását, itt-ott még daloló madarak fel-felhangzó trillájának szívetleket gyönyörködtető áriáit, az útra kelésük előtti reggelijüket, s a nappali vackaikat kereső őzek, meg a fényes agancsú, magányos szarvasbikák, a zömök, de büszke vaddisznók méltóságteljes elvonulását, a fák lombjain átszűrődő, hiába a kora reggel, fáradtnak vélt napfény csíkocskák káprázatos színekben pompázó szivárványpamacsait...

Egymásra lestünk, és ha szótlánul is, „mindent megbeszélve” útra keltünk.

Mind a ketten tudtuk, hová. Haza, ahol ki tudja hányan s kik, összevissza keresnek minket!

A bibliabeli tékozló fiúhoz hasonlóan - csakhogyan engem sem a bőséges lakoma, sem az udvart söpörgető szolgák színes hada nem várt -, szánavas, megtört, bocsánatért esengő ábrázattal álltam a keresésem-től megrogyant anyám elé, aki - várakozásomtól eltérően, legnagyobb öröömre - nem vert meg. Magához szorított, és megbocsátón meg-simogatta a kócos fejemet, mire én keservesen elsírtam magamat.

* * *

Attól a naptól kezdve - hihető, nem, miért s hogyan, nem tudom, csak sejtem - én voltam reggelről reggelre az első, aki bedugta kopasz fejét az iskola tömör, repedezett, régimódi, szürke, vastag fa ajtaján.

Szegény, beteges Juli néninek, a takarítónőnknek segítettam a tűzifa felaprításában, az alágyújtósok vékonyra hasogatásában, behordásá-

ban, és a hatalmas, fekete, kerek, vaskályha körüli „felstócolásában”, akinek, haza-hazalátogatásaim során, sokat elnézem a temetőben, a templom bejáratával majdnem szembeni, szegényes sírkövébe ágyazott, ovális alakú, és már igen elmosódott, de az én emlékezetemben még mindig nagyon élénken élő fényképét.

Zara Tibi sírjára - nem tudva a haláláról, ugyanabban a temetőben barangolásom során -, teljesen véletlenül bukkantam.

Sajnálom szegényt. Nyugodjon békében!

A kócos baba

Olyan csend volt Mónika szobájában, hogy - igaz a nyitott ablakon - a fecskék ficcserezése, a hatalmas nyárfán hancúrozó, verekedő verebek csicsergése, a közeli erdőtől az állandóan rejtőzködő kakukk, dalamos kiabálása is behallatszott, nem beszélve a kis kertben lévő tücskök és szöcskék, folyamatos ciripeléséről.

A kócos baba, ki tudja mennyi ideje, igazgatta, fésülgette a haját, gubancolta ki a kócait a hatalmas tükör előtt.

Rajta kívül most csak ketten tartózkodtak a kis szobában: a plüssmaci és a cintányéros bohóc. Az egyetlen fotelban ültek.

A kócos baba éppen lerakta a fésűjét, amikor a bohóc, teljesen váratlanul nagyot csapott a cintányérjára.

A plüssmaci és a kócos baba ijedten összerezzentek, s kisuvadt szemekkel lestek a bohócra.

- Meddig fésülködsz még? - kiáltott a bohóc a kócos babára, miután ismét nagyot csapott a cintányérjára.

- Ameddig akarok! Semmi közöd hozzá! - szájalt az.

- Én meg addig verem a cintányéromat, ameddig akarom.

- Én meg morgok, s bömbölök - csatlakozott váratlan a bohóchoz a plüssmaci.

Olyan iszonyatos lárma keletkezett, hogy a kócos baba befogta a fülét, és rájuk ordított.

- Megsüketülök. Hagyjátok abba! Összekötöm a hajamat, és a helyemre ülök.

Hiába, mert azok egy fikarcnyit sem tágítottak, mire a kócos baba mérgében az ablakhoz rohant.

- Unlak benneteket, meg se szalag, semmi, addig megyek, amíg nem találok valamit, amivel összeköthetem a hajam - s kiugrott az ablakon.

Elsőként a kutyával, a hatalmas, a hű, dús szőrű, gubancos farkú magyar kuvasszal találkozott az udvaron.

- Te? - fogta kérdőre a hatalmas, a hű, dús szőrű, gubancos farkú kuvasz.

- Kiutáltak, meg látod mennyire kócos a hajam. Nem tudsz valamit, hol, nem tudom, amivel összeköthetném?

- Mónika így, kócosan szeret - mordult rá a hatalmas, a hű, dús szőrű, gubancos farkú kuvasz, a maga mély hangján. - Órákig cibálja a hajadat a fésűjével.

- Hiába, ha engem meg nagyon zavar. Állandóan az arcomba lóg a hajam. Nem győzöm félre simogatni.

- Szívesen odaadom a láncomat. A kutyaházam előtt hever a földön. A bundámba törlöm...

- Menj már! - nevette ki a kócos baba, a hatalmas, a hű, dús szőrű, gubancos farkú kuvaszt, miközben ezt is hozzá tette: - Kutyának vélsz engem is?

Távolból előbb egy, majd rögtön rá több kutyaugatás hallatszott, amire a hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz, mint az udvar hűséges őre azonnal felütötte a fejét, és mérgesen csaholva a kerítéshez rohant.

- Mi történt? - kiabálta utána a kócos baba.

- Azt jelezték, hogy idegen kutya kóborol az utcán - kiabálta vissza dühös vonyítása közben a hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz.

Miután elcsendesedett a környék, a hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz azzal a megjegyzéssel, hogy tovafutott a túlsó oldalon, visszaroht a kócos babához.

- Te..., te megérted más kutyák ugatását? - csodálkozott rá a kócos hajú baba.

A hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz értetlenül csóváltgatta a fejét: lehet ezt nem megérteni?

- Kutya vagyok, mint a többi! Amelyik most is ugat - magyarázta -, hallgasd csak! Örül, mivel hazatért a gazdája, amaz meg a postást zavarja.

- A postást! Miért?

- Kutyaszokás. Én is szívesen kiharapnám a bőrtáskáját, vagy a biciklije gumiját - vicsorgatta a fogát a hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz.

Nem folytathatta, mert a cica közeledett feléjük.

- Nem bántasz? - fordult a hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvaszhoz.

Az válasz helyet megfordult, s morogva otthagya őket.

- Cica! - szólította meg a kócos baba. - Nem tudsz valamit, amivel összeköthetném a hajam? Vékony, vagy annál is vékonyabb, vastag,

vagy annál is vastagabb, fehér kék, sárga, piros, zöld vagy akármilyen színű szalagot?

- Sajna, nem. De, miért akarod össze- vagy átkötni, amikor így szép?
- Állandóan az arcomba lóg, meg hamar összekócolódik.

A cica sem folytathatta, mert most meg a hatalmas taréjú s sarkantyús kakas rohant a kócos baba mellé, akitől, mióta megcsípte nagyon félt, összeborzolta a szőrét, felkunkorította a farkát, és eloldalgott.

A hatalmas taréjú, sarkantyús kakas, nagyot kukorékolt, majd szét-tárta a szárnyát, kettőt-hármat csapkodott, oly nagy port vert fel, hogy a kócos baba az orra elé kapta a kezét, és elfordult.

- Te, aki annyit adsz magadra - szájalt a hatalmas taréjú s sarkantyús kakas - csak kényeskedsz, kényeskedsz, most itt a porban?

- Megszöktem - fordult vissza, maga elől hesengetve a port.

- Miért - rikkantott rá a hatalmas taréjú s sarkantyús kakas.

- Mert kiüldözött a maci és a bohóc, és - mindkét kezével beletúrt - a hajam, a hajam! Látod, mennyire kócos. Nem tudsz valamit: vékonyat vagy annál is vékonyabb, vastag vagy annál is vastagabb, fehér, kék, sárga, piros, zöld vagy bármilyen színű szalagot, amivel össze vagy felköthetném, hogy ne lógjon az arcomra?

A hatalmas taréjú s sarkantyús kakas szétlesett, majd összebb húzta a nyakát, s megcsóválta nagy taréjú fejét.

- Sajnos nem segíthetek.

Nagyot ugrott, ismét kukorékolt egyet, és tovafutott.

A hatalmas nyárfán ülő, vén, hosszú csőrű, koromfekete varjú károgni kezdett.

- Kár, kár, hogy az ablakon kiugrottál. Mónika összevissza keres majd, meglehet sír is miattad. Kár... kár!

- Valósággal kiüldöztek a szobájából. Meg, nézd, milyen a hajam! Össze vagy fel szeretném kötni, vékony, vagy még vékonyabb, vastag, vagy még vastagabb, fehér, kék, sárga, piros, zöld, vagy bármilyen színű szalaggal...

- Kérjél Mónikától! - károgott közbe a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjú.

- Nem ad.

- Gyere, ülj a hátamra, kiviszlek az erdőbe a szemüveges, mindentudó, bölcs bagolyapóhoz.

- Nem ejtesz le?

- Ha jól a tollaimba kapaszkodsz, nem.

Máris leszállt. A kócos baba, mielőtt a hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz elkergethette volna a hátára pattant. A hosszú csőrű, vén, koromfekete varjú felszállt, ám az odarohanó, hatalmas, a hű, dús szőrű, lompos farkú kuvasz így is kitépett belőle a fogaival néhány farktollat.

- Huja, hó, hej de jó, énekelt örömeiben a szédítő magasság mámorától megszédült kócos baba.

A hosszú csőrű, vén, koromfekete varjú az erdő közepén, hatalmas tölgyfára ereszkedett le.

- Szállj le! - káromgott a kócos babára.

- Sosem voltan még fán. Ha netán letörik alattam az ág, s leesek?

Az utolsó szó a szájába rekedt, mert az óriás tölgyfán lévő odúból, hogy s mint nem vette észre, maga a szemüveges, mindentudó, bölcs, bagolyapó bújt ki.

- Kit csíptél fel, már megint? - hurrantott a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjúra, - cipeled ide, amikor a legszebbeket álmodom!

A kócos baba ijedten kapaszkodott a tölgyfa vastag ágába.

- Hát...! - vakargatta hosszú csőrével zavartan a hasát a vén, hosszú-csőrű, koromfekete varjú. - Segíts rajta! Kiutálták, mire megszökött.

- Mi a bajod? - mordult a legkedvesebb álmából felzavart, szemüveges, mindentudó, bölcs bagolyapó, nem a legkedvesebben a kócos babára, aki sírva válaszolt:

- Kiutáltak, s megszöktem...

- Ezt már hallottam - huhogott rá a szemüveges, mindentudó, bölcs bagolyapó. - Folytasd!

- Nézd, mennyire kócos vagyok. Állandóan az arcomba lóg a hajam, amely nagyon zavar. Nem tudnál szerezni vékonyat, vagy annál is vékonyabbat, vastagot, vagy annál is vastagabbat, fehér, kék, sárga, piros, zöld, vagy akármilyen színű szalagot, amellyel össze vagy felköt-hetném a hajam?

A szemüveges, mindentudó, bölcs bagolyapó nemcsak felhorkant, rövid szárnyaival mérgesen csapkodta a faágat, amelyen ült. A kócos baba ijedten kapaszkodott a legközelebbi faágba, s remegve leste a felháborodott, szemüveges, mindentudó, bölcs bagolyapót.

- Mi vagyok én? - huhogta a szemüveges, mindentudó, bölcs bagolyapó tovább verdesve a szárnyaival. - Kereskedő? Boltos? - majd se szó, se beszéd több, visszabújt a faodújába.

- Kár, nagy kár, hogy kikosaraztál - káromgott a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjú.

- Vidd be a városba, ahol sok bolt van! - ugrott elő a hatalmas tölgyfa másik oldalán lévő odújából, a hegyes fülű, nagyfarkú mókus.

- Mennyire igazad van - kapott fejéhez bal lábával a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjú.

A kócos baba mellé ugrott.

- Ül vissza a hátamra! Berepülök veled a városba, ahol az egyik bolt előtt leteszlek a földre.

- Köszönöm szépen - hálálkodott a kócos baba, miközben felült a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjú hátára, s jól bele kapaszkodott a tollába.

- Ujjé, repülünk, s igen jó a kedvünk! - dalolta fent a magasban, repülésük közben.

A kócos babának annyi ideje sem maradt, hogy alaposan szétlessen a magasból, máris a városba értek.

- Mennyi, de mennyi emeletes ház! - hajolt közelebb ott a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjú füléhez.

Ám nem folytathatta, mert az merőn lefelé fordulva - a kócos baba azonnal lebukott volna, ha hirtelen nem kapaszkodik meg a tollaiba - miközben az pörölyként, két lábát kihegyezve, himbálózva lecsapódott a földre.

- Majdnem kiköptem a nyelvem - mordult a kócos baba a vén, hosszú csőrű, koromfekete varjúra.

- Szállj le, megérkeztünk! - vágta rá az. Miután a kócos baba leszállt róla azonnal felrepült. - Semmi közöm többé hozzád! Boldogulj, amint tudsz! - káromta már fent a magasban.

A kócos baba könnybe lábadt szemekkel lesett körbe.

- Merre menjek, hol vegyek vékony, vagy annál is vékonyabb, vastag, vagy annál is vastagabb, fehér, kék, sárga, piros, zöld, vagy bármilyen színű szalagot, amellyel össze vagy felkötöm a hajam, amikor egyetlen fillérem sincs, meg boltot is, hol találok ennyi ház között?

Elindult, ment, mendegélt, lesett erre, meg arra, mígnem az egyik kirakatra pillantva, hirtelen megmerevedtek a lábai.

„Használt játékkereskedés” - olvasta az üvegre ragasztott papírcsíkon. Nem mert bemenni, a kirakatba rakott különféle állatokat leste, mert volt ott minden: plüssfigurák, Barbie-babák, ólom- és műanyagkatonák, felhúzható autók, mozdonyok, fából készült játékok. Kerek- s hintalovak, meg sok más. Fejét szorosan az üveghez nyomta, amikor kinyílt az ajtó.

Sötétzöld munkaköpenyes férfi jött ki, lépett melléje.

- Te? - simogatta meg a haját.

A kócos baba nagyon megijedt. A szavak maguktól rebbentek ki a száján. Szalagot keresek, vékonyat, vagy annál is vékonyabbat, vastagot, vagy annál is vastagabbat, fehérét, kéket, sárgát, pirosat, zöldet vagy akármilyen színűt.

- Gyere be az üzletembe - se szó, se beszéd több, elkapta a kezét és bevezette a cseppet sem vonakodó kócos babát, ahol felkapta, és erővel a többi baba mellé rakta az egyik, magas polcra, amelyen mindenféle baba létezett: ilyen-olyan népi ruhás, különféle divatos, agyonhasznált Barbie-baba, akadt koszos ruhájú, arcú, gyér hajú, kissé sérült, sokszoknyás és sok más baba is.

Kócos baba úgy érezte magát, mint úri kisasszony az egyszerű, általa lenézett népség között, amiért elkiáltotta magát:

- Nem akarok itt maradni!

- Pedig - vágta rá vihogva a fiatal boltos -, addig, amíg meg nem vesz valaki, ott kuksolsz, kisasszonyka!

- Engem azért hozott ide a vén, hosszúcsőrű, koromfekete varjú, hogy vásároljak...

- Ha van pénzed, tessék parancsolni, kisasszony!

- Vékony, vagy annál is vékonyabb, vastag, vagy annál is vastagabb, fehér, kék, sárga, piros zöld vagy akármilyen színű szalagot akarok, amivel át vagy felköthetem a hajam.

- Az is, minden van, hoci a pénzt, és kapsz, noha mondtam, csak akkor veszlek le a polcról, ha valaki megvesz.

A kócos baba sírni kezdett. Most bánta meg először, amiért megszökött.

- Megszöktem, mert...

- Engem nem érdekel a mert. Meglógatl, bünt követtél el, most lakolsz.

Olyan hangosan sírt, hogy a többi babák mind rámordultak.

- Köszönés nélkül telepedtél le közénk...

- Erőszakkal raktak ide - szrepegott közbe a kócos baba.

- Ráadásul - szavalták kórusszerűn - zavarasz is bennünket! Töröld meg a szemed, fogd be a szád s hallgass!

- Jól van, no! - sértődött meg a kócos baba, fordult el mindannyijuktól dacosan.

Közben valaki belépett a boltba. Ólomkatonát vett a fiának. Fizetett, s hiába epekedtek a többi játékok, hogy hátha őket is megveszi, legalább megnézi, kiment az üzletből.

Egy nap, két nap, már a hetedik is elmúlt, amikor egy iskolatáskás kislány nyitott be az üzletbe.

Kócos baba azonnal megismerte. Nemcsak a két kezével, a lelógó lábaival is integetett neki.

- Itt vagyok! - kiabálta is.

Mónika és az üzlet vezetője egyszerre figyeltek rá.

- Az én kócos babám - örömujjongott, mind a két kezét feléje nyújtva Mónika.

- Vedd meg! - emelte le a polcról, nem rakta le a pultra, végig a kezében tartotta.

- Az enyém. Megszökött - erősködött Mónika.

- Amit itt látsz, az mind az én tulajdonom. Kié volt, nem érdekel. Ez üzlet, angyalom. Adok-veszek. - Megmondta az árát, s folytatta: - Ha van pénzed, fizess, és máris viheted, ha nincs, szépen visszarakom a helyére.

Mónika maga elé kapta az oldaltáskáját, pénzt vett ki az erszényéből és fizetett.

Miután kézébe kapta a kócos babáját, az egyik kezét fogva eltávozott az üzletből.

- Nagyon haragszol rám? - suttogta kint sírásra álló hangon a kócos baba.

- Ezt majd otthon beszéljük meg.

- A maci és a bohóc üldöztek el. Egyikük ijesztően morgott, a másik dobhártyát kilukasztón verte a cintányérját...

- Pedig ezen túl is velük együtt laksz majd a szobámban.

- Mondd meg nekik, hogy ne ricsajozzanak ennyire hangosan, amellyel mindig nagyon felbosszantanak...

- Rendben van, beszélek velük.

- A hajam is nagyon bosszant - panaszkodott tovább -, állandóan a szemembe lóg.

- Ne is folytasd! Mielőtt megszöktél, szép, piros szalagot vettem neked, hogy össze- vagy átkösd vele a hajad.

- Megvan még? - ujjongott a kócos baba, olyannyira, hogy valósággal megrángatta Mónika kezét.

- Mivel elszöktél, szép, nagy masnit kötöttem belőle a maci nyakába.

- Vedd vissza tőle! - esedezett a kócos baba.

- Végleg az övé marad - és tovább vezette a síró kócos babát.

Ki mit gondol, megérdemelte?

A bolond királykisasszony, és a kovács legény

Igaz volt-e, én bizony nem tudom. Beszélték. Szóval: volt egyszer egy gyönyörűséges királykisasszony. Olyan szép volt, hogy maga a Nap is megirigyelte. Fénye valósággal vibrált mérgében a királykisasszony gyönyörűségétől.

Aranyszőke, göndör haja a derekát súrolta. Nagy szemei most kinyílt, izzó búzavirágként díszelegtek. S azok a hosszú, felkunkorodó szempillái! Orra pisze, picinyke csókra érett szája, mint hamvasan pirosuló, két meggy szem. Arca a legügyesebb kezű festő vásznára méltó. Alakja, a legszebb Barbie babáéval vetekedett...

Ám, mint mindenkinek, neki is akadt hibája, nem is kicsi. Ha meg gondolta magát, ő pedig gyakran megbokrosodott, énekelni, táncolni kezdett, s mindent, de mindent lesöpört a kezével, vagy a földhöz csapott, ami a keze ügyébe akadt, legyen az évezredes családi kincs, a legdrágább aranszegélyű tányér, pohár, kancsó, ezüst kanál, villa, vagy akármi. Az is előfordult, hogy lekapta a titokban leselkedő apja fejéről a koronáját, s a földhöz csapta, amely dirib-darabokra törött. Napokig korona nélkül járkált az apja, amely igen nagy szégyennek számított akkoriban. Ha nem mondtam volna: édesanyja a születésekor meghalt. Az apja nevelte fel, ki tudja hány dajka segítségével.

Annyira féltek tőle, hogyha meghallották az énekét, látták a táncolását, az összes cseléd s mindenki rohant, hogy valamennyi törekeny tárgyat eldugjanak előle.

Ma megvették, a helyére rakták, holnap összetörten a szemétre került, amely szemétdomb egyre magasabbra emelkedett, olyannyira, hogy már a legbátrabb kakas sem merészkedett a tetejére, ha kukorékolni akart.

A király éjjel-nappal törte a fejét, tanácskozott a kamarásaival s egyéb főembereivel, amíg végre elhatározásra jutott.

Szabadulni kell a lányától, mégpedig olyképpen, hogy férjhez adja.

Ezen a napon döntött, amazon már világgá is hirdette.

Engedelmet kérek, elfelejtettem elmondani: a saját királyi édesapja, meg mindenki, aki élt-halt a hatalmas és igen pazarul berendezett palotában: bolond királylánynak nevezték el a király egyetlen, édes lányát, aki - amint már szó esett róla -, ha rájött a bolondéria: énekelt,

táncolt és mindent, legyen az bármi, ami kézzelfogható, a földhöz vert, darabokra tört.

Ugye fölösleges elmondanom, hogy a király felhívását követő napokban, annyira megtelt a királyi udvar, hogy sokan, a kertész óbégatásának közepette, a pompásan gondozott kertbe is kiszorultak.

A bolond királykisasszony elégedetten lesett körbe, majd váratlanul feléjük kiabált.

- Ahhoz megyek feleségül amelyitek a legerősebb.

- Azt akarod, hogy párbajozzunk, verekedjünk...? - kiabáltak, innét is - onnét is.

- Azt tesztek, amit akartok. Az kapja meg a kezemet, aki talpon marad, egyedül áll velem szemben.

Mi történt ezután? Mondanom sem kell. A királyfik egymásnak estek. Ki-kit, ki-hol ért. Kardok, szablyák villogtak, szikráztak, csaptak le kire-kire. Itt is-ott is vér folyt. Ijedten nyerítő lovak vágattak erre-arra, s ki a kapun, haza. Mert, ugye tudjátok: a lovak bárhonnét hazatalálnak. Szirénázó mentők tömkelege visított, hordta el a sebesülteket. Sok királyfi, ki gyalog, ki a lován, az meglehet a másén rohant, menekült ki a hatalmas kapun.

A király és a főurak mind a két kezüket a szemük elé szorították, és hangosan jajgattak.

Szörnyű látvány tárult az örömében táncoló, a keze ügyébe kerülő, hol ezt, hol azt a verekedő királyfik közé dobáló, bolond királykisasszony elé.

Mi lett a vége, mert ugye, egyszer minden véget ér. Egyetlen, igaz koronátlan, tépett, véres ruhájú királyfi maradt talpon, állt a királykisasszony elé, hajolt meg mélyen.

- A feleséged leszek! - nyújtotta az, a két, kicsiny kacsúját feléje, s ugrott az ölébe. - Máris magaddal vihetsz!

- Se a kocsim, se a lovam - nyögte a megtépázott királyfi.

- Sebaj! - kiáltott közbe a király. - Ott az én kocsim, azon már is magaddal viheted, kedves fiam! - Valamennyi főúr érezte, mennyire szabadulni akar a saját lányától, nem csoda, bőségesen megvolt rá az oka.

Így történt meg, hogy, miután mindent eltakarítottak az udvarról, a kertész helyrehozta a letaposott virágágyakat, végre csend honolt az egész kastélyban s környékén.

Semmi sem tart örökké, ez sem. Alig két hét, de az is meglehet három hét után, hat ló vontatta, pazar, fedett fedelű, főúri batár kocsi állt meg a király palotájának bejárata előtt.

Maga a király rohant ki elébe.

Kit emelt ki, vitt a karjaiban, maga a király elé az ismert királyfi, aki egymaga maradt az irtózatos harc után talpon, mint a bolond királykisasszonyt.

- Elegünk volt belőle. Valamennyi értékes, évezredes, törékeny kincsünket s egyéb, drága edényeket mind összetörte, a földhöz csapkodta, Király apám és az én koronámat is összetörte. Mai napig is javítják. Csináljon vele, amit akar, bármennyire szép is, egyetlen pillanatig sem tűrjük el bolondériáit tovább a palotánkban.

Lerakta, mélyen meghajolt, és visszaszállt az aranyselemmel kibélelt kocsijába, s úgy eltűnt, mintha ott sem lett volna.

A bolond királykisasszony első teendőjeként lekapta az apja fejéről a koronáját, és a földhöz csapta.

Mindenki kitalálhatja mi történt ezek után. Persze, persze: minden ugyanúgy történt, mint annak előtte, amelynek nem más, mint az lett a következménye, minthogy a király országgá hirdette: annak adja félkirályságával együtt feleségül a lányát, aki meggyógyítja, legalábbis leszoktatja a bolondériájáról...

* * *

Mindezek alatt, amint mindenütt - habár erről nemigen regélnek a mesékben -, nemcsak a király palotájában, az azt körülvevő falvakban is folyt az élet.

Abban a kis faluban is, amelyről szó esik.

Szép kis falucska volt - kristályvizű patak szelte ketté, a falut erdővel tele dombok határolták, amelyek szebbnél-szebb, vadvirágos s terebélyes fűzfákkal teletűzdelt rétekben végződtek.

Magában a faluban, minden létezett, amely az itt élők életmódjához szükséges: templom, üzlet, kocsmá, posta..., még kovácműhely is.

Ebben a kovácműhelyben, daliás, és igen csinos legény - Miskának hívták - volt a kovácmester. Inasként kezdte, segédként folytatta, amely közben - némi betegeskedés után - meghalt a mestere, aki miért, nem tudom, csakom-part az egész műhelyt ráhagyta.

Ez a Miska olyan ügyes mesterember volt, hogy nemcsak a falusi, hanem a szomszéd falukban lévő lovas gazdák is mind vele patkoltatták meg a lovaikat.

Nem csoda, hogy mindezek tudatában aranykezű mesternek tartották.

- Miska! - állt elébe egyik délből, ebéd közben az anyja. Egyébként kiskorától egyedül nevelte, az apjára rászakadt a bányá, amely alól a

mai napig sem tudták a holttestét kiszabadítani. - Reggel egy bögrényi tejet sem fejtem. Mind a két tehenünk teje elapadt.

- Fuccs a délutáni tejnek! - nevetett fel, félig derűsen, félig kíváncsin Miska. Az volt a szokása, hogy három óra körül az anyja kivitt a műhelybe egy nagy bögre hideg tejet, amelyet Miska jóízűn megivott. Kíváncsi azért volt, mert több napja hallja az anyja óbégatását: ma is, tegnap is kevés tejet fejtem, holott valósággal tömöm a két tehenet abrakkal s aprított burgundival.

Óvatosan körüllesett, majd, noha senki sem volt a közelükben, mégis súgta:

- Boszorkány jár a közelünkben...
- Boszorkány manapság! - nevetett fel Miska.
- Hol él maga, édesanyám?
- Napoktól panaszkodnak - három nevet sorolt fel -, az ő tehenük teje is elapadt. Gyurkó Dani egyik éjjel kileste. Egy nagy fekete macska lopódzott be az istállójuk ajtaján...
- Nem csukták be az ajtót éjjelre? - kérdezett közbe Miska, előbbi nevetésének maradékát is kicsurgatón...
- Nyár van. Melegek az éjjelek. Mindenki nyitva hagyja kissé az istállók ajtajait.
- Látja, erre nem gondoltam. S elkapta a boszorkányt?
- Csak annyit tudok, hogy a szemeláttára szívta ki az egyik tehén tőgyéből a tejet.
- Nem ütötte agyon?
- Félt, s befutott a házba.
- Én biztosan fülön csíptem volna.
- Nem mindenki kovács, olyan erős fiatalember, mint te.
- Nem, semmiként sem hiszem el - tárta szét mosolyogva a kezét, bizonytalanul rántva fel a vállát Miska.
- Pityi Mari is látta az istállójuk körül ólálkodni azt a hatalmas, fekete macskát.
- Kinek van a faluban fekete macskája?
- Pityi Mari szerint senkinek.
- Mit tudja azt ő?
- Mari, a falu farka? Mindenhol megfordul, mindent, s mindenről tud. Miska megtörölte a száját, s felállt.
- Akkor sem higgyen a boszorkányokban. Nagy, fekete macska, ugyan! - az ajtó felé indult. - Sietek, mert látom az ablakon, lovat hoztak patkolni. Adjon nekik lucernát! - szólt vissza az ajtóból.

- Adtam, de mennyit adtam! Attól féltem, hogy felfújódnak.
- Két napig várjon, ha tényleg elapad a tej, szólok az állatorvosnak. Egyébként köszönöm szépen az ebédet - és kisietett.

Nem akarom húzni az időt. Eltelt egy nap, két nap, három nap, tejet tovább sem adtak a tehenek. A faluban már varjú szájon károgott a hír: nagy, fekete macska képébe bújt boszorkány járt néhány istállóban, ennél s annál, teljesen kiszívta tehenek tőgyéből a tejet.

Miska, csak azért, hogy megnyugtassa az egyre kétségbeesőbb anyját, csupa mókából színre lépett.

Az istállójuk ajtaját, amint máskor, kissé nyitva hagyta, ő bebújt a jászolba, és fülelt.

Az idő telt-múlt, és semmi, mígnem - világosan hallotta - a templom toronyórája alig ütötte el a tizenkét órát, amikor egy, nagy, fekete macska lopózott be az ajtón, ment bátran az egyik tehen tőgyéhez, felágaskodott, és a szeme láttára az összes tejet kiszívta a tehénből. Miután végzett, a száját nyalogatva a másik tehenhez lépett, ám miért, Miska nem tudta eldönteni, meggondolta magát, és kiiskolt az istállóból.

Miska kissé fura érzésekkel, ám semmiként sem ijedten, kibújt a jászolból.

Nagy, fekete macska, ez biztos, de hogy boszorkány lenne, azt nem hitte el. Mindentől független úgy döntött, nem hiába volt kovács, elkapja, és szabályosan megpatkolja.

Három napig gondolkozott. Próbaként az istállójuk ajtaját bezárta, s érdekes a tehenek teje nem apadt el. Na megállj csak! - felkiáltás után, neki buzdultan elkészítette a négy kis patkót, az azokhoz illő szögeket, és újra a tettek mezejére lépett. Este a kis, magas, a patkoláshoz szükséges szerszámokkal tele asztalkával együtt belopódzott az istállójukba. Az ajtót résnyire nyitva hagyta. A kilincsre kötelet kötött, amely a jászolig ért, ahhoz, amelybe megint behúzódott. És várt. Olyként, mint múltkor: alig ütötte el a közeli toronyóra a tizenkettőt, amikor a nagy, fekete macska komótosan, semmitől sem félve, tartva beballagott az istállóba. Megrántotta a spárgát, mire az ajtó becsapódott. A fogságba esett nagy, fekete macska a bezárult ajtónak esett, és iszonyú vonyítás közepette, mindenáron szabadulni akarva, kaparni kezdte. Nem sokáig tehette, mert Miska kiugrott a jászolból, nyakon csípte, és annak minden erejével, karmolva-harapva, szabadulni akarása ellenére, a bőrkötényébe csavarta, a kis négy lábú asztalkájához lépett, amelyen a patkoláshoz szükséges szerszámait tartotta, rászorította, és annak iszo-

nyatos vonyítása, minden erejével történő védekezése ellenére, szabályosan megpatkolta. Miután végzett, az ajtóhoz vitte, kinyitotta, kibugyolálta a nagy, fekete macskát a bőrkötényéből, és szabadon engedte.

- Kellett neked tejecske! - kiabálta a nagy, fekete macska után, aki négy vérző lábbal, a patkóitól kopogva, valamennyi lábára sántítva, erejéhez mérten futásnak eredt.

Már jóval messzebb járt, amikor megállt, hátralesett, és az őt tovább bámuló, délceg, csinos, fiatal, kovácsmesterre kiabált:

- Nagy fájdalmaim ellenére is mindent köszönök! Holnap feltétlen keress fel! - Hol, nem mondta meg. Miért is, amikor holnap úgylis híre terjed a faluban.

Így is történt. Az egyik ló patkolása közben ezt hallotta a ló gazdájától:

- Cselényi Terka néninél, korán reggel orvos járt.

- Mi baja van? - kapta fel a fejét, lesett rá Miska.

- Állítólag mind két keze, lába csupa seb. Bele tenyerelt, lépett valamibe. Tudod: él-hal a gyógynövényekért. Éjjel-nappal a határt, meg az erdőket járja.

- Ami azt illeti igen ért a népi gyógyításhoz. Valamennyi bajra ismeri a receptet - mondta, holott egészen más, de: mi más járhatott eszében, mint az éjszakai nagy, fekete macska megpatkolása, meg az, amit macska léteire utána kiabált.

Felkeresi, fel ő! Ha nem őt patkolta meg, na és! Jól ismeri, beteg, s ő meglátogatja.

Teljesen hallgatagon, magába roskadtan dolgozott tovább. Az is megfordult a fejében, hogy mindent elmesél az anyjának, ám erről hamarosan lemondott. Akadt, aki meg is kérdezte:

- Mi a bajod, hogy ennyire letört vagy.

- Előfordul az néha, nem? - vágott vissza, erőszakkal mosolyt fakasztva az arcára.

A találkozástól félt. Mert hátha ez, meg az történik? Fiatal, s igen erős volt, ám igen jószívű. Jól ismerte Terka nénit. Különcködő, teljesen más, mint a többi öregasszony, azonban, hogy boszorka legyen, semmiként sem hitte el.

Alig várta a nap végét, amikor az utolsó lovat is megpatkolta.

- Szétnéz a faluban - mondta az anyjának, miután lezuhanyozott és átöltözködött. - Estére megjövök, segíték a trágyát kihordani, bealjazni, bekészíteni a jászolba a lucernát.

- Ráérsz. Jóska is segít, megígérte. - Az anyja testvére volt, ő dolgozta a földeket, kaszálta le ami kellett a teheneknek, meg hol ezt, hol azt segített a ház körül.

Alig derengett az este, amikor Miska belépett Cselényi Terka néni ajtaján, akit ágyba fekve talált.

- El sem hiszed mennyire vártalak. Már-már üzeni akartam érted.
 - Értem, aki..? - húzta szót, mígnem elharapta.
 - Megpatkoltál - vágott közbe Terka néni.
 - Nem tudtam, ne..., ne haragudjon... - makogta Miska.
 - Dehogy haragszom, sőt nagyon, de nagyon köszönöm.
 - Köszöni, amikor, látom a keze...
 - Meg a lábam is - nem jajgatott, sőt Miska nagy elámulására, szinte repesett az örömtől.

- Nem értem - suttozta, rángatta érthetetlen a fejét Miska.
 - Ahol a székek, foglalj helyet, mindent elmagyarázok.

Miska a kíváncsiságától elámultan, szinte belerogyott a székre.

- Hallgasd türelemmel végig, amit elmondok neked. Színtiszta valóság. Minden úgy történt, amint elmondom. Se nem teszek hozzá, se nem veszek el belőle semmit. - Oly módon igazgatta meg a helyét, mint aki hosszabb mondókába kezd. Rakta ki paplanja fölé mind a két sebes kezét.

- Tizenkét éves lányka lehettem, amikor édesanyám, aki ugyanúgy szerette, ismerte a gyógynövényeket, mint én, nem csoda, tőle tanultam meg az összes tudományomat, szóval az erdőbe küldött bodzavirágot szedni. Mentem, mendégéltem, amikor a régi, már akkor is elhagyatott, mostanra lebontott erdészházhoz értem, s mit ad Isten: beszédet hallottam kiszűrődni a kiverő üvegű, szétszedett ablakdarabokon. A falhoz lapultam, s hallgatóztam. S mi sült ki? Nem kevesebb, mint hogy a főboszorkány - honnét ismertem, ne kérdezd meg, mert hosszú időbe telne elmondanom - a lányát tanította a boszorkányság tudományára. Nem sokáig hallgathattam őket, mert a legközelebbi fán ülő, hosszú csőrű, koromfekete varjú elkárogtatta magát, mire mind a ketten kirohantak, és elkaptak. Minden ellenkezésem ellenére, a kézzel-lábbal tiltakozó, ellenkező, síró, kiabáló kislányt behuzigálták az erdészházba. A lánya, nagy debella teremtés volt, hátulról lefogott az anyja meg elém állt, és belém szúrta a hatalmas szemgolyóját, amely úgy villogott, nem, nem villogott: szikrázott, mint a Nap fénye délben. Teljesen elvakultam, talán az eszemet is elvesztettem, noha valamenyny szavára emlékezem.

- Csuribú, csiribá, a legerősebb átkom törjön rád! Éjjelenként változál nagy, fekete macskává, és pirkadásig maradj azzá. Szívd ki a tehenek tőgyéből a tejet, nem keveset, eleget. Sosem szabadulj meg az átkomtól, amíg el nem kap valaki, meg nem patkol, hogy sántíts mind a négy lábadra, váljon tehetetlenné s nagyon fájjon mind a két kezed a patkóktól!

- De anya! - szólt közbe a lánya, ez lehetetlenség, sosem szabadulhat meg az átkodtól.

- Nem veszed észre, hogy pontosan ezt akarom? - vihogott fel. Azok a csúnya nagy, előre bukó s éles fogai, feketén villogó szemei, hátborzongatón fertelmes hangja, az a félelmetes gyűlölet, amely áradt belőle! Brúú! - borzongott össze. - Ugyanígy azokat a mozdulatokat, amelyekkel hátba vert, s kizavart a házból sosem felejttem el.

Miska elámultan hallgatta, végtelen fészkelődött a székén, miközben hallgatta. Maga sem tudta: elhiggye-e, sem, mert boszorkányság, átok manapság csak a mesékben léteznek. De a nagy, fekete macska igaz, a megpatkolása úgyszintén, és Terka néni kezén s lábán lévő sebek?

Nem csúrte-csavargathatta tovább a gondolatait, mert Terka néni sírva fakadt, egyre-másra törölgette a szemét. A hangok is olyként döcögtek ki a száján.

- Sosem hittem, hogy valaha megszabadulok az átoktól. Neked köszönhetem, kedves fiam, mert, ha te nem kapsz el, patkolsz meg soha, de soha sem válok szabaddá, elátkozottként halok meg.

- Ne haragudjon, Terka néni, én semmit, de semmit sem tudok mondani, azon kívül, hogy...

- Majd mondok én, te csak hallgass tovább! - fojtotta bele a szót. - Ha azt akartad mondani, hogy sajnálod, amiért ennyi s nagy fájdalmat okoztál, hallgass, mert te nem fájdalmat, örömet, végtelen nagy örömet szereztél nekem, fiam. Jót tettél velem, ezért jó tett helyébe jót várj!

- Csak nem boszorkány mégis?

- Nem vagyok az, viszont valamit ellestem a lányát tanító főboszorkánytól, meg el is loptam. Mit, s hogyan? Előbb kellett volna elmondanom, elfelejtettem. Szóval, amikor betuszkoltak az erdészházba, ellenkeztem. Kapálózásom közepette letéptem a főboszorkány egyik gombját. Melyet? Amelyik az asztalon hever. Most a gombot, meg azt a varázsigét, amelyet hallottam, s minden egyes szavát alaposan megjegyeztem, átadom neked. Vedd kezébe a gombot - Miska, ha ímmel-ámmal is az asztalhoz lépett, és kezébe vette az aránylag nagy gom-

bot, jól megforgatta, és mivel semmi különöset nem látott rajta: gomb, mint a többi, száját lefitymálón félrehúzta, s egykedvűn a markába szorította. - Gyere mellém! - sürgette meg Terka néni. - A markodban lévő gombbal együtt, nézz néhány pillanatig a szemembe, aztán rakd mind a két öklödet a fejemre!

Miska olyképpen tette mindazt, amint Terka néni parancsolt, mint aki valamilyen mókában szerepel, mert: történt ami, még mindig nem hitt a boszorkányságban, s az átokban. Ha móka, hát legyen móka! Mi tagadás, a jelenlegi helyzethez méltatlan, magára erőltetett jókedvre derülten tette azt, amit tett.

- Jól jegyezz meg minden szavamat, egyetlen betűt sem hagyj ki, s a gomb mindig legyen a markodban, meglásd, ha most ki is nevensz: hasznát veszed valaha. No, nézz mélyen a szemembe!

Miska, mialatt szót fogadott, úgy érezte, mintha valamilyen mágnesség vonzásába kerülne. Teste zsibbadt, háta lúdbőrözött. Amikor megérintette Terka néni fejét, olyan forróságot érzett a szíve körül, hogy azt hitte, összecszik. El akart ugrani, ám nemhogy ugrani, megmozdulni sem tudott. Szavai elapadtak, egyetlen szót sem gúgyoghatott ki.

Nem így Terka néni.

- Mondd utánam, s minden egyes szót alaposan jegyezd meg: Egy szó, még egy, bénuljál meg! - s az illető megbénul. Sem megmozdulni, sem megszólalni nem tud. Azt tehetsz vele, amit akarsz. Ha azt akarod, hogy megszűnjön a rontás, ezt mondd: egy szó, meg egy, mozduljál meg!

Miska nagyon figyelt, minden egyes szót megjegyzett. Semmibe sem telt, mert minkét mondóka nagyon egyszerű, könnyen megjegyezhető volt.

- Most pedig, te következel! Gomb a markodban, mindkét varázsigét hallottad előbb s megjegyezted. Nézz, néhány pillanatig a szemembe!

- Ez komoly? - nevetett fel Miska.

- Ami itt történt s történik, mind komoly.

Miska, mintha játszana, csillogó szemmel lesett Terka néni szemébe.

- Egy szó, meg egy, bénulj meg!

S Terka néni valóban megbénult. Szemei felakadtak, még csak nem is lélegzett. Oda akart kapni, felrázni, mert nagyon, de nagyon megijedt: közel sem móka, amint vélte reszketve, valóság. Ide-oda kapkodott, amikor végre eszébe jutott a varázsigé másik része is.

- Egy szó, még egy, mozduljál meg!

Mire Terka néni valósággal kiugrott az ágyából. A sebek a kezén és a lábán begyógyultak.

Kezét Miska vállára rakta, aki halálra rémülten hátrált az ajtó felé, mert csak most döbbsent rá Isten igazán: se nem móka, se nem mese, tényleg valóság.

- Ne, ne félj! Viszont nézz csak ki az ablakon!

Miska csupa fehér arccal, remegő szemekkel lesett ki az ablakon.

Az ablak alatt hatalmas tűzcsóva lobogott, tarajosan piros lánggal.

- Vége a főboszorkánynak! Sosem hittem, hogy megélem. Neked köszönhetem. Menj haza Isten hírével!

Nem kellett még egyszer elmondania, Miska olyan hirtelen kirohant, hogy az ajtót sem csukta be maga után.

Meg sem állt hazáig. Szerencséjére senkivel sem találkozott, mert nemhogy köszönni, megszólalni sem tudott volna. Otthon senkinek, még az anyjának sem mondta el a vele történeteket, viszont azt csak nem állhatta meg, hogy a kutyáján s egyszer az egyik lovon ki ne próbálja a varázstudományát.

Mindkettő sikerrel járt.

Senkivel, semmivel sem törődve tovább dolgozott. Tartott mindaddig, amíg dobolást nem hallott. Kivételesen nem patkolt, és senki sem várakozott a műhelyében. Patkókat készített tartalékban, megengedhette magának, hogy - csak úgy tessék-lássék kíváncsiságból kifusson a kapuba.

A király felhívását olvasta fel a kisbíró, amely szerint ahhoz adja a lányát feleségül, a fél országával együtt, aki meggyógyítja.

Miska a fejét vakargatta miközben visszaballagott a műhelyébe. Gyönyörű, sőt a világ legszebb lánya. Sokat gondolt a nőülésre, az anyja is sürgette néhányszor. Lány bőven akadna, ám ő ugyan olyan szép lányra vágyott, mint a királykisasszony. Ilyen lány pedig, nemcsak a faluban, szerte a környéken sem akadt. No de hát, ő királykisasszony, ha bolondériás is, amíg ő egyszerű, kis falusi, fiatal kovácslegény, miként fér e kettő össze? Szép álmom, s semmi több... ha csak, ötlött eszébe a Terka néni által megtanított varázsigéje! Nem, nem, vetette el máris, noha szentelenül dongólégyként állandóan fülében zúgott a lehetőség esélye...

* * *

Mindezek közben teljesen felborult a király palotájában a megsokkolt élet. A király felhívása után egymást követték a jelentkezők a gyönyörű királykisasszony megváltoztatására. Akadt köztük tudós

doktor, orvos, mágus, varázsló, hipnozitőr, a leghetlenebbnél-leghetlenebb ember, akiket a bolond királykisasszony egymás után dobált ki, tett lehetlenné. Nem egynek lekapta a süvegét, sapkáját, kalapját, meg amit a kezében tartott, a földhöz csapta, és ki tudja meddig táncolt rajta.

A király, a kamarásai, s más vezető emberei, az őt védő katonák, no meg a cselédek, ilyen-olyan inasok bele-belebetegedtek, ki bánatába, ki a tehetetlenségébe, ki az állandósult fáradtságába, feszült életkörülményeibe...

A király most is korona nélkül járt-kelt, ki s mit gondol, hová lett a koronája? Hát persze, a lánya, aki lekapta fejről, és a földhöz csapta. Az aranyművesek dolgoznak, rakják, forrasztják újra egybe. Azon törte a fejét, hogy mit tegyen, zárassa be aranybörtönbe, amint javasolta valaki, húzasson a kezére olyan kesztyűt, amelyben méhéket raktak. Összevissza csípi a kezét, megdagad, s amíg le nem lohad nem nyúl semmihez, énekelni, táncolni sem lesz kedve a fájdalmától...

Meg sok más minden jutott eszébe, amikor az egyik tisztje elébe patant, s jelentette:

- Nagy bőrkötényes, kis, négy lábú asztalkát cipelő, amelyen a patkoláshoz szükséges szerszámai vannak, daliás, kovácslegény vár bebocsátására.

- Meg akarja pakolni a lányomat? - háborgott a király.

- Nem, nem, azt a viláért sem engednék meg.

- Akkor?

- Ért valami különleges...

A király nem hagyta befejeznie a mondatát.

- Ha az egyik tanító azt javasolta, hogy az általa hozott nádpálcával alaposan poroljuk ki a fenekét, a szakács: tegyünk eléje forró edényeket, amelyek megégetik a kacsóját, meg a többit beengedtem, próbaszerencse, punctum: engedjétek be!

No hát, ily módon jutott be Miska, a daliás, a csinos, és igen ügyes kezű kovácslegény a palotába.

- No ez legalább mutatós jelentkező - gondolta a király, miután eléje vezették Miskát. - Halljam, mit tudsz?

- Patkolni, de azt kiválón...

- Nem ló az én lányom - esett neki nevetve a király.

- Megpatkolni csak szelíd lovat lehet, én nemcsak az állatokat, az embereket is meg tudom szelídíteni.

- Akkor te nem ismered az én lányomat.

- Bőven hallottam hírét.
 - Jól van, máris hozzá kezdhetsz!
 - Van egy kikötésem...
 - Ne félj, ha sikerül leszoktatnod lehetetlen hóbortjáról a lányomat, feleségül kapod a fél királysággal együtt.
 - A lánya igen, de a királysága a fenének sem kell. Bőven megélünk a két kezem munkájából.
 - Hallod-e, legény! Nagyon megtetszettél nekem, tehát, mi a kívánságod?
 - Abban a szobában, amelyben a lánya s én tartózkodok, más nem lehet jelen.
 - Rendben, de ha bármi történne...
 - Tudom, a fejem nélkül mehetnék haza.
 - Ráhibáztál - büccentett rá, majd magához intette a közelükben tartózkodó fő komornyik asszonyt, aki felelős volt a lánya valamennyi kívánságának teljesítéséért.
 - Teljesítse a legény minden kívánságát!
 - De aranyos király fenségem! Ebben a ruhában, meg azzal az izével a kezében?
 - Igen, maga is álljon mindenre készen a tisztjeimmel együtt az ajtó előtt. Induljanak.
- Hátat fordított nekik, és lesz, amint lesz, mert így tarthatatlan a helyzete, faképnél hagyta őket.
- S rá néhány percre Miska szemtől szemben állt a vérpezsdítőn gyönyörűséges királykisasszonnyal, aki mihelyt megpillantotta a deli s igen csinos legényt, azonnal rácuppantott:
- Ez aztán a daliás, csinos legény, akire világéletemben vártam, de az a bő bőrkötény, meg az a furcsa, sosem látott, hosszú lábú asztalka, rajta a sok ismeretlen szerszám és más...!
- Miskát annyira lenyűgözte a királylány sosem látott szépsége, hogy a szíve zsibogni kezdet, az a rózsaszínű köd pedig, amely azóta felette lebegett mihelyt megpillantotta, most vastagon, tetőtől-talpig bebugyolálta az egész testét: Hej, ha ez s gyönyörűséges lány az ő asszonya lehetne! Történjen bármi: egy élete, egy halála, megszerzi.
- A kis munkaasztalát lerakta, elővette zsebéből a gombot, s mélyen a királykisasszony szemébe lesett:
- Egy szó, még egy, bénuljál meg - mondta el a varázsigét.

Mire a szépséges királykisasszony, hosszú s görbe végű szempillái felakadtak. Mélykéken csillogó szemgolyói megdermedtek. Előbbi mosolya a hamvas arcára fagyott. Teste gyönyörű szoborhoz hasonlított.

- Megbénultál, de valamennyi szavam meghallod. Kovács legény vagyok. Nap s mint nap lovakat patkolok. Ha nem hagyod abba a bolondériádat, az edények és minden kézzel foghatók földhöz vagdosását, törsz-zúzol, akkor megpatkollak!

- Látod azokat a kicsi rézpatkókat? - rájuk mutatott, sőt az egyiket fel is emelte, feléje mutatta, majd visszadobta a többi közé - amelyeket a kezedre, a lábadra szegezek. Fogadom, nem lesz kedved többé táncolni, meg törni-zúzni...

Még mondta volna, ha az ajtó elől kopogást, hangzavart nem hall. A titokban minden mozdulatukat, leső, hangjukat hallgató, királyörség tisztjei, sőt maga a király is kétségbeesetten törtek be a szobába. Miskának csak annyi ideje maradt, hogy feloldja előbbi varázsát.

- Egy szó, még egy, mozduljál meg!

S a gyönyörű, bolondnak tartott királykisasszony, Miska nyakába ugrott:

- Szeretlek, szeretlek, a feleséged leszek.

- Mert megijedtél s félsz, igaz? - rebegette a mindkét karjával átölelő, szorosan hozzá simuló királykisasszony fülébe.

- Nem, nem, mert szerelek! Nézd, mennyien ránk törtek, apám is, közöttük van, mindannyijuk előtt kiáltom világgá: a feleséged leszek!

- Látod a kötenyemet, meg a munkaasztalomat? Kovácslegény vagyok. Egész nap dolgozom, amint előbb mondtam is: lovakat patkolok a műhelyemben.

- És Apa félkirálysága? - nevetett bájosan közbe a királykisasszony.

- Mondtam, nem, kovács a mesterségem, amelyet sosem cserélnék fel a királlyal. Ehhez értek, ahhoz még csak nem is konyítok.

- Mindenhová követlek, hűséges feleséged leszek. Azért törtem-zúztam, mert hiába lebzseltek körülöttem az ilyen-olyan, dologtalan királyfik, sosem találtam köztük ilyen daliás, csinos, dolgos legényre, mint te, akire egész életemben vágytam. Éjjelről-éjjelre, sőt nappal is rólad álmodtam.

- Áldásom rátok! - kiáltott közbe a király, nehogy a nyakán hagyja. Most fordult elő először, hogy a lánya előtt nem kapta le fejéről a koronáját, nem félt, hogy lekapja, s földhöz csapja.

Mit lehet ezek után mást mondani, minthogy olyan nagy lagzit rendeztek, amelyet világszerte, sőt még azon is túl, a mai napig is emlegetnek.

A többit mondja el az, aki maga is részt vett a lagziban.

Igaz is! Voltatok-e már lagziban?

Petykó

Petykó, kis kosárral a kezében, rosszkedvűn ballagott, a falun túl, napsütötte, a tücskök és a szöcskék egyhangú, de nem unalmas ciripelése, dallamos kakukkszó s gólyakelepelés közepette, a poros útszélén lévő, füves szegélyen, amelyen ahány lépés, annyi bogárraj rebbent fel, s kezdett óriási tapsba.

- Hová mész? - rikkantott rá az egyik fán ülő, éles csőrű, tarka szajkó.

- Dolgozz, keress munkát! - zavar el állandóan az asszony...

- Legszebb asszony a faluban - turbékolta az éppen odarepülő, mindent halló gerle.

- Szép s dolgos - károgták a felettük köröző varjúk.

- Csak ne dohogna állandóan. - Utánozta: - Keress munkát!

- Igaza van - rikkantotta a szajkó, cukrúzta a gerle, károgták a még mindig felettük köröző varjúk.

- Napszámba járnék, ha akadna munka a faluban, viszont holnaptól nyakam közé veszem a várost, s addig nem térek haza, amíg állandó munkát nem találok.

- Még mindig nem válaszoltál, hogy hová mész - kérte számon a szajkó, amelyre valamennyi madár rábükkölt.

- Ráérsz, menj, szedj málnát Palikának az erdőben - unszolt az asszony - lóbálta meg a kezében tartott kicsike kosarát.

- Illatosat - vágott közbe a szajkó.

- Mézédest - tette hozzá a gerle, s elrepült.

Petykó tovább ment. Előbbi borongós kedvét, mert félt, hogy nem kap állandó munkát a városban sem, a természet testét-lelkét felüdítő frissessége, gyönyörűsége, a nap lenyűgöző fényessége, a madarak sokszínű dala, sem a felette kerepelő gólya pár, dallamossá sikeredett nászkeringése nem vidíthatta fel.

Majdnem belebotlott egy vígan lakmározó hörcsögbe, aki mérgesen rámordult:

- Autónak képzeled magad, el akarsz ütni?

- Ne haragudj, nem láttalak.

A hörcsög nem válaszolt, mérgesen prüszkölve - de miért is ne prüszkölne, ha egyszer hörcsög -, bebújt a földalatti girbe-görbe házába.

- Én meg az autó! - nevette ki Petykó, mialatt tovább ment.

Közel az erdőhöz, kisebb, üde zöld fűvel s vadvirágokkal teletűzdelt réten gázolt át éppen, ahol egy magányos csacsi legelészett.

- Te - szólította meg Petykó -, miként kerültél ide?

A csacsi felütötte a fejét, és Petykó mellé sétált.

- A gazdám fűvet kaszál, megszáritja, összegereblyézi, boglyákba rakja.

- Persze, persze, te hordod ki ide a gazdád a kordédon.

- Biciklivel jár ki, én hazaszállítom a szénát. Kétszer-háromszor fordulok naponta.

- A gazdád kerékpáron kísér?

- Nem kísér engem senki. Magamtól is hazatalálok és Pistike - a gazda fia - lerakja kordémról a szénát, utána ugyancsak magamtól visszajövök.

- Ügyes vagy.

Csacsi az ég felé emelte a fejét, s örömeiben nagyot iázott.

- Hol van most a gazdád?

- A fa alatt alszik, ebédszünetet tart, én legelészek addig.

- Az a műanyagbordó? - mutatott az egyik bokor tövében lévő, fedél nélküli műanyagbordóra Petykó.

- Víz van benne. Ha megszomjazunk, merítünk belőle, meg olykor-olykor a gazdám leönti magát egy vödör vízzel, és engem is meglocsol néha. Hanem, te hová mész azzal a kiskosárral?

- Málnát szedek a kisfiamnak, Palikának és... az asszonynak.

- Visszafelé jövet adsz nekem néhány szemet?

- Szívesen, ha itt talállok.

Azzal jó munkát kívánt a csacsinak, s máris tovább ment a közeli erdő felé.

Bent az erdőben arra figyelt fel, hogy a madarak szokatlanul ijedten csicseregnek, vijjognak, kárálnak, huhognak, ríkoltoznak, amiért megállt, és elámultan körbelesett.

Szemüveges, öreg bagoly repült a felette lévő faágra.

- Segítség, segítség - huhogta.

- Mi s hol a baj? - lesett fel, szólt rá Petykó.

- Hurokba akadt a gímszarvas. Kövess! Odavezetlek.

Petykó váltakozva: hol sűrű, tüskés bokrokon áttörve, hol vadvirágos tisztásokon átvágva követte a szemüveges, öreg baglyot, mindaddig, mígnem az egy, sűrű, hatalmas bokorra le nem szállt.

- Itt van - huhogta.

A hatalmas, a hurokba szorult, kapitális agancsú szarvasbika, a ki tudja mennyi ideje tartó vergődésétől, hogy kiszabaduljon az acél hurok szorításából, halálosan kimerülten hevert, a letaposott, félkör alakú, kis ároknyi mélyedés közepében, amelyet ő vájt ki a patájával. Amikor megpillantotta Petykót, erejének utolsó morzsáit is összeszedve felállt, és amennyi végkimerült erejéből telt, el akart menekülni, alaposan megrángatta az őt fogva tartó acéldrótot. A szája habzott, a teste a sok izzadáستól vízben úszott, olyan hangon nyögött, mintha kis gyerek sírna. Az acéldrót a súrlódásától kicsike szikrákat hányt, és ahelyett, hogy elszakadt volna a hatalmas állat vergődésétől, a bokor ágára rácsavarodásával, még inkább szorosabbra fogta az áldozatát.

Több állat leste a távoli bokrokból, a fákon seregnyi madár jajongott, ki-ki a maga hangján.

Petykó ledobta a kosarát. A hatalmas bodzafabokorhoz rohant, s néhány ügyes mozdulattal eloldotta az egyik vastag ághoz erősített acéldrótot, majd az acéldróttal a nyakán elmenekülni akaró, hatalmas s kapitális agancsú szarvasra szólt:

- Várj, a nyakadról is leveszem, mert így könnyedén beleakadsz valamibe!

A hatalmas s kapitális agancsú szarvas a fűbe hanyatlott, és csak lihegett-lihegett. Petykó melléje sietett, és megsimogatta.

- Ne félj, én nem bántalak! Kiveszem nyakadból is a drótot, mert mélyen a bőrödbe vésődött, és máris elmehetsz!

- Megmentette - huhogta a szemüveges, öreg bagoly, amit valamennyi a bokrokból előbújó állat, s a fákon leselkedő madarak mind átvéve örömmel szajkózták ugyanazt.

Miután Petykó lebogozta a szarvas nyakába mély sebet vágó acéldrótot, a hatalmas, s kapitális agancsú szarvas felállt, levette fejéről az igen nagy értékű, kapitális agancsát és Petykó kezébe nyomta.

- Amiért megmentetted az életemet - makogta, és erejéből telten futásnak eredt.

- Nem fáj az agancs helye? - kiáltotta utána Petykó.

- Néhány nap s amúgy is levedlem - kiabálta vissza, miközben eltűnt a bokrok között.

- A tiéd, a tiéd! - kiabálták körülötte, lent a földön, ki-ki fújta, fenn a fákon, a saját sípján..

Petykó visszalépett, felvette a kosarát, a hatalmas, kapitális agancsot, azzal a szándékkal, hogy hazafelé menet a hóna alá veszi s haza-

viszi, annak a fának tövéhez támasztotta, amelyen a szemüveges, öreg bagoly tanyázott, és tovább ment.

Nem messzire onnét a mély, vízmosta, üres medren átgázolva, hét, ha nem hétszer hét mókust fedezett fel. Ki fent a fán, ki lent a fűben jajongott.

- Már megint! - képedt el, lépett bátran feléjük, ám alig tett meg néhány lépést, a legöregebb mókus melléje ugrott, s megrángatta a nadrágja szárát.

- A legfiatalabb mókus fiú, egyik fáról a másikra ugrása közben a földre pottyant, és kitörött a lába.

- Baj, nagy baj, de miért súgod? - ámult el Petykó.

- Mert - súgta az előbbinél is halkabban - nálunk legnagyobb szégyen, ha valaki ugrás közben leesik. Kinevetnek, gúnyolnak, ezért titkon kezeljük a bajba jutott fiatal társunkat.

- Ahá, értem, miért gyűltetek össze ezernyin, zavartok el mindenkit. Kíváncsian lehajolt.

- Megnézhetem?

- Éppen kérni akartalak, hogy segíts!

A kis mókus a hatalmas bükkfa tövében hevert a tavalyi avarban, és fájdalmasan sírt, jajgatott. Többen körülállták, s csitígtatták:

- Ne..., ne, meghallják! Katonadolog. Sebaj, meggyógyul...!

A többi mókus, azzal a felkiáltásokkal zavarta el a kíváncsiskodókat, lent a földön, fent a fán, hogy nincs semmi látni való. A szokásos gyűlésüket tartják, ne zavarják őket!

Petykó, miután megtapogatta a kis mókus lábát, azonnal megérezte, hogy nem törött el egyik csontja sem, csupán ficamot szenvedett. Egyetlen ügyes mozdulattal helyére illesztette a kificamodott csontot, mire a kis mókus felugrott, és iszonyatos hurrázással a fa hatalmas törzsére ugrott, és felkúszott az odújába.

Petykó kiegyenesedett, éppen indulni akart, amikor az előbbi legöregebb mókus az útját állta.

- Jó tett helyébe, jót várj... - kezdte, ám nem folytathatta, mert Petykó közbevágott.

- Semmiség. Bárkivel megteszem, ha tudom.

- Egy szó, mint száz: holnap hatalmas kupac mogyorót találsz a bükkfa alatt. Legalább hét zsákot hozz magaddal, s kocsit, amellyel hazaviheted. - Nem szólt többet, ő is a fának ugrott, s felmászott a magasba.

Petykó jó érzésekkel mosolyogva lesett utána: hitte is, meg nem is, amit az öreg mókus mondott, miközben felvette a kosarát, és tovább ballagott.

Körülötte csupa élettel zsongott az erdő. A nyulak s az őzek egymást kergették, a vaddisznó kondából kivált malacok, rőfögve, kuncogva, élénken fel-felsikoltva játszottak egymással. Akadt, aki mindenáron el akarta kapni az orrával incselkedő lepkét, mások a fák tövéen kuszáló bogarakat unszolták. A fák dús lombjain ezernyi madár dalolt, fent az ég alján egerészölyvek keringtek, még feljebb, pontosan felettük, az előbbi gólya pár körözött.

Petykót, mintha ott sem lenne, maguk közé fogadták. Akadt, aki jókedvűn integetett neki.

Már majdnem elérte a csendesen folydogáló vizű patak déli fekvésű oldalát, amely tele volt málna indákkal, amelyekről messzire lerítt a sok piros málnaszem, illatukat máris az orrában érezte, amikor az ismert szemüveges, öreg bagoly újra az előtte álló fán termett.

- Nagyon jó ember vagy, Petykó! - hízelgett neki. - Kétszer is segítettél...

- Hacsak ennyi a mondókád ne folytasd. Segítség? Semmiség volt mind kettő! Kibogozni a drótot, helyére rakni a kifecamodott csontot. Mások is megtették volna...

- Ajaj, ajaj! Ki rakta ki a hurkot, s miért? Sokan észre sem veszik a mókusokat, ha mégis, hogy hazavigyék, kalitkába zárják, megszelídít-sék, mutogassák...

- Nem azért, mintha nem érnék rá, arra kérlek ne húzd az időmet. Ki vele, mi a bajod?

- A fecskék és a vadméhek összevesztek...

- Ilyet sem hallottam még - vágott közbe nevetve Petykó -, s miért?

- Mialatt a fecskék Afrikában nyaraltak, a vadméhek befészkeltek magukat a fészkeikbe. A fecskék hazaköltöztek. Be akartak költözni a régi fészkeikbe. A vadméhek útjukat állták, mire a fecskék - az elmúlt éjjel - bosszúból teljesen betapasztották a vadméhek odújának bejáratát. Több ezernyi vadméh és rengeteg méz rekedt bent. Zártság, fog-ság! Képzeld magad az örökké nyüzsgő vadméhek helyébe!

- Ahá, ki kellene szabadítanom őket.

- Pontosán fején találtad a szeget.

- Hol van az a betömött odú?

- Gyere utánam, odavezetlek!

- S a málna? Mit szól az asszony, ha málna nélkül megyek haza? Nézd a, mennyire közel van a málnás!

- Kiszabadítod őket vagy nem? - huhogott a szemüveges, öreg bagoly.

- Ki, persze, hogy ki.

- Én máris indulok, te kövess. Nem messzire van - repült át a másik fára.

Sosem látott, hatalmas törzsű tölgyfához vezette. Nem kellett rámutatnia, elárulnia. A betapasztott odúban több ezer vadméh zsongott, olyan hangon zümmögtek, hogy semmivel sem lehetett összetéveszteni.

- Szabadíts ki őket! - szólt rá az öreg, szemüveges bagoly.

- Nem szúrnak meg?

- Nem, nem, sőt megjutalmaznak!

- Nem jutalomért, málnáért jöttem az erdőbe. Segíteni meg, miért ne segítenék, ha tudok, noha senki sem szereti a vadméheket, mert mindenkit összececsipkednek.

- És a sok méz! Ki ne szeretné a valódi, erdei mézet?

- Jól van, no! - Se szó, se beszéd több, mászni kezdett. Könnyedén felmászott a hihetetlenül hatalmas törzsű, de alacsony lombú tölgyfára, és kiszabadította a betapasztott odúban rekedt vadméheket, akik vígan zsongva repkedtek körül.

Petykó megtorpant. Két tenyerét az arcára szorította.

- Nehogy összemarjatok! - adott hangot is a félelmének.

- Dehogy marunk, dehogy! - kiabálták a vadméhek.

- Egyébként mi senkit sem marunk meg, védekezésért szúrunk. Téged szeretünk. Jó tett helyébe jót várj! - zümmögte fülébe az anyaméh.

- Miféle jótettről beszélsz? - mordult rá Petykó.

- Amiért kiszabadítottál bennünket.

- Bárki megtette volna.

- S az erdész, aki ezt vágta a fejünkhöz: jó helyen vagytok ott, maradjatok csak!

- Embere válogatja, ki így, ki úgy, ennyi.

- Még ma szerezz egy nagy edényt, s hozd ide a tölgyfa alá. Teletöltjük mézzel.

Petykónak elsőként az a műanyag, egyfenekű hordó jutott eszébe, amelyet az erdő felé jövet látott a csacsi mellett, ám azonnal sanda mosoly futott végig az arcán, mert lehetetlenség annyi méz, amennyi

abba beleférne, s hátha csak úgy sebtében, örömében vágta a fejéhez. Nesze semmi fogd meg jól!

Leereszkedett a földre, ahol legnagyobb meglepetésére a kosara telis-tele volt friss, nagy szemű, illatos, mézédese málnával. Örömében még az álla is leesett a látványtól, mialatt erre-arra lesett. Csak nézte, nézte, egyszerűen nem mert hozzányúlni a kosarához. Talán ott is hagyja, ha a közeli fák tetejéről minden más hangot felörlő, seregély-csicsergést nem hall.

- Jó ember vagy. Neked szedtük. Vidd haza! - repült feléje a legöregebb seregély, körözött felette vidáman.

- Ne feledkezzél el a mézes edényről! - zsongták a méhek egymást túl harsogón, majd lebegő zászlóként tovarepültek.

- Köszönöm szépen! - bólogatott Petykó a seregélyek felé, miután kezébe vette a tele kosarát, és boldog mosollyal az arcán hazafelé indult.

Az erdő előtti kis réten a csacsi megint legelt, amikor megpillantotta.

- Nézd, mennyi málnát szedtek nekem a seregélyek! - mutatta feléje örömmel bazsalyogva a málnával tele kosarát.

A csacsi ámulva ütötte fel a fejét. Az előbbi fücsomó vége, amelyet leharapott, hosszan kilógott a szájából. Alig győzte befalni, miközben Petykó felé ballagott.

- Kapkodj ki néhány szemet! - emelte elébe Petykó a kis réti kosarát.

- Vidd csak haza! - vágta rá a csacsi, miután az utolsó fűszál is eltűnt a szájában. - A feleségednek s a kisfiadnak, Palikának szántad. Próbára tettem a jószívűségedet. Hanem - tolta bizalmasan közelebb a fejét Petykóhoz -, a gazdám el akar adni mindenestül. Vegyél meg tőle. Meglásd, mennyire hűséges leszek hozzád. Reggeltől-estig dolgozom, ha kell. Rosszul bánt velem. Gyakran megvert, kínozott, és enni is keveset adott.

- Hol van a gazdád? - kérdezte meg rögvest, mert gondolkozás nélkül megtetszett neki a csacsi ötlete.

- Szokása szerint a hűvösben hever. - Mutatta. - A galagonyabokor tövében.

Petykó nyugodtan lerakta a tele kosarát, és a galagonyabokor felé indult.

- Jó napot gazduram!

- Te vagy az, Petykó! - kiáltott rá messziről, mert éppen felkelt. A ruháját igazgatta.

- Hallom, el akarja adni a csacsiját.

- Kordélyostól, mindenestül. Még ezt - körbekaszált a kezével - és az udvaromban lévő kazal szénát is hozzáadom. Kitől hallottad, hogy el akarom adni a csacsim?

- Magától a csacsitól.

- Nem szeret. Igaz, ami igaz, nagyon kizsigereltem, de ha egyszer kellett a pénz! Kereskedő vagyok, a falu kicsi, könnyen bekaszlizok. Érted?

- Értem - válaszolta.

Nem értette, csak sejtette, miközben rábólintott.

Szó ide, szó oda, rövid alkudozás után megegyeztek. Hitelbe, részletfizetésre vette meg a csacsit s mindent - még az előbbi egyfenekű, műanyagghordót is mellékapta -, ráadásul le is dolgozhatja az árát, ha nem bírja időre kifizetni a vételárát.

Egymás markába csaptak, és ki-ki ment a maga dolgára. A gazda kérekpáron.

Így történhetett meg, hogy még aznap egyfenekű, műanyagghordó került a hatalmas törzsű tölgyfa alá, s kordélyra rakhatta a távolabb hagyott, hatalmas, igen értékes, kapitális szarvas agancsot is. Szép kényelmesen megindultak.

Csak egy kérdésen törte fejét Petykó hazafelé menet a kordé fenekén ülve, mihez kezd a csacsival, főleg: miből fizeti ki a vételárát, amikor rendes munkája sincs. A felesége, hol itt, hol ott takarít. Mi az, amit keres? Még a konyhapénzre sem elég.

Otthon a felesége s Palika, mihelyt meglátták a tele kosár málnát a nyakába borultak. Petykó, miután kibontakozott az ölelésükből, az egyik székre rakta a kosarát, amelyből Palika máris majszolni kezdte a mézédesszemeket. Ő a feleségébe karolt, és az ajtóhoz húzta, aki miután a kisablakon át meglátta a csacsit s a kordélyt, kitágult pupillákkal lesett rá.

- Megvettem, a miénk - súgta Petykó átszellemülten.

- Meg...vetted? S miből fizeted ki az árát? - hüledezett a felesége, két tenyerét, hogy ki ne ugorják, a szívére szorította.

- Részletekben fizetem ki - vágta rá, miközben kimentek az ajtó elé.

- Még más is van, de azt csak azután mesélem el neked, ha helyet csinálunk a csacsinknak.

Nem folytathatta, mert Palika közéjük furakodott. Olyan vérpiros volt a szája széle, meg az egész arca, a szájába tömött málnáktól, mint ha kifestették volna.

- Rendben van - egyezett bele a felesége, holott majdnem kilukasztotta a kíváncsiság. - Gyere, rendezzük be az üres színpunket a csacsinknak!

Miután mindennel elkészültek szürkülni kezdett az ég. A madarak elcsitultak, csak a szúnyogok, a szúnyogok csipkedtek még, alig győzték megvakargatni a helyüket.

Bent a házban, mialatt a kisfiuk játszadozott, asztalhoz ültek, ahol Petykó szóról-szóra elmesélt mindent a feleségének.

- Adja Isten, hogy sikerüljön! - bólogatott a felesége, miután elmesélte, hogy mit hallott a boltban:

Kis falujukat összevonják az alig két kilométerre lévő várossal. A boltos ezt tudva határozta el, hogy eladja a csacsiját, kis teherautót vesz, s bővíti a boltját is...

- Ahá! - esett le a tantusz Petykó agyában, miközben a fejére vert. - Ezért adta ennyire olcsón a csacsifogatot, ingyen az egyfenekű, műanyagghordót, meg az összes szénáját. Igaz, ki vesz manapság csacsifogatot!

- Te - nevette ki jóízűn bugyborékolva a felesége.

Miután alaposan kinevették magukat, megbeszélték a másnapi teendőiket. Ezután az asszony megfürdette a kisfiát, s vele együtt nyugovóra tértek.

Kint teljesen besötétedett. Az estétől hamarosan az éjszaka vette át a stafétabotot, amelyet a Hold kezébe adott, aki rendet teremtett a mindenáron lehullani akaró vándorcsillagok között...

Másnap Petykó első dolgaként, egy csomó, üres zsákkal a kordéra ült, amelyet a csacsi, hogy végre megszabadult az öt nyakra-főre üzőverő gazdájától, vígan futva tette meg az utat a hatalmas tölgyfáig, ahol az egyfenekű, műanyagghordót telis-tele találta finom, erdei vadmézzel.

- Ajaj! - vakargatta meg a fejét Petykó örömmel s némi gonddal, mert jó, jó a sok méz, de miként teszi fel ezt a nehéz hordót egymaga a kordéra?

Nem törhette sokáig a fejét, mert három, hatalmas agancsú szarvasbika lépett melléje. Az egyfenekű műanyagghordó alá fúrták erős csontozatú agancsaikat, és egyetlen emeléssel felemelték, a kordéra rakták az erdei mézzel tele igen nehéz edényt, majd amint jöttek, ugyanúgy, szinte észrevétlenül eltrappoltak a helyszínről. Petykónak annyi ideje sem maradt, hogy megköszönje.

- Nos csacsim! - veregette meg a csacsija nyakát. - ezzel meglennék, de haza bírod-e húzni a hepehupás úron.

- Mit gondolsz, a vizet ki hordta ki naponként a rétre? - Nem várt választ, máris másik kérdést tett fel. - Mi lesz a mogyoróval? - rugdalta a füvet nyugtalan a csacsi. - Mindent haza kell vinnünk. Nem maradhat kint az erdőben semmi.

- Hát! - vakargatta meg a fejét Petykó. - Arrafelé visz az utunk. Megnézzük. Indulj, én is segítek, nekifekszem a kordénak, s tolom.

A csacsi felnevetett, és kedélyesen nagyot iázott, majd olyan hirtelen elindult, hogy Petykó, aki tényleg a kordénak tolta a vállát, majdnem hasra esett.

- Magától is megy ez, kedves gazdám! - szólt hátra nevetve a ruháját igazgató Petykónak, aki alig bírta követni.

Az ugyancsak hatalmas törzsű fa mellett, nagy halom mogyoró hevert.

Az óriási lomb alsó ágán a szemüveges, öreg bagoly ült.

- Szedd zsákokba s vidd haza! - szólt le Petykónak.

- A mókusok? - lesett fel rá Petykó.

- Dolgoznak. Fenyőtobozokból magokat gyűjtenek...

- Mondd meg nekik s a vadméheknek is, hogy nagyon szépen köszönök mindent!

A szemüveges, öreg bagoly másik ágra repült.

- Téged vártalak. Aludni megyek - kiabálta vissza, mialatt eltűnt a dús lombok között.

Petykó hét zsák mogyorót szedett össze, rakott fel a csacsi biztatására a kordéra. Nem akarta, amellet kardoskodott, hogy miután hazaviszik a mézet, jöjjenek újra ki a mogyorókért. A csacsit féltette, aki igen jókat nevetett rajta.

A világért sem ült volna fel a kordéra, sőt, itt-ott, főleg a vízmosásos részeken a csacsinak segítségül tolta is.

Otthon a mézet s a hét zsák mogyorót a kordén hagyták.

A felesége maguknak egy csupornyit, ritka értékes, vadmézet mert ki a fél fenekű, műanyag hordóból, amelyből a kisfiának is adott egy kanállyal. Ezután kézen fogta, és szintén ebben a faluban lakó anyjához - a kisfiú nagymamájához - vitte, mert mit tehettek mást ezzel a hordó mézzel, hét zsák mogyoróval, és a kapitális szarvasagancssal, mint-hogy beviszik a városba eladni.

Első útjuk az egyetlen cukrászhoz vezetett, aki kitörő örömmel fogadta a különlegesnek számító vadmézet s kifizette az árát, mert ol-

csóbban kapta meg, mint a boltban az ettől sokkal gyengébb minőségű mézet, és megvette a hét zsák első osztályú, erdei mogyorót is.

- Az asszonyka maradjon itt! Segít kimerni, behordani a vadmézet, s a mogyorót, maga pedig fogja hóna alá az agancsot és keresse fel az itt és itt lévő üzletet, ahol azonnal megveszik...

Úgy történt.

- Petykó alig egy óra múlva tért vissza, örömmel újságolta a feleségének, hogy annyi pénzt kapott az egyetlen pár, igaz: hatalmas s kaptális agancsért, hogy duplán kifizethetné a csacsi fogat árát.

- A cukrásztól is sok pénzt kaptunk - örvendezett az asszony. - Minden jóra fordult, csak munkád nincs még!

- Nincs munkája? - szólt közbe, a közben odaérő, fehér kötényes, kukta sapkás cukrász.

- Sajnos - vágta rá egyszerre.

- Ha eddig nem, ezen túl lesz - nevetett rájuk. - Nézzék csak meg a kaput, csodálom, hogy eddig nem vették észre, mi van kiírva!

Egyszerre lestek oda, olvasták el fennhangon. És leesett mindkettőjük álla.

„Fiatal munkást, állandó munkára felveszek.”

Hogy ne húzzam tovább, amit magatoktól is kitalálhattok, ismét rövidre fogom a folytatást.

Ettől a perctől kezdve minden jóra fordult. Petykó naponként járt be s vissza csacsifogatával a két kilométerre lévő városba. Tett ezt-azt, szállított - hozott-vitt a cukrász műhelybe, oda s onnét. Munkája s pénze is volt bőven.

Mese volt, talán igaz sem volt? Aki nem hiszi el, járjon utána, és kóstolja meg a vadmézet, s roppantson össze néhány szem mogyorót. Ha kitörik a foga, sebj! Majd kinő. Igaz-e, gyerekek?

(A borítólap hátsó felére.)

Legrövidebb mese

- Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy légy. Meséljek-e még?
- Me...sééélj!
- Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kilincs. Tovább nincs.